

S.C. DEA URBISDESIGN S.R.L.

J40/ 3369/ 09.03.2018, CUI 38995956

Str. Nandru nr. 46A, sector 5, București, 0735841955

Studiu peisagistic pentru Planul Urbanistic General al Municipiului Suceava

Beneficiar: Primăria Municipiul Suceava

Proiectant: S.C. DEA Urbisdesign S.R.L.

Contract 33806/ 09.10.2018

DECEMBRIE 2018

Beneficiar: Primăria Municipiului Suceava

Proiectant: S.C. DEA Urbisdesign S.R.L.

Contract 33806/ 09.10.2018

Colectiv de elaborare:

Șef proiect specialitate dr.urb. Andreea Necșulescu (Popa)

Urb. Radu Căpraru

Ec. Adrian Mihai Necșulescu

CUPRINS

1. INTRODUCERE	5
1.1. Date de recunoastere a documentatiei	5
1.2. Scopul lucrarii. Obiective generale	5
1.3. Surse documentare. Relatii cu alte documentatii de urbanism. Legislatia in domeniu si bibliografia consultata	6
2. Stadiul actual al dezvoltării în problematica peisajului	8
2.1. Incadrare la nivel macro si mezzo-teritorial.....	8
2.2. Accesibilitatea în peisaj. Peisajul de acces	16
2.3. Elemente de cadru natural definitorii pentru caracteristicile peisagistice ale municipiului Suceava	25
2.3.1. Caracteristicile reliefului	25
2.3.2. Rețeaua hidrografică	28
2.3.3. Vegetația caracteristică	28
3. Elemente de peisaj natural. Sistemul de spații verzi	29
3.1. Configurația spațiilor verzi la nivel periurban	29
3.2. Configurația spațiilor verzi la nivel urban municipal.....	31
3.3. Analiză spații verzi. Disfuncționalități	33
3.3.1. Categoriile spațiilor verzi	33
4. Elemente de peisaj antropice/ construit. Tipologia peisajelor	43
4.1. Tipologii morfologice	43
4.2. Elemente de peisaj antropice/ construit.....	53
4.2.1. Tipologii de Peisaj antropice/construit rezultate din evoluția municipiului	53
4.2.2. Peisaj agricol	72
4.2.3. Imagine și siluetă urbană	75
4.3. Principale tipuri de peisaje identificate la scara municipiului. unități de peisaj	85
5. Elemente de peisaj cultural	89
6. DISFUNCȚIONALITĂȚI	96

7.	PROPUNERI DE PROTECȚIE ȘI CONSERVARE PEISAGISTICĂ	98
7.1.	Elemente corelate cu strategia de dezvoltare a municipiului	98
7.2.	Propunere concept de amenajare a peisajului- sistem verde la nivel teritorial	103
8.	Referințe bibliografice	104

1. INTRODUCERE

1.1. DATE DE RECUNOASTERE A DOCUMENTATIEI

DENUMIRE PROIECT:**STUDIU PEISAGISTIC PENTRU P.U.G. MUNICIPIUL SUCEAVA, jud. SUCEAVA****FAZA DE PROIECTARE:** STUDIU DE FUNDAMENTARE PENTRU P.U.G.**BENEFICIAR:** PRIMARIA MUNICIPIULUI SUCEAVA**PROIECTANT :** DEA URBISDESIGN S.R.L.**Sef proiect specialitate:** dr. urb. **Andreea NECȘULESCU (POPA)****Data elaborarii:** Noiembrie 2018

1.2. SCOPUL LUCRĂRII. OBIECTIVE GENERALE

Obiectul prezentului studiu de fundamentare se refera la Studiul Peisajului municipiului Suceava, in toate componentele sale: peisaj natural, peisaj antropic/ construit si cultural.

Municipiul Suceava face parte dintr-o zona cu mari valori de patrimoniu natural, antropic si cultural, precum și cu un deosebit potențial turistic, cu precădere pentru turismul cultural. Avand o importanta deosebita la nivel teritorial, obiectivele prezentei documentatii decurg din caracterul e specificitate si unicitate al teritoriului studiat, acesta constituind un cadru reprezentativ, de interes atât turistic cat si cultural.

Lucrarea se elaboreaza cu scopul definirii unei organizari peisagistice coerente a teritoriului municipiului Suceava, precum si a unui set de directii de actiune destinate crearii unui cadru spatial- volumetric corespunzator vocatiei zonei.

Obiectivul lucrării il constituie elaborarea unui studiu de peisaj care sa orienteze dezvoltarea urbanistica si peisagistica a municipiului.

Studiul de Peisaj urmareste realizarea urmatoarelor obiective:

- Stabilirea unui mod de integrare in peisaj la nivel macro- teritorial
- organizarea coerenta a unui sistem verde ;I propunerea unui sistem verde
- protejarea, valorificarea si revitalizarea patrimoniului natural reprezentat de spatiile verzi si ecosistemele existente

Lucrarea va stabili prioritatile de interventie, abordand urmatoarea problematica:

- cadrul natural caracteristic zonei si principalele elemente de specificitate ale acestuia
- stabilirea functiunilor compatibile cu statutul zonei si distributia echilibrata a acestora in raport cu calitatea peisagera a spatiului

- probleme de mediu ce decurg din raportul cadru natural/ cadru construit
- valori de patrimoniu ce necesita protectie
- elemente de risc natural si antropic, relatiile zonei cu ecosistemele existente
- calitatea spatiilor verzi existente, inclusive tipologii si relatia stabilita la nivel teritorial
- efecte induse de dezvoltarea urbanistica asupra peisajului si propuneri de ameliorare a disfunctiilor constatate

1.3. SURSE DOCUMENTARE. RELATII CU ALTE DOCUMENTATII DE URBANISM. LEGISLATIA IN DOMENIU SI BIBLIOGRAFIA CONSULTATA.

Documente si documentatii de urbanism

- Planul de Amenajare a Teritoriului National
- Planul de Dezvoltare Regionala Nord- Est 2014- 2020
- Atlasul Romaniei 2006
- Plan Urbanistic General al municipiului Suceava (var. 2018)
- PUZ Zona Centrală mun. Suceava (2007)
- Studiu istoric municipiul Suceava (2010)
- Strategia integrată de dezvoltare urbană municipiul Suceava
- Studiu geotehnic și hidrogeologic (2013)
- Studiu hidrologic (2015)
- Studiu zone protejate naturale (2013)

Legislatie

- Guvernul României (2007), *OM nr. 776/2007 privind declararea siturilor de importanta comunitara ca parte integranta a rețelei ecologice Natura 2000 în România*, Monitorul Oficial nr. 615, 15 septembrie 2007
- Guvernul României (2007), *HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protectie speciala avifaunistica ca parte integranta a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România*, Monitorul Oficial nr. 739, 31 octombrie 2007
- Lege pentru aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 195/2005 privind protectia mediului; Ordonanta de urgenta nr. 114/2007 pentru modificarea si completarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 195/2005 privind protectia mediului
- LEGEA APELOR, lg. nr. 107 din 25/09/1996
- LEGE PENTRU RATIFICAREA CONVENTIEI EUROPENE A PEISAJULUI, adoptata la Florenta la 20 octombrie 2000 (L451/2002),lg. nr. 451 din 8 iulie 2002

- LEGEA PRIVIND REGIMUL ARIILOR NATURALE PROTEJATE, CONSERVAREA HABITATELOR NATURALE, A FLOREI SI FAUNEI SALBATICE, lg. nr. 462 din 18 iulie pentru aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 236/2000 2001
- HOTARÂREA PRIVIND INSTITUIREA REGIMULUI DE ARIE NATURALA PROTEJATA PENTRU NOI ZONE, hot. nr. 2151 din 30 noiembrie 2004
- LEGE PRIVIND REGLEMENTAREA SI ADMINISTRAREA SPATIILOR VERZI DIN ZONELE URBANE, lg. nr. 24/2007
- Lege pentru aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 59/2007 privind instituirea Programului national de imbunatatire a calitatii mediului prin realizarea de spatii verzi in localitati, legea nr. 343/2007
- Legea nr. 49 din 19 martie 2008 privind aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 108/2007 pentru modificarea alin. (2) al art. 8 din Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 59/2007 privind instituirea Programului national de imbunatatire a calitatii mediului prin realizarea de spatii verzi in localitati
- ORDONANTA DE URGENTA PRIVIND REGIMUL ARIILOR NATURALE PROTEJATE, CONSERVAREA HABITATELOR NATURALE, A FLOREI SI FAUNEI SALBATICE, oug. nr. 57 din 20 iunie 2007
- HOTARAREA PRIVIND REFACEREA ZONELOR IN CARE SOLUL, SUBSOLUL SI ECOSISTEMELE TERESTRE AU FOST AFECTATE, hot. nr. 1403/2007
- CODUL SILVIC, lg. nr. 46 din 19 martie 2008

Documente, rapoarte europene

- Carta de la Torremolinos, 1983, Conferinta Europeana a Ministrilor pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) în cadrul Consiliului Europei
- Raportul „Europa 2000” , 1998, actualizat ulterior sub titlul „Europa 2000+” Cooperare pentru amenajarea teritoriului european”.
- Obiectivele spatiale urmarite prin programele PHARE, ISPA (Instrumente de Politici Structurale pentru Preaderare) si SAPARD (Program de Actiuni Speciale de Asistenta pentru Preaderare în domeniul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale).
- Tratatul de la Amsterdam, document UE care accentueaza, unele prevederi orientate catre politicile de promovare a dezvoltarii durabile cuprinse în Tratatul de la Maastricht din 1992.
- Conferinta Informala a Ministrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene a adoptat „**Perspectiva Dezvoltarii Spatiului European**” (ESDP), la Potsdam, în mai 1999.
- Documentul „**Principii directeore pentru dezvoltarea teritoriala durabila a continentului european**”, Hanovra, 2000, Conferinta Conferinta Europeana a Ministrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT)
- AGENDA 21, adoptata la Summit-ul de la Rio, 1992

- PROGRAMUL DE MANAGEMENT URBAN AL BANCII MONDIALE, 1994, componenta „Managementul urban și mediul” - „Considerații cu privire la utilizarea terenului și managementul urban ecologic”.
- DIRECTIVE PENTRU PLANIFICAREA ȘI GESTIUNEA UNUI HABITAT COMPATIBIL CU DEZVOLTAREA DURABILĂ, document care aparține Comisiei Europene ONU pentru Europa, 1996.
- AGENDA HABITAT, document al Comisiei ONU pentru Așezări Umane, semnat la Istanbul, 1996.

2. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII ÎN PROBLEMATICA PEISAJULUI

2.1. INCADRARE LA NIVEL MACRO ȘI MEZZO-TERITORIAL

Municipiul Suceava este situat în partea de nord a României în apropierea limitei estice a județului Suceava, cu județul Botoșani. Distanțele față de municipiile din județele limitrofe sunt: Botoșani — 42 km, Piatra Neamț — 106 km, Bistrița — 137 km, Iași — 151 km, Vaslui — 216 km. Municipiul Suceava se află la distanța de: 25 km de Fălticeni, Rădăuți — 37 km, Câmpulung Moldovenesc — 70 km, Vatra Dornei — 110 km, principalele municipii din județul Suceava.

Teritoriul municipiului Suceava are o suprafață de aproximativ 53 km² și se învecinează cu următoarele localități:

- la nord, comuna Mitocu Dragomirnei;
- la nord est, comuna Adâncata;
- la est, orașul Salcea;
- la sud est, comuna Ipotești;
- la sud — sud vest, comuna Moara;
- la vest, comuna Șcheia;
- la nord vest, comuna Pătrăuți.

Suprafața totală a teritoriului administrativ al municipiului Suceava este de 5178,14 ha (995,70 teren agricol și 651,08 terenuri forestiere), dintre care 367,2 ha teritoriu intravilan (sub 10% din total teritoriu administrativ).

Figura 1– poziționare la nivel județean. Sursa: Studiu geotehnic și hidrogeologic, Rockware Utilities

9

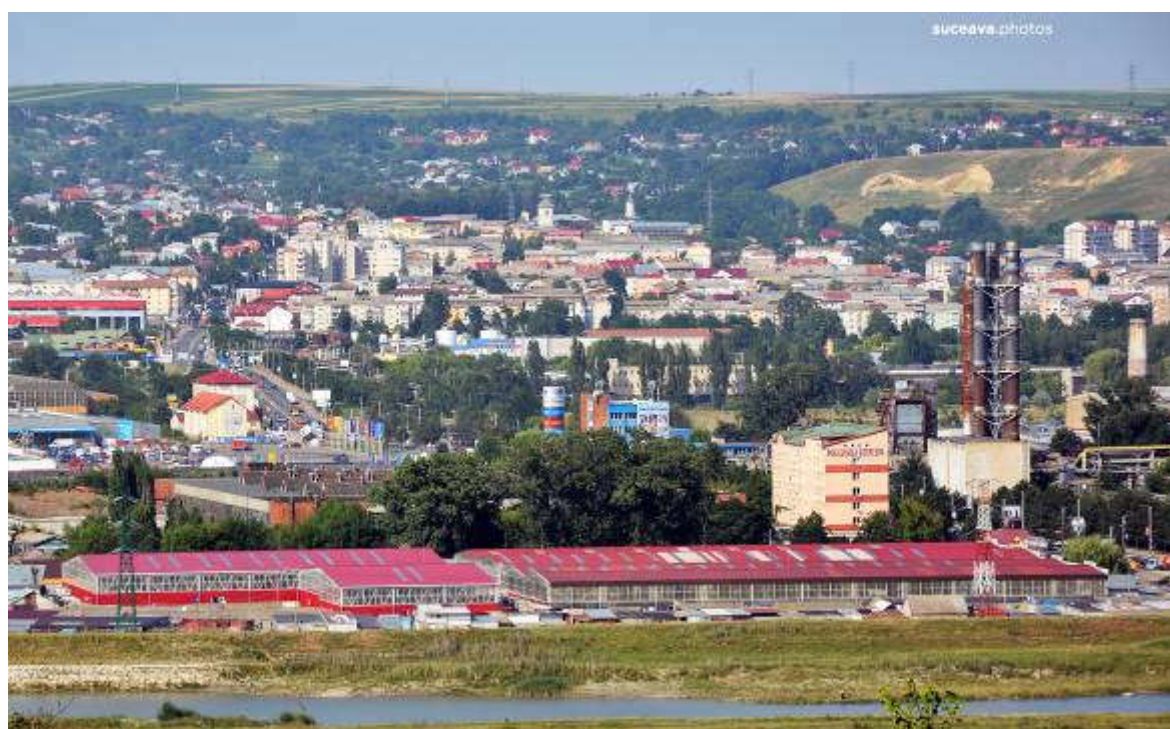

Figura 2– <https://suceava.photos/municipiul-suceava-10/>

Raportată la marile unități de relief, zona municipiului Suceava, se suprapune în mare parte peste Podișul Sucevei (ce are ca subunitate în partea de nord Dealul Dragomirnei și în partea de sud Podișul Fălticeni) și parțial peste valea râului Suceava (sectorul inferior al acesteia) și peste valea râului Siret. Toate acestea fac parte din Podișul Moldovei. Altitudinea medie a zonei de podiș este de 460 m, cu o altitudine medie a municipiului Suceava de 325 m. Aspectul general al zonei analizate este de cel de coline, platouri și dealuri, ce descresc altitudinal de la vest la est, fiind despărțite de cursurile de ape ce au o direcție generală de la NV la SE.

Zona de mezzopeisaj analizată la nivelul municipiului Suceava cuprinde importante suprafețe agricole ce au diferite utilizări: teren arabil, pășuni, fânețe sau livezi. La o privire de ansamblu, terenul arabil și fânețele din această zonă sunt extrem de mozaicate, fiind caracteristice loturile mici și medii ca suprafață, în general cu suprafețe sub 510 ha. Acest fapt este determinat direct de dimensiunile proprietăților agricole particulare și de lipsa asocierii acestor proprietari pentru realizarea de culturi pe suprafețe mai mari și mai compacte. În cazul pășunilor imășurile comunale au o pondere covârșitoare, și care au în general suprafețe foarte mari și destul de compacte. Livezile sunt foarte slab reprezentate, având suprafețe extrem de mici raportate la suprafața analizată.

Suprafețele ocupate de păduri situate în vecinătatea municipiului Suceava sunt localizate preponderent în partea nordică a acestei zone, și fac parte din masivul Dragomirna și trupul de pădure Adâncata. Ca specii principale ce intră în constituirea acestor păduri pot fi amintite fagul, stejarul, carpenul și gorunul, alături de care apar frecvent teiul, frasinul, paltinul de câmp, paltinul de munte, cireșul sălbatic, jugastrul, pinul silvestru, plopul tremurător, aninul alb, aninul negru, salcâmul, mălinul, alunul, socul negru, păducelul.

10

În vederea caracterizării sistemului ide peisaj la nivel mezzo și macro- teritorial au fost utilizate mai multe criterii de identificare:

- Utilizarea solurilor având la bază Corine Land Cover
- Tendințe de dezvoltare urbană și coridoare de urbanizare
- Coridoare de comunicație
- Continuitate peisaj construit
- Macro- unități de peisaj natural

Principalele caracteristici ale teritoriului sunt prezentate în tabelul următor:

Criteriul	Observații
Utilizarea solurilor	Zona studiată este preponderent construită cuozne de continuum urban alternate cu terenuri preponderent agricole. Zona de vegetație forestieră predomină în zona nordică, cu păduri remanente în proximitatea municipiului. Se observă dezvoltarea zonelor industriale preponderent în zona cursului de apă.

Tendințe de dezvoltare urbană și coridoare de urbanizare	Teritoriul este tributar dezvoltării dictate de râul Suceava (ca limită de dezvoltare pînă în sec. XX) și zonele de pădure, respectiv Cetatea de Scauna și Cetatea Zamca. Din punct de vedere al structurii teritoriului se remarcă nucleul medieval, orientat din punct de vedere al parcelelor și tramei stradale între Cetatea de Scaun și Cetatea Zamca cu ax central, paralel cu principalele căi de comunicație teritorială și râul Suceava, zonele de dezvoltare sec. XX, la nord și sud-vest marcate de cartiere de locuințe colective și zone de activități productive și zonele de dezvoltare recentă, marcate de dispersare și rarefiere a fondului construit.
Coridoare de comunicație	Teritoriul este marcat de convergența căilor de comunicație către nucleul medieval al Sucevei, axa de relație nord- sud și segmentarea teritoriului de râul Suceava dublat de calea ferată.
Continuitate peisaj construit	Morfologic, teritoriul este marcat de convergența țesutului dens urbanizat și rarefierea și dispersarea urbană către teritoriul adiacent rural. Zone de continuum urban se disting aferent coridoarelor de comunicație, cu precădere pe axa nord-sud.
Macro- unități de peisaj natural	La nivel teritorial se disting următoarele unități de macro- peisaj: - Unitatea râului Suceava/ inclusiv albia majoră/ lunca râului - Unitatea forestieră (la nord și adiacent nucleului medieval) - Unitățile de peisaj urbanizat (dens și difuz) - Unitățile de peisaj agricol (fragmentat sau omogen) <i>Macro- unitățile de peisaj sunt prezentate în tabelul următor</i>

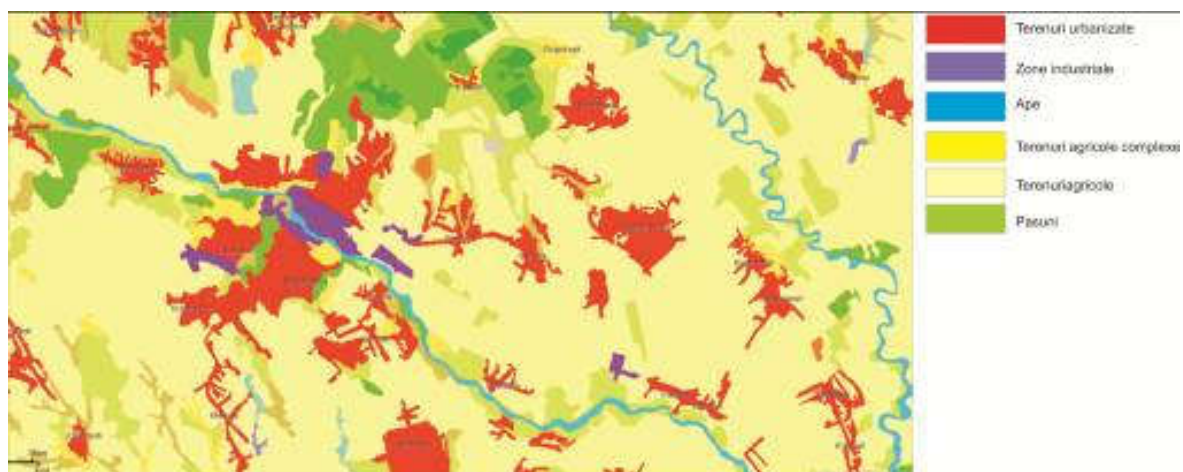

Figura 3– Încadrare mezzo-peisaj funcție de utilizarea terenurilor

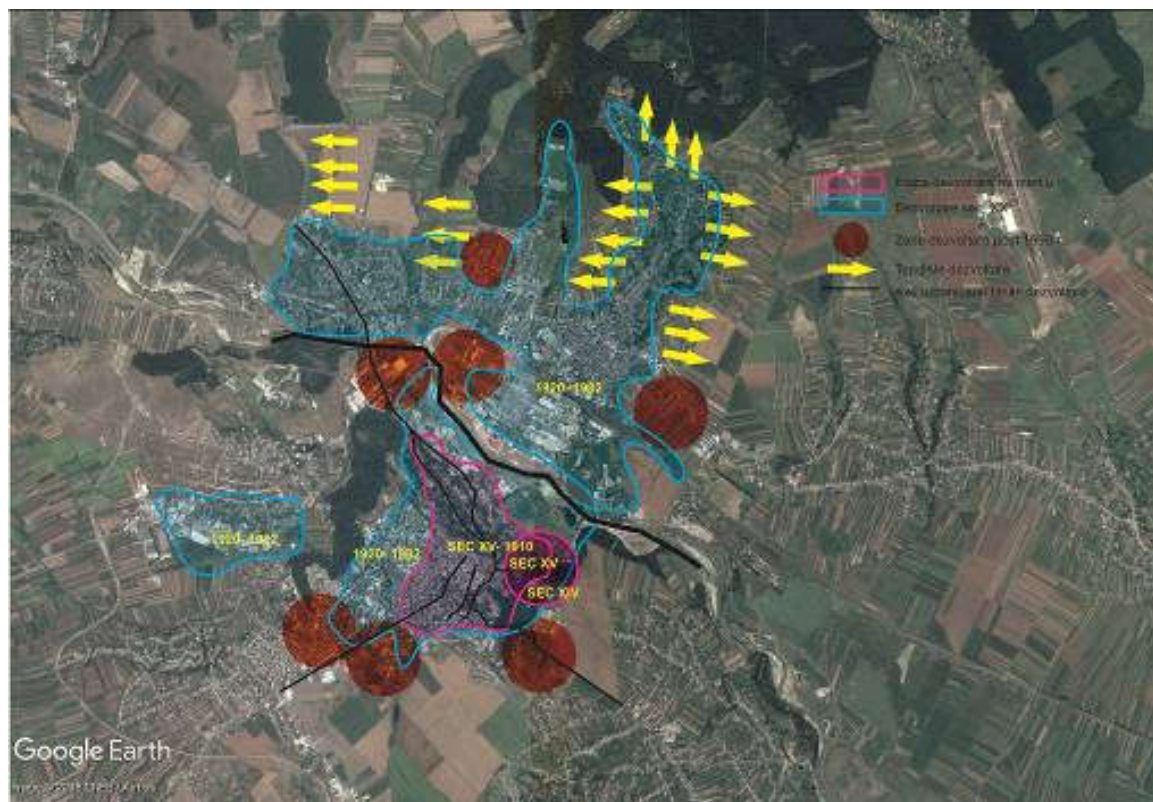

Figura 4– Încadrare mezzo-peisaj funcție de tendințe de dezvoltare urbană și coridoare de urbanizare

Figura 5– Structura teritorială dezvoltare: Roșu- nucleul medieval cu orientare est- vest cu ax central, Portocaliu- cartier locuințe colective sec. XX, Maro- zonă industrial, Galben- zonă dezvoltare recentă dispersată teritorial

13

Figura 6– Structura teritorială funcție de coridoarele de comunicație.

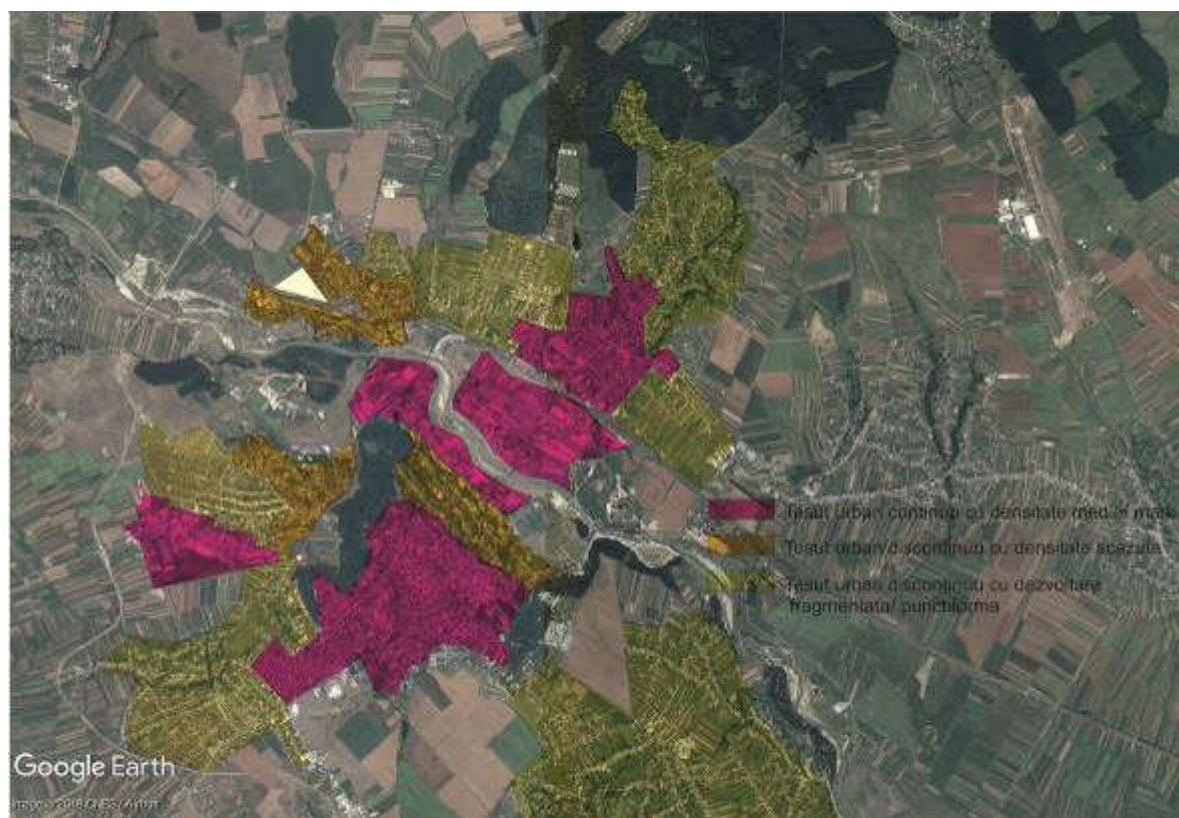

Figura 7– Încadrarea la nivel de mezzo- peisaj funcție de continuitatea și densitatea peisajului construit

14

Macro- unități de peisaj	Caracteristici spațiale
Unitatea râului Suceava/ inclusiv albia majoră/ lunca râului	

Unitatea forestieră	
Unitatea de peisaj urbanizat dens	
Unitatea de peisaj urbanizat difuz	

Unitatea de peisaj agricol fragmentat	
Unitatea de peisaj agricol omogen	

2.2. ACCESIBILITATEA ÎN PEISAJ. PEISAJUL DE ACCES

Principalele căi de acces în municipiu:

Drumuri europene:

- E85 - (DN 2) Granița Ucraina– Siret – Suceava – Roman - Bacău – Buzău – Urziceni – București, - (DN 5) București – Giurgiu – Granița Bulgaria;
- Clasa A intermediare vest – est:
- E58 – (DN 1C) Granița Ucraina – Halmeu –Dej, – (DN 17) Dej – Bistrița – Suceava, - (DN 29) Suceava – Botoșani, (DN 28B) Botoșani – Târgu Frumos , - (DN 28) Târgu Frumos– Iași,- (DN 24C) Iași – Sculeni – Republica Moldova

Drumuri naționale:

- DN 2, București - Urziceni - Buzău - Râmnicu Sărat - Focșani - Bacău - Roman - Fălticeni - Suceava - Siret - Frontiera Ucraina
- DN 17, Dej (DN 1C) - Bistrița - Vatra Dornei - Câmpulung Moldovenesc - Suceava (DN 2)
- DN 29, Suceava (DN 2) - Botoșani - Săveni - DN 24C (Manoleasa Prut)
- DN 29A, Suceava (DN 29) - Vârfu Câmpului - Dorohoi - Darabani - Rădăuți Prut - Frontiera Republica Moldova

Drumuri județene:

- DJ 208A, Suceava (DN 2) - Ipotești - Luncușoara - Rușii Mănăstioara - Udești - Chilișeni - Știrbăt - Liteni - Corni - Poiana - Dolhasca (DJ 208)
- DJ 208D, Suceava (DN 2) - Mitocu Dragomirnei - Adâncata - Hânțești - Limita Jud. Botoșani
- DJ 208T, Limita Jud. Botoșani - Burdujeni - Fetești - Grigorești
- DJ 209C, Suceava - Liteni - Vornicenii Mici - Lucăcești - Berchișești

Drumuri comunale clasate:

- DC 57, Suceava (DN 2) (Ițcani) - Lipoveni - Mitocu Dragomirnei
- DC 69, Suceava (DJ 208A) - Lisaura - Tișăuți
- DC 70, Suceava (DJ 208A) - Ipotești - Tișăuți
- DC 72, Suceava (DJ 209C) - Sfântu Ilie - Ilișești (DN 17)
- DC 74, Șcheia - Ițcani

Acces feroviar:

Din punct de vedere al infrastructurii feroviare, teritoriul municipiului Suceava este străbătut de următoarele linii ferate:

- Calea ferată 500 București Nord - Ploiești Sud - Adjud - Pașcani - Suceava - Vicșani;
- Calea ferată 502 Suceava - Vama - Floreni - Ilva Mică;
- un racord CF industrial.

Stațiile de cale ferată sunt:

- Suceava (Burdujeni);
- Suceava Nord (Ițcani);
- Suceava Vest (Șcheia).

Acces aerian:

Aeroportul internațional Ștefan cel Mare Suceava este amplasat în orașul Salcea la 11,2 Km de municipiul Suceava și la 30,5 Km de municipiul Botoșani.

Accesibilitatea în peisaj trebuie să se realizeze pe toate **palierele** peisajului **antropic/construit**, respectiv la nivelul căilor de comunicație rutieră, feroviară.

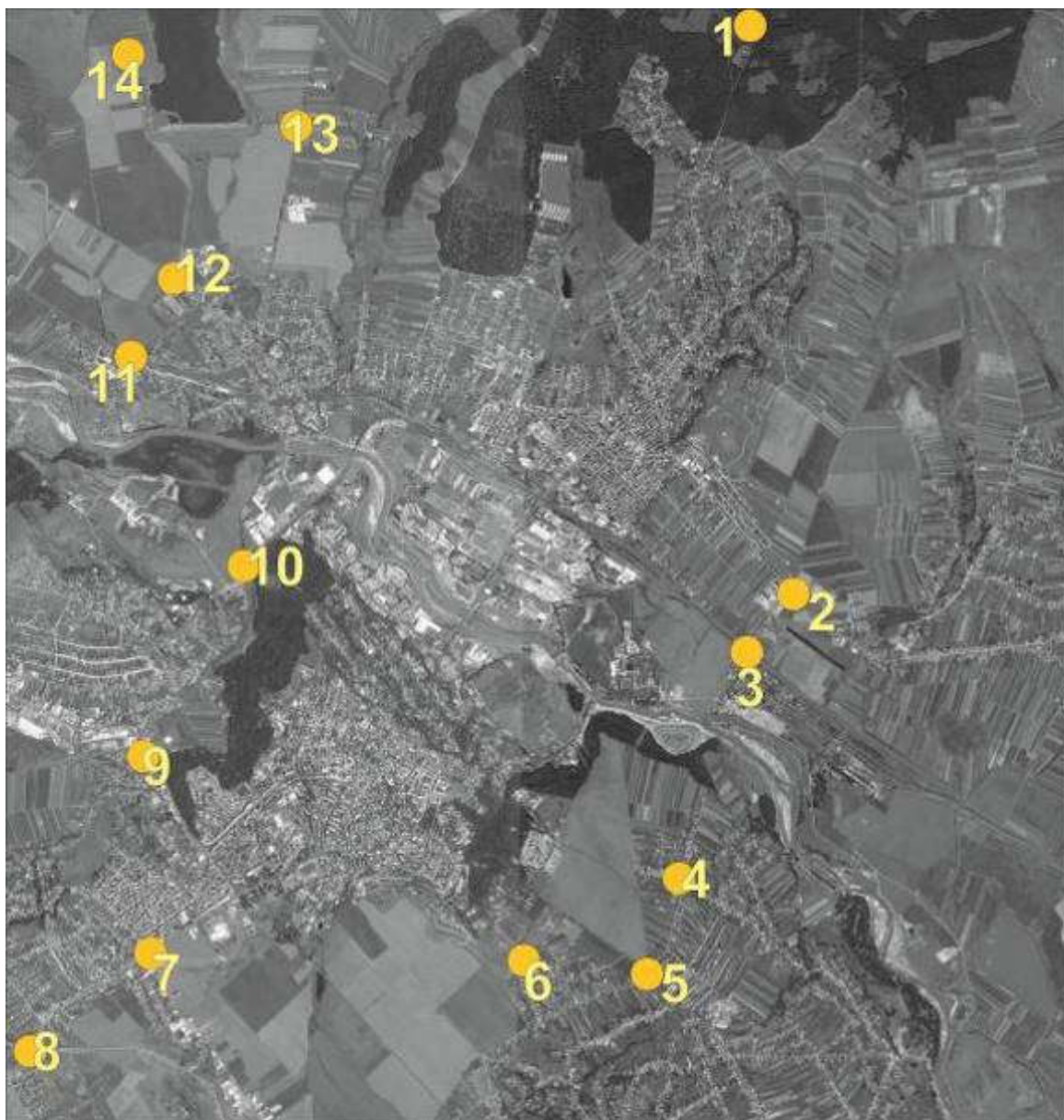

Figura 8 Accesibilitate la nivelul municipiului. Principale puncte de acces

Peisajul de acces/intrare în municipiu - carosabil nu este suficient valorificat în prezent, deși potențialul panoramic este foarte mare, necesitând amenajări specifice. Dezvoltarea concentrică, la intersecția căilor de dezvoltare importante și trasarea bulevardelor în perioada comunistă, impune tratarea specifică a coridoarelor de transport cu accent pe marcarea accesului și a punctelor de panoramare din oraș. Totodată căile de acces către monumente trebuie tratate corespunzător din punct de vedere al imaginii generate și percepute.

Figura 9 Acces DN 29A Pădurea Adâncata

Figura 10 Acces DN 29A Burdujeni sat

Figura 11 Acces E58 (dinspre aeroportul Suceava)

Figura 12 Acces CF est

Figura 13 Acces DC 69 dinspre comuna Lisaura

Figura 14 Acces Dj 208A dinspre comuna Ipotești

Figura 15 Acces DC 70 dinspre comuna Ipotești

Figura 16 Acces DN 29A

Figura 17 Acces DJ 209C

Figura 18 Acces E 85 dinspre comuna Șcheia

Figura 19 Acces E 85 dinspre comuna Șcheia

Figura 20 Acces CF Vest

Figura 21 Acces E 85 dinspre comuna Pătrăuți

Figura 22 Acces Dj 208D dinspre comuna Dragomirna

Figura 23 Acces DC 57

Punct acces	Caracteristici	Calitate	Recomandări
1 (DN 29A Păd.Adâncata)	Peisaj natural, perspectivă direcționată marcat de liziera pădurii	5	Menținerea peisajului natural, interzicerea alterării percepției pădurii
1 (DN 29A Burdujeni)	Peisaj rural cu inserții semnificative vegetale	4	Menținerea regimului de construire P- P+1, retragere de la aliniament, plantații înalte în curtea din față
2 (E 58)	Peisaj destructurat, regim de construire nedefinit (inserții punctiforme), densitate scăzută	1	Menținere regim de înălțime maxim P+3 Reglementare unitară privind tratarea fațadelor și cromatica
3 (CF Est)	Peisaj marcat de noile dezvoltări P+1	2	Menținere regim de înălțime maxim P+1 Reglementare unitară privind tratarea fațadelor și cromatica
4 (DC 69 Lisaura)	Peisaj rural cu inserții semnificative vegetale	4	Menținerea regimului de construire P- P+1, retragere de la aliniament, plantații înalte în curtea din față
5 (DJ 208 Ipotești)	Peisaj marcat de noile dezvoltări P+1	3	Menținere regim de înălțime maxim P+1 Reglementare unitară privind tratarea fațadelor și cromatica
6 (DC 70 Ipotești)	Peisaj rural cu inserții semnificative vegetale	4	Menținere regim de înălțime maxim P+1 Reglementare unitară privind tratarea fațadelor și cromatica Menținere plantații de aliniament
7 (DN 29A)	Peisaj parțial urbanizat, direcționat. Se disting formele de macro-peisaj agricol și terasele Sucevei.	4	Menținere regim de înălțime P+4 a.î. să se perceapă terasele și cetatea
8 (DJ 209C)	Peisaj semi- rural	2	Se recomandă creșterea regimului de înălțime (P+2-3) și plantarea de alinimente
9 (E 85 Șcheia)	Peisaj semi- natural. Se disting terasele Sucevei și resturile de pădure	5	Se recomandă menținerea peisajului natural, fără aletrarea direcțiilor de perspectivă.
10 (E 85 Șcheia)			
11 (CF vest)	Peisaj semi- natural Percepție neutră	3	Se recomandă amenajarea peisagistică și susținerea perspectivelor cu vegetație înaltă
12 (E85 Pătrăuți)	Peisaj rural cu inserții semnificative vegetale	4	Menținerea regimului de construire P- P+1, retragere de la aliniament, plantații înalte în curtea din față
13 (DJ 208D)	Peisaj semi- natural. Se disting terasele Sucevei și resturile de pădure	4	Se recomandă menținerea peisajului natural, fără aletrarea direcțiilor de perspectivă.
14 (DC 57)	Peisaj rural cu inserții semnificative vegetale	4	Menținerea regimului de construire P- P+1, retragere de la aliniament, plantații înalte în curtea din față

Notă: Calitatea peisajului de acces este marcată cu note de la 1 la 5 (5 fiind cea mai mare).

2.3. ELEMENTE DE CADRU NATURAL DEFINITORII PENTRU CARACTERISTICILE PEISAGISTICE ALE MUNICIPIULUI SUCEAVA

2.3.1. CARACTERISTICILE RELIEFULUI¹

Municipiul Suceava este situat în partea de nord-est a României, în partea centrală a Podișului Sucevei, având drept coordonate paralela de 47°40'38" latitudine nordică și meridianul de 26°16'27" longitudine estică.

Orașul se desfășoară pe două trepte de relief, respectiv un platou ce are o altitudine maxima de 385 m pe Dealul Zamca, și lunca cu terasele râului Suceava, cu altitudini mai mici de 330 m. Privit în ansamblu, relieful orașului Suceava este destul de variat, cu o diferență de nivel maximă de cca. 60 m, cu o zonă dispusă pe cel mai înalt platou (cartierul Zamca), de la care se etalează succesiv spre lunca râului Suceava sau spre pâraiele mai mici, celelalte cartiere sau zone.

Râul Suceava este principalul factor care a modelat reliefului așa cum este el în prezent. Structura geologică de platformă, predominant monoclinală, se reflectă în mod evident în relief prin formarea de creste, văi subsecvente (Șcheia, Târgului), văi cu caracter reconvănt (Suceava) și prin platouri și coline cu caracter structural (Zamca, Cetatea de Scaun) și cu aspect etajat. Sub aspect geomorfologic, la cca. 1500 m adâncime se găsește marea unitate geosucturală a Platformei Ruse, acoperită de depozite sedimentare necutate, de vârstă paleozoică, mezozoică și terțiară, cele mai noi straturi care alcătuiesc relieful actual fiind de vârstă sarmatică și cuaternară. În zona vetrei orașului, relieful este de vârstă cuaternară.

Podișul Dragomirnei — este limitat de râurile Suceava la sud și Siret la nord est fiind fragmentat de rețeaua hidrografică secundară în platouri orientate aproximativ nord - sud pe care apar coline mai înalte. Înălțimea maximă în cadrul acestui podiș este de 452.7 m atinsă pe Platoul Burdujeni. Cotele pe acest platou se mențin la valori de peste 400 m și apoi coboară treptat prin Dealul Mânăstirii (375 m) și dealul Burdujeni către râul Suceava

Dealul Velniței situat la vest de cartierul Burdujeni prezintă o culme rotunjită, bombată cu altitudinea de 427.5 m. Dealul Dumbrăvii situat la limită cu teritoriul comunei Mitocu Dragomirnei are altitudinea maximă de 425.5 m

Râul Suceava prezintă un Șes aluvionar în care prin adâncirea succesivă a talvegului s-au format 2 (două) nivele de terasă astfel:

- terasa joasă cu extindere continuă pe ambele maluri ale râului și altitudinea relativă de cca 2 — 4 m;
- terasa inferioară cu altitudinea relativă de 4 — 7.00 m și dezvoltare mare pe partea stângă a râului.

¹ Studiu de fundamentare PUG privind Zonele naturale protejate

Figura 24 Râul Suceava și podișul Dragomirnei în plan îndepărtat. Sursa: Studiu geotehnic și hidrogeologic pentru fundamentare PUG

Figura 25 În plan îndepărtat sistemul de terase al R. Suceava

Figura 26 Relieful la nivel județean. Sursa: <http://www.pensiunevatradornei.ro>

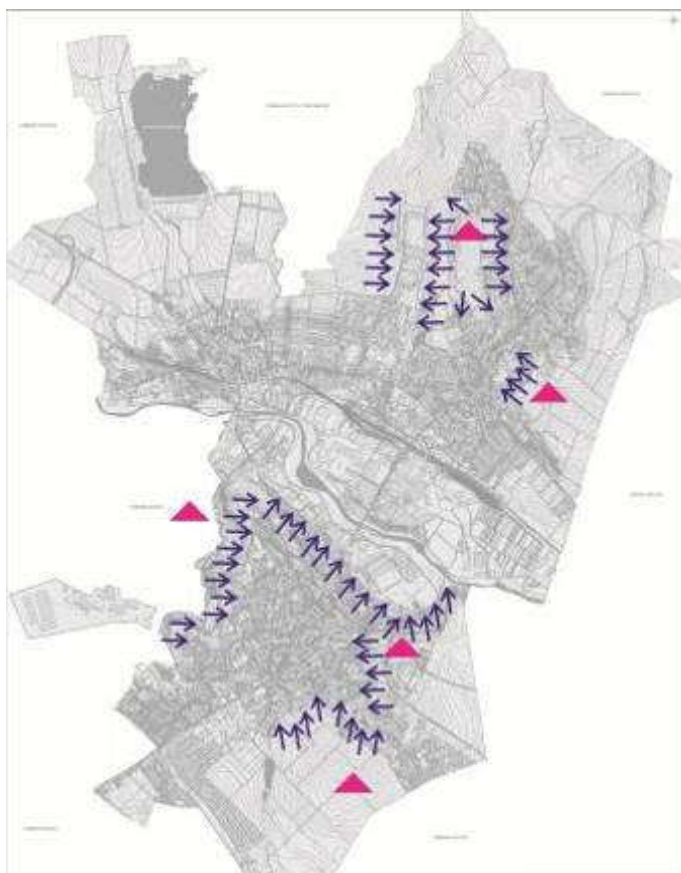

Figura 27 Configurația reliefului la nivelul Municipiului- evidențierea teraselor râului Suceava

2.3.2. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ²

Din punct de vedere hidrografic, municipiul Suceava se situează în bazinul hidrografic al râului Siret prin afluentul său pe partea dreaptă râul Suceava. Râul Suceava, izvorește din masivul Lucina și are o lungime de 170 km.

Pe teritoriul municipiului Suceava are o direcție generală de curgere nord est — sud est și străbate teritoriul municipiului de la nord - vest spre sud - est.

În cea mai mare parte, cursul râului este amenajat cu diguri pe ambele maluri. Culoarul depresionar creat prin eroziune de acest râu atinge lățimi de până la 2 km.

Pe partea dreaptă râul Suceava primește ca afluenți pâraiele Șcheia, și Cetății iar pe stânga, pâraiele Depoului, Dragomirna (pe care s-a amenajat lacul Dragomirna pentru alimentarea cu apă a orașului), Mitocul, Podu Vătafului, Varnița și Mereni.

Pârâul Șcheia prezintă un curs sinuos cu versanți asimetrici și formează parțial hotarul natural cu comun Șcheia. Pe valea Cetățuia și a afluenților săi sunt amenajate lacuri.

Cursul acestui pârâu prezintă schimbări bruște ale direcției, iar pe teritoriul orașului prezintă versanți asimetrici, cel de pe partea dreaptă specific cuestelor.

2.3.3. VEGETAȚIA CARACTERISTICĂ³

Fiind situat în zona de podiș, orașul Suceava are o climă temperat continentală, cu amplitudini termice anuale destul de mari. După Koppen, climatul se încadrează în provincia climatică D.f.b.x., caracterizându-se prin ierni lungi geroase, de obicei bogate în zăpezi. Primăverile sunt scurte, verile călduroase, bogate în precipitații iar toamnele sunt lungi și adeseori fără precipitații.

În decursul timpului, zona din jurul acestui oraș a fost defrișată, pădurile fiind împinse din ce în ce mai departe de oraș. Terenurile cu folosință agricolă domină acum împrejurimile orașului. În ultimul secol s-a reușit reabilitarea unor zone prin împădurirea acestora (pădurea Zamca și pădurea Șipote-Cetate).

Date fiind cele de mai sus, vegetația municipiului Suceava este puternic fragmentată, fiind reprezentată prin cele două trupuri de pădure amintite mai sus, la care se adaugă pădurile de plop înființate în lunca râului Suceava, scuarurile publice, grădinile particulare și micile livezi care se mai păstrează încă pe anumite proprietăți.

Emblematice pentru acest oraș sunt speciile: stejar, gorun și tei, specii ce au rezonanțe istorice și culturale. Alături de acestea frecvente sunt: paltinul de munte, paltinul de câmp, frasinul, mestecănul, castanul porcesc, salcia pletoasă, pinul silvestru, pinul negru, arțarul american, ulmul de munte, molidul, bradul, nukul, tuia, biota, magnolia albă, molidul argintiu, carpenul, fagul, catalpa și plopul negru.

² Studiu geotehnic și hidrogeologic pentru fundamentare PUG.

³ Studiu de fundamentare PUG privind Zonele naturale protejate

Ca arbuști frecvent întâlniți în zonă sunt: sângerul, lemnul câinesc, cununița, cimișirul, ienupărul târător, păducelul, hurmuzul, călinul, dârmoxul, caprifoiul, măceșul. Lianele ce se dezvoltă în zona analizată sunt: iedera, trâmbița piticilor, curpenul de pădure, curpenul de grădină, glicina, vița de Canada, vița japoneză, mâna Maicii Domnului.

Există exemplare remarcabile de arbori, cu vârste foarte mari (100-300 ani) situate fie pe proprietățile particulare, fie în curtea unor instituții publice, a așezămintelor bisericești, a cimitirelor sau în spațiile verzi publice, care trebuie protejate, identificate și reunite întrun registru al arborilor deosebiți, pentru a putea fi protejați pe viitor de toate acțiunile distructive cu care ar putea să se confrunte.

3. ELEMENTE DE PEISAJ NATURAL. SISTEMUL DE SPAȚII VERZI

3.1. CONFIGURAȚIA SPAȚIILOR VERZI LA NIVEL PERIURBAN

Spațiile verzi la nivel periurban sunt reprezentate de următoarele tipologii:

- Păduri
- Terenuri agricole
- Zone naturale protejate
- Zona de luncă a râului Suceava

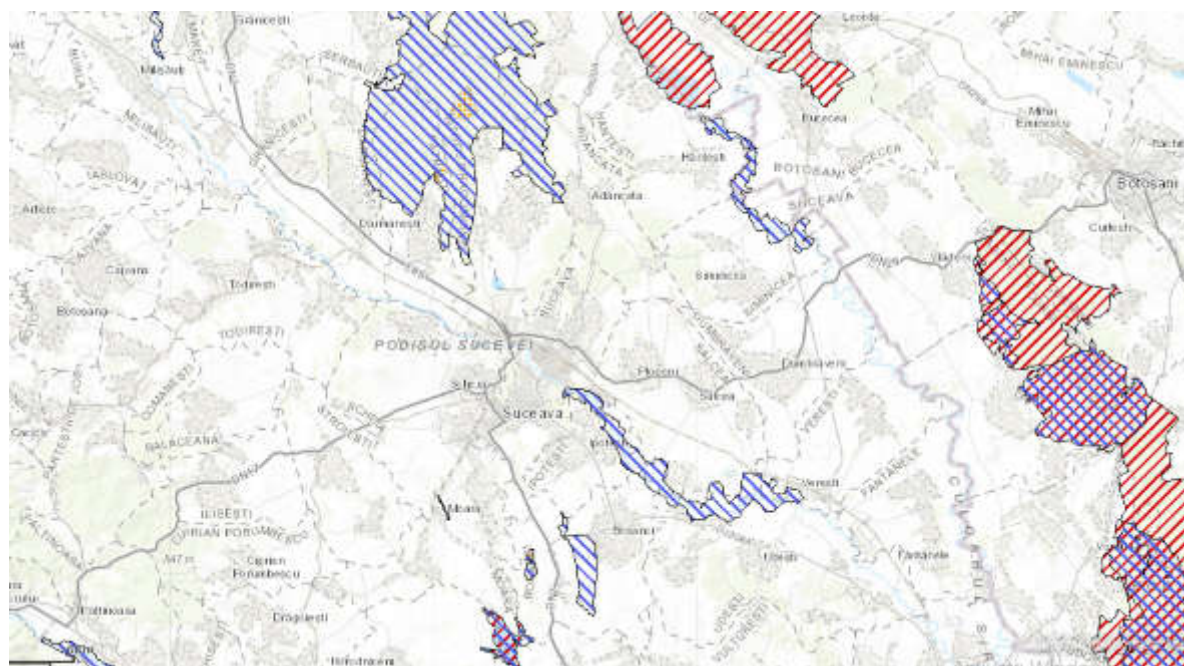

Figura 28 Zone naturale protejate în proximitatea municipiului Suceava

Principalele elemente naturale în proximitatea municipiului:

- Lacul Dragomirna
- Pădurea Burdujeni
- Pădurea Dumbrăvii
- Pădurea Cetate

Principalele zone naturale protejate din proximitatea municipiului sunt:

- ROSCI0075- Pădurea Pătrăuți
- 183804- CDDA - IUCN categories: Fagetul Dragomirna
- ROSCI0380- Râul Suceava Liteni
- ROSCI0371- Cumpărătura
- ROSCI0082- Fînețele secular Ponoare
- 9368- CDDA - IUCN categories: Fânatele seculare Ponoare

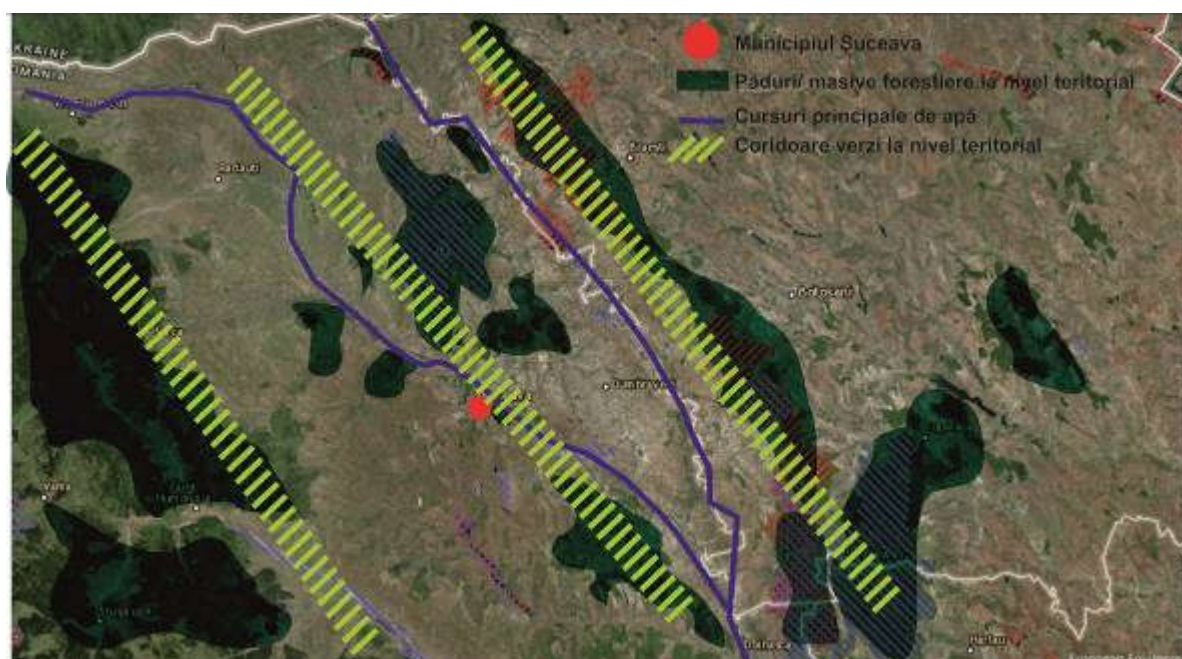
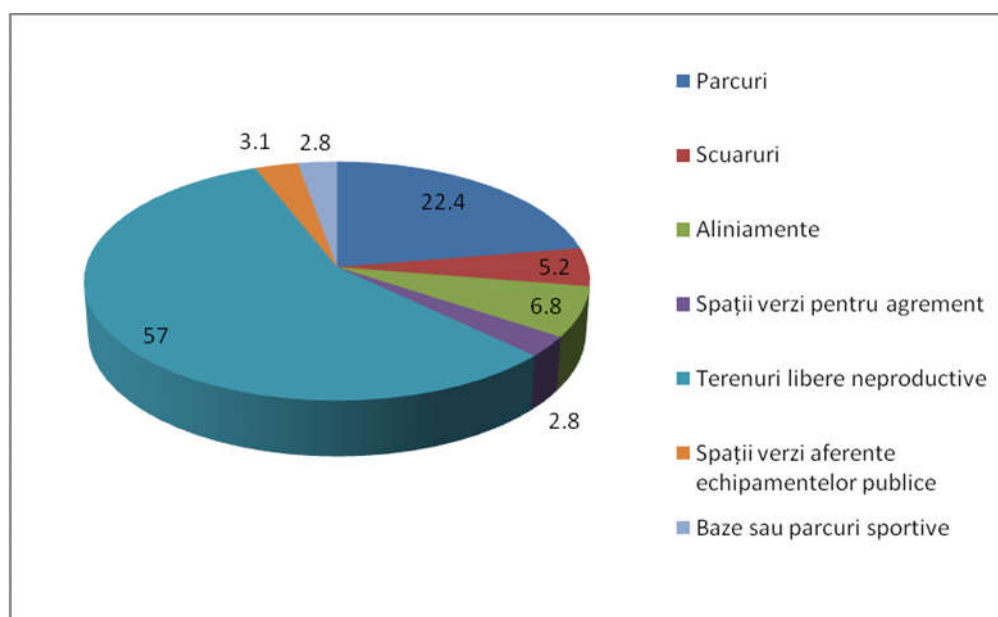

Figura 29 Rețele verzi la nivel teritorial

3.2. CONFIGURAȚIA SPAȚIILOR VERZI LA NIVEL URBAN MUNICIPAL⁴

Suprafața totală de spații verzi aflate pe teritoriul municipiului este de cca 300 ha, revenind o suprafață de cca 28mp/ locuitor, peste norma legislativă de 26 mp/ locuitor. Din ansamblul spațiilor verzi municipale fac parte următoarele categorii:

Categoria spațiu verde	Suprafața (ha)	Pondere (%)
Parcuri	67,1	22,4
Scuaruri	15,6	5,2
Aliniamente	20,2	6,8
Spații verzi pentru agrement	8,3	2,8
Terenuri libere neproductive	171,1	57,0
Spații verzi aferente echipamentelor publice	9,3	3,1
Baze sau parcuri sportive	8,4	2,8
Total	300,0	100,0

Caracteristic municipiului, încă de la cele mai vechi consemnări este vegetația abundentă ca rezultată a livezilor private, situate în curțile oamenilor precum și a vegetației din lunca Sucevei. Amenajările reente, din sec. XX cuprind zonele verzi de la Cetatea de scaun, lunca Sucevei, Ștrand și Zamca.

⁴ Capitolul are la bază Analiza realizată în cadrul Studiului de fundamentare PUG Zone naturale protejate

În prezent, în municipiul Suceava pot fi identificate importante suprafețe de spații verzi care, în funcție de regimul de proprietate, modul de administrare și de gradul de accesibilitate pot fi împărțite în mai multe categorii:

- spațiile verzi publice compacte (parcuri, grădini, scuaruri)
- spațiile verzi aferente căilor de circulație rutiere și feroviare
- spațiile verzi pentru agrement / amenajări sportive
- spațiile verzi aferente cursurilor de apă, păduri
- spațiile verzi de pe lângă instituții (administrative, sanitare și curative, de învățământ, cultural, edificiile religioase)
- spațiile verzi publice de folosință specializată – cimitirele
- spațiile verzi aferente ansamblurilor de locuințe
- grădinile locuințelor individuale

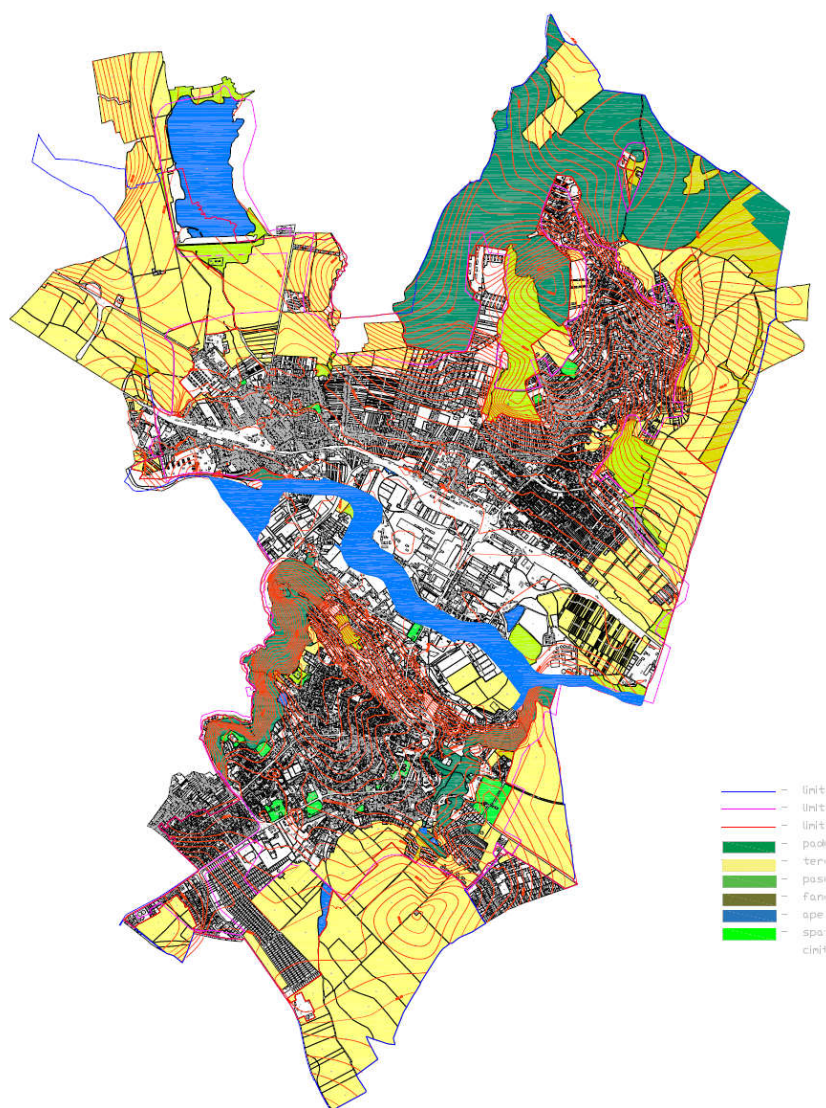

Figura 30 Spații verzi la nivel teritorial

3.3. ANALIZĂ SPAȚII VERZI. DISFUNCȚIONALITĂȚI

3.3.1. CATEGORII SPAȚII VERZI

Parcuri

PARC CENTRAL

PARC SIMEON FLOREA MARIAN

PARCUL UNIVERSITĂȚII

PARCUL VLADIMIR FLOREA

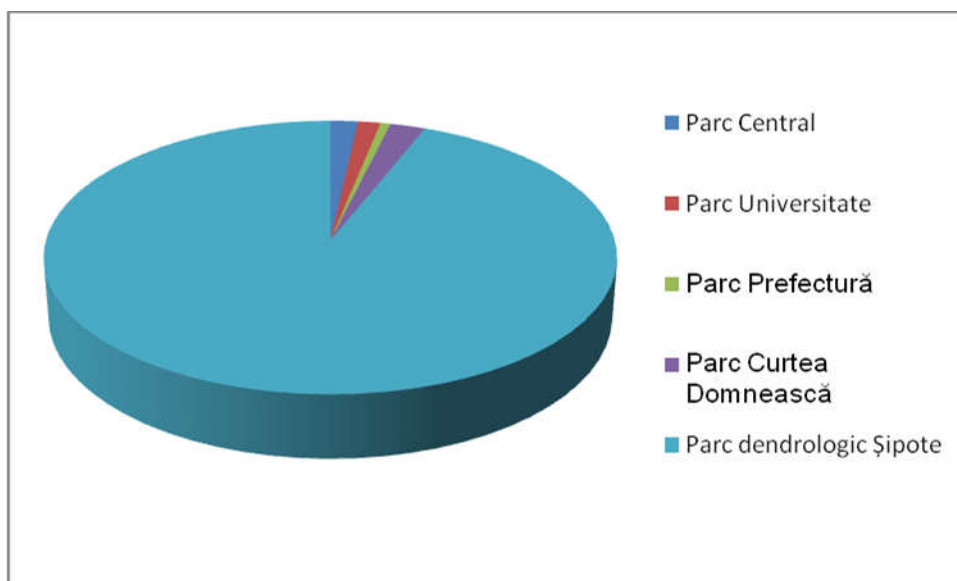
PARCUL TRANDAFIRILOR 14. SCUAR MAGAZIN BUCOVINA

PARCUL UNIUNII EUROPENE

PARC GARĂ IȚCANI

PARC GARĂ BURDUJENI

Suprafața parcurilor variază între 0,4- 63 ha (multe dintre ele fiind impropriu denumite parcuri având suprafață sub normele conform legii și cele specificate în literatura de specialitate), ponderea acestora fiind descrisă în graficul de mai jos:

33

Scuaruri (utilizate ca parcuri)

SCUAR PIAȚA 1 DECEMBRIE 1918 + ESPLANADA

SCUAR RUINELE CURȚII DOMNEȘTI

SCUAR AUTOGARĂ

SCUAR CATEDRALĂ

SCUAR PATINOAR

SCUAR BLOC TURN SPITAL

SCUAR ARENI

SCUAR OPEN SYSTEM

SCUAR SENS GIRATORIU BURDUJENI

SCUAR PRIMĂRIE BURDUJENI

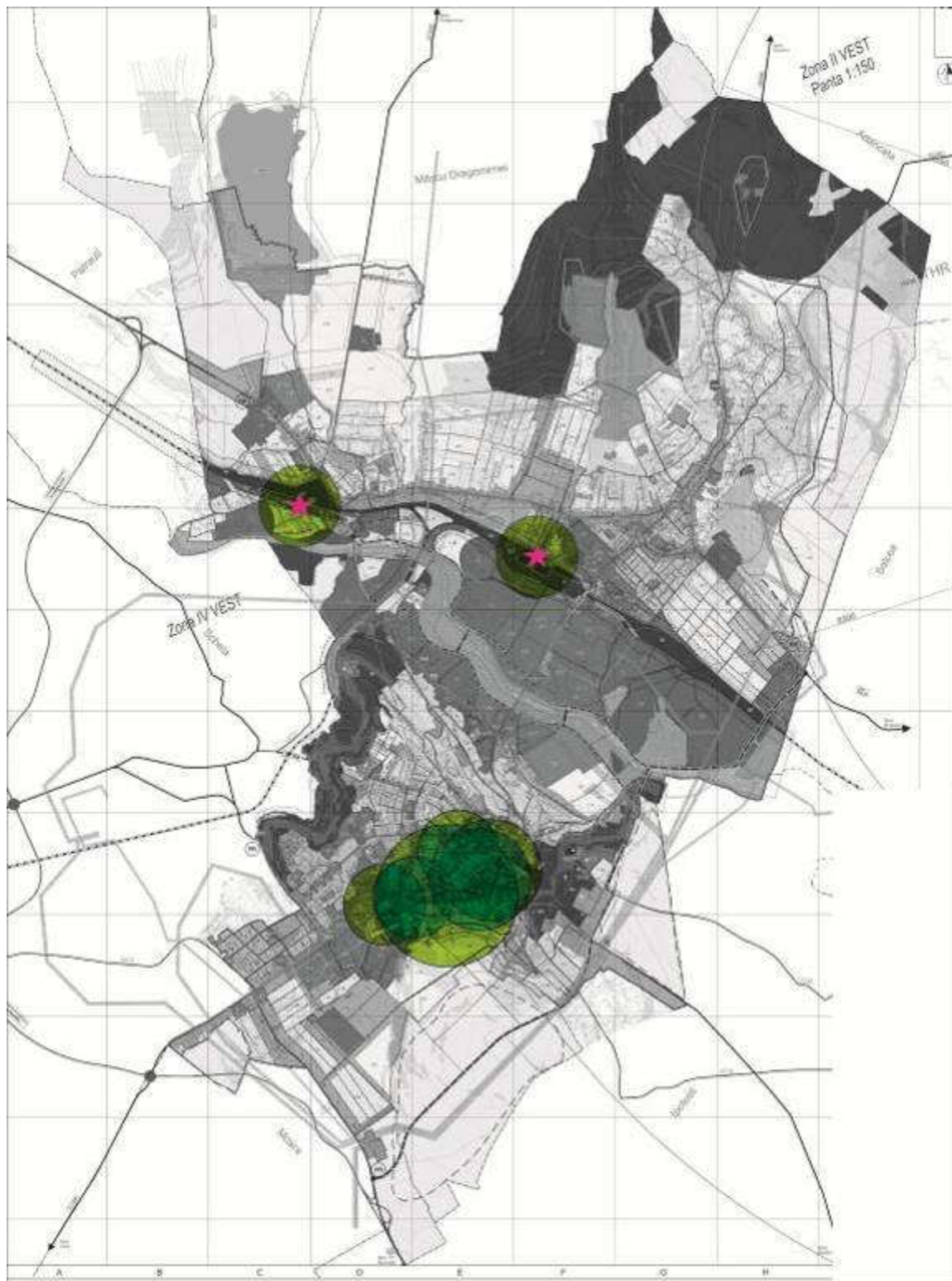

Figura 31 Localizare parcuri la nivel municipal- deservire

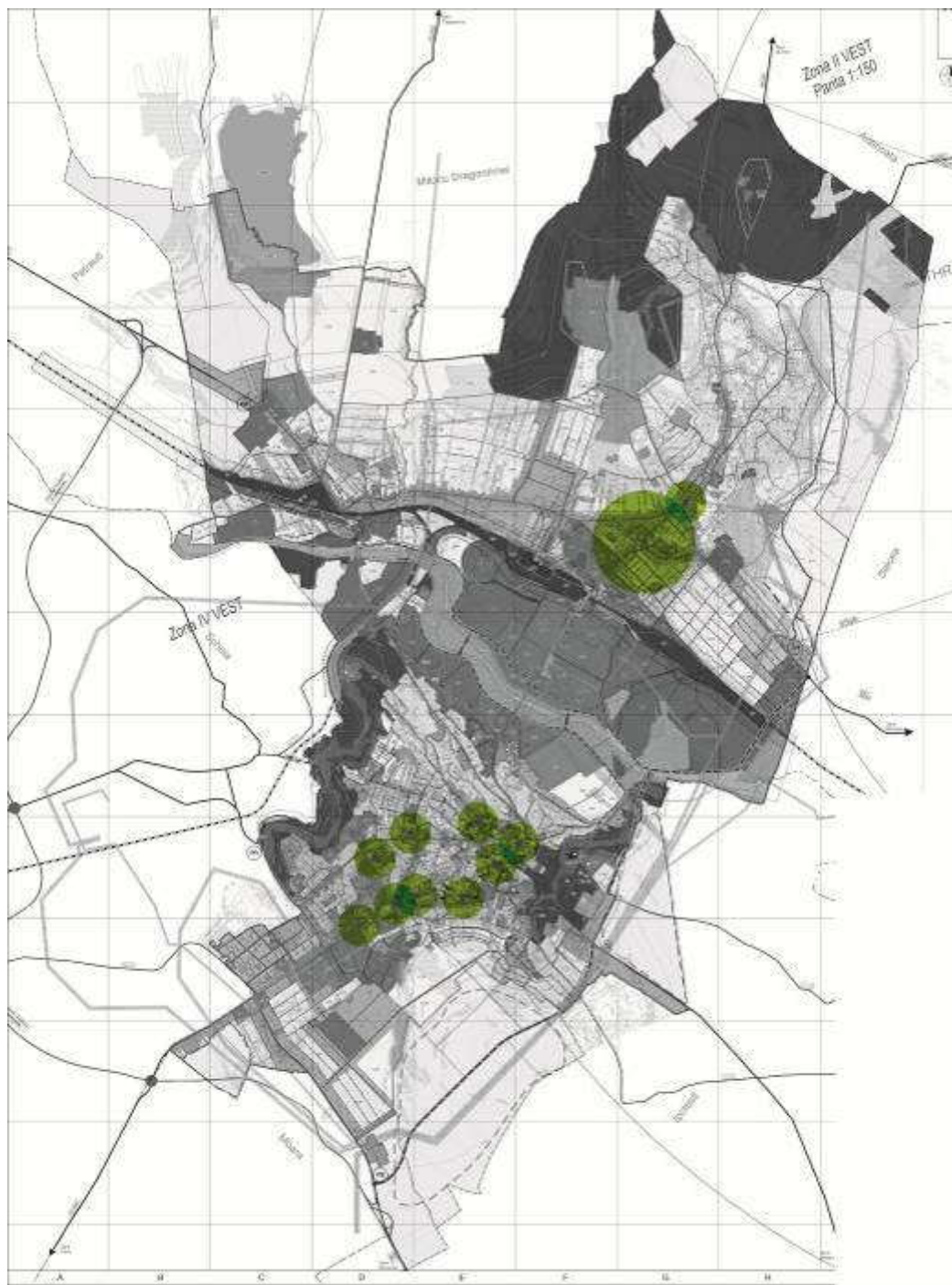

Figura 32 Localizare scuaruri la nivel municipal- deservire

Majoritatea parcurilor și scuarurilor din municipiu sunt localizate la nivelul zonei central isticice. Puținele parcuri amplasate în afara acesteia (localizate periferic) nu sunt amenajate orespunzător.

Din punct de vedere al localizării și deservirii parcurilor la nivel municipal, se remarcă că este deservită corespunzător de parcuri cu precădere zona centrală, zonele de locuințe colective nefiind deservite corespunzător de parcuri.

Totodată necesită amenajare următoarele parcuri și scuaruri: Parc Gara Burdujeni, Scuar 1 Decembrie, Scuar catedrală, Scuar Patinoar, Parc Gara Ițcani.

Spații verzi aferente căilor de comunicație rutieră și feroviară

- aliniament str. Universității
- aliniament b-dul. 1 Decembrie 1918
- aliniament b-dul. George Enescu
- intersecția benzinăria Petrom-Spital
- serpentină (str. Mircea Șeptilici, str. Nicolae Labiș
- aliniament str. Cernăuți
- aliniament str. Mărășești
- intersecția - sens giratoriu Burdujeni
- fâșia verde – str. Mihai Viteazu
- fâșia verde – str. Alexandru cel Bun
- plantațiile aferente parcării complexului comercial Iulis Mall
- aliniament Calea Unirii

Aliniamentele stradale din Suceava sunt de cele mai multe ori descompletate, nu există intenția de a se completa lipsurile de arbori din aceste aliniamente iar modul de toaletare al acestor arbori (ne referim la foioase) este total inadecvat. Există multe artere care evoluează spre “străzi deschise” (fără aliniamente de arbori) și există și multe străzi fără aliniamente stradale care ar trebui dotate cu astfel de plantații.

De cele mai multe ori, alveolele din care au dispărut arborii se astupă. Cetățenii caută trotuarele cu umbră, cele cu vegetație lemnoasă. Zgomotul și trepidațiile sunt atenuate într-o oarecare măsură tocmai de aceste plantații.

36

Spații verzi pentru agrement/ amenajări sportive

Principalele spații verzi destinate agrementului:

- ștrand Ițcani
- Turn parașutism
- Cartodrom
- Zona verde RA- PPS

Spațiile verzi pentru agrement în Suceava sunt puține ca număr, mici și de cele mai multe ori îngrijite necorespunzător. În pofida faptului că unele au un potențial foarte bun prin amplasament și vegetație, nu se întreprind prea multe pentru promovarea acestora.

Ștrandul Ițcani, care a fost reamenajat relativ recent, nu beneficiază de o vegetație adecvată, vegetația lemnoasă fiind reprezentată doar prin două exemplare de pin negru, câțiva plop euroamericani și câteva exemplare de tuia plantate la ghiveci.

Cartodromul și zona turnului de parașutism prezintă doar o vegetație ierboasă.

O situație excelentă sub aspectul vegetației întâlnim în cazul zonei verzi din administrarea RA-APPS, unde găsim o varietate mare de specii, cu o dezvoltare foarte bună și care se prezintă ca o adevărată oază de verdeață în zona intravilană a orașului Suceava.

Spații verzi aferente cursurilor de apă

- Pădurea din amonte râul Suceava (Ițcani)
- Lunca Sucevei
- Lacul Lipoveni

Orașul Suceava beneficiază de un cadru natural ce include și cursul unui râu, respectiv al râului cu același nume. Acest fapt este un atuu important pentru dezvoltarea multor orașe, fapt nevalorificat de dezvoltarea de până acum a orașului Suceava. Există aici două categorii de spații verzi, respectiv trupurile de pădure din lunca râului situate în amonte de podul Ițcani (din care doar una poate fi accesibilizată pentru populația municipiului Suceava) și zona verde din aval de podul de la bazar.

În cazul primeia se poate vorbi de prezența unei vegetații lemnoase de origine artificială având ca specie principală plopul negru cultivat, pe când, în situația a doua este vorba de o zonă de luncă doar cu vegetație ierboasă, constituită din specii ce se dezvoltă pe soluri umede.

Lacul Lipoveni, situat la nord de municipiul Suceava, este de multe ori o destinație preferată de mulți suceveni sau chiar de vizitatori din alte zone, pentru zilele de weekend sau chiar pentru zilele libere, atât pentru practicarea pescuitului, a înotului sau a plimbărilor cu bărcile pneumatice cât și pentru activități de picnic. Cadrul natural al acestui lac este format în principal din terenurile agricole, cultivate cu diferite plante tehnice sau alimentare, un imaș ce aparține comunei Mitocu Dragomirnei dar și pâlcuri răslețe de sălcii sau alte specii lemnoase locale.

Pentru trupul de pădure din amonte de podul Ițcani se recomandă crearea unui acces direct, atât auto cât și pietonal, din strada Aurel Vlaicu și amenajarea acestuia ca pădure de recreere, cu alei, bănci, setor pentru copii, instalații pentru diferite sporturi ușoare, parcare sau alte elemente proprii unei astfel de zone. Zona dispune de un potențial foarte bun, neutilizat în prezent.

În cazul zonei luncii râului Suceava din aval de podul de la bazar se recomandă amenajarea terasei superioare ca loc de promenadă și pentru sporturi de tip role, biciclete, skateboard, jogging, și plantarea de specii corespunzătoare acestei zone (salcie pletoasă, salcie creastă, arbori cu port pendent sau globulos). Această zonă poate fi valorificată la maxim și totodată poate fi introdusă într-un circuit al zonelor de belvedere asupra râului Suceava.

Zona limitrofă a lacului Lipoveni poate fi îmbunătățită sub aspectul atractivității pentru vizitatori prin crearea unor benzi, fragmente de benzi sau pâlcuri din exemplare lemnoase (arbori și arbuști) care pot ameliora peisajul agricol actual. Dată fiind distanța mică față de zona contruită a orașului, atractivitatea deosebită pe care o exercită suprafața mare de apă și cadrul natural actual, ce poate fi îmbunătățit pe viitor, această zonă are un potențial extraordinar pentru activitățile de recreere, cele sportive sau chiar cele cu caracter didactic-educativ.

Pădurile

Parcul dendrologic "Șipote" și Pădurea Zamca au fost realizate pe terenuri neproductive, cu pantă mare, cu un puternic proces de degradare. În prezent acestea flanchează zona principală a orașului pe laturile de NV și SE, fiind de fapt cei doi mari plămâmi verzi ai orașului. Acestea au o varietate destul de mare de specii lemnoase, rezultată prin plantațiile realizate inițial. Speciile locale de foioase domină spectrul compozițional dar speciile de rășinoase autohtone sau cele exotice dau o notă de varietate deosebită, fapt evident în sezonul autumnal sau în cel vernal. Parcul dendrologic Șipote a fost conceput

inițial ca o colecție care să adăpostească cât mai multe specii autohtone și exotice, dispuse după criteriul zonării vegetației pe etaje de vegetație, precum: sectorul cu vegetație caracteristică zonei de munte, sectorul cu vegetație caracteristică zonei de deal, sectorul cu vegetație caracteristică zonei de câmpie și sectorul cu vegetație caracteristică zonei de luncă. Aceste sectoare sunt vizibile și în prezent, după speciile existente în cadrul fiecăruia.

Pădurea Zamca a fost realizată pe un teren puternic degradat, realizându-se inițial plantații de pin negru și pin silvestru, iar ulterior stejar, larice, frasin, paltin de munte și paltin de câmp. Alături de aceste specii au mai fost introduse numeroase altele, rezultând un arboret mozaicat, fapt evident toamna sau primăvara. Gradul de acoperire a terenului de către speciile lemnoase este de peste 90% în cazul ambelor trupuri de pădure, dar sub aspectul accesibilității populației în aceste zone situația este puțin diferită.

În parcul dendrologic Șipote se ajunge foarte ușor pe mai multe direcții: dinspre centrul orașului sau pe străzile Ștefănița Vodă, Cetății sau Iancu Flondor, dinspre Cimitirul Pacea pe Aleea Cetății.

În pădurea Zamca se poate ajunge fie din cartierul Zamca pe lăncă Mănăstirea Zamca, dinspre hipodromul din cartierul Obcini sau de pe strada Mihail Sadoveanu din cartierul Hărbărie. Aceasta din urmă are o frecvență a vizitatorilor mai scăzută, dată fiind distanța mai mare din zona centrală față de amplasamentul acesteia.

În afară de cele două trupuri de pădure analizate mai sus, în partea de nord a zonei urbane a orașului Suceava, mai pătrund două margini ale pădurii Adâncata. Practic, în această zonă pădurea se află la marginea zonei construite a cartierului Burdujeni Sat, respectiv în zona fostelor ferme de pui, unde în prezent se ridică un cartier nou de case, și în zona complexului Turistic Căprioara.

Accesibilitatea față de oraș este foarte bună, în zonă ajungând inclusiv mijloacele de transport în comun. Drumurile forestiere, dublate de o rețea foarte bună de poteci și cărări, măresc foarte mult capacitatea de primirea a pădurii. În zilele de weekend sau de sărbătoare, în perioada caldă a anului, numeroși cetățeni vin aici pentru desfășurarea diferitelor activități cu caracter recreativ. Traseele sunt ușoare, variate și oferă vizitatorului cadrul natural perfect pentru petrecerea timpului liber în mijlocul naturii. Activitatea de picnic este principala modalitate de petrecere a timpului liber în această pădure, dar sunt numeroși vizitatori care vin pentru plimbări, culegerea plantelor medicinale sau a ciupercilor, activități didactice în natură etc. O mai bună dotare cu indicatoare informative, cu coșuri de gunoi, locuri speciale pentru picnic cu vatră de foc, dublată de o educare și informare a publicului ce vizitează această zonă, ar avea ca rezultat un impact mult mai mic al deșeurilor ce rămân în urma multor vizitatori.

Parcul dendrologic Șipote are o accesibilitate foarte ușoară în raport cu zona centrală a orașului, are de asemenea o diversitate mare de specii lemnoase dar și o rețea hidrografică semnificativă, care sporește atractivitatea zonei și care poate fi folosită pentru diferite amenajări specifice (bazine cu apă, lac etc). Realizarea unei infrastructuri de acces pietonal, cu toate instalațiile și dotările necesare, va atrage vizitatorii și va permite acestei zone să-și îndeplinească funcțiile recreative, estetice și sanitare la cote maxime. Un proiect bine gândit, pliat pe fizionomia acestui parc și care să multiplice actualul potențial al zonei poate aduce beneficii sociale enorme unui oraș privat până în prezent, de un spațiu verde mare și amenajat corespunzător.

Pădurea Zamca se poate preciza și faptul că nu există un acces auto pentru a permite oamenilor să ajungă mai ușor în această pădure. Nu există alei sau trasee marcate pe diferite direcții care să-i dea vizitatorului neexperimentat sentimentul de siguranță. Există foarte multe zone invadate de gunoarie menajere, care nu fac altceva decât să scadă atractivitatea zonei. Există puncte de interes (mănăstirea Zamca, ruinele cetății dacice,

puncte de belvedere) care pot aduce vizitatorul în această zonă și care pot constitui baza unei rețele de trasee cu diferite tematici (pietonal, montan bike, etc.). Se recomandă o sistematizare a acestei păduri în primul rând pe zone cu grade de dificultate diferite sau pe zone specifice unei păduri de recreere (zona de primire și odihnă, zona de plimbare și zona de regenerare), cu marcarea și amenajarea corespunzătoare a traseelor pe grade de dificultate. Această zonă, amenajată corespunzător sub aspectul infrastructurii, poate facilita accesul între zonele vecine acestei păduri (cartierul Zamca, cartierul Obcini, cartierul Hărbărie, comuna Șcheia, zona comercială Dedeman-DuoMat), între care în momentul de față nu există o relaționare corespunzătoare.

Potențialul pădurii Adâncata este mare, ținând cont de apropierea foarte mare de municipiul Suceava și de cadrul natural deosebit de aici. O identificare a unor trasee pentru diferite tipuri de activități (mersul pe jos, alergare ușoară cu efectuarea de exerciții fizice, mersul cu biciclete de teren, traseu hipo etc) și o marcarea corespunzătoare a acestora cu diferite semne convenționale sau panouri informative, precum și realizarea de facilități pentru activitățile de picknick, pot mări considerabil atractivitatea și gradul de primirea a pădurii Adâncata.

Spații verzi aferente instituțiilor publice

- Primăria Suceava
- Primăria Burdujeni
- Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Urbană
- Romsilva
- Banca de Resurse Genetice Vegetale
- Serele DDP Suceava
- Inspectoratul școlar al județului Suceava
- Centrul de plasament Sf. Nicolae Suceava
- Inspectoratul de Poliție Suceava
- Spitalul județean Sf. Ioan cel Nou
- Spitalul vechi
- Policlinica Bethesda
- Direcția de Sănătate Publică
- Serviciul de Ambulanță Suceava
- Centrul de transfuzie Suceava
- Spitalul de psihiatrie Burdujeni
- Universitatea Ștefan cel Mare Suceava
- Școala Genereală nr. 3
- Colegiul de Artă Ciprian Porumbescu
- Școala Gimnazială nr. 1
- Liceul Samuil Isopescu

- Colegiul Economic Dimitrie Cantemir
- Colegiul Național Mihai Eminescu
- Liceul industrial 3
- Liceul sportive
- Școala Generală nr 8+ Grădinița nr 5
- Școala Ion Creangă
- Colegiul Național de Informatică Spiru Haret
- Colegiul Național Petru Rareș
- Colegiul Tehnic Alexandru Ioan Cuza
- Școala Generală nr 5
- Școala Generală Miron Costin

Spații verzi aferente instituțiilor culturale

- Muzeul Satului Bucovinean
- Muzeul Hanul Domnescu

Edificii Religioase

- Biserica Sf. Dumitru
- Mănăstirea "Sf. Ioan cel Nou de la Suceava"
- Mănăstirea Zamca
- Biserica Sf. Nicolae
- Biserica "Nașterea Maicii Domnului
- Biserica "Sf. Andrei"
- Mănăstirea Teodoreni
- Biserica Mirăuți
- Biserica "Nașterea Sf. Ioan Botezătorul"
- Biserica armenească "Turnu Roșu"
- Biserica "Adormirea Maicii Domnului

Aceste spații verzi păstrează arbori deosebiți ca specie și vârstă, aceste zone fiind afectate foarte slab de lucrările obișnuite ce țin de reabilitarea instalațiilor subterane sau de retrocedările din ultimii ani. Astfel, unele incinte sunt adevărate colecții dendrologice, cu elemente remarcabile ce merită luate în evidență și protejate pentru viitor.

Spații verzi publice de folosință specializată- cimitire

- Cimitirul Evreiesc
- Cimitirul Central "Pacea"
- Cimitirul "Pacea" Nou
- Cimitirul Evreiesc Vechi
- Cimitirul "Eternitatea" Burdujeni
- Cimitirul Ițcani
- Cimitirul Armenesc
- Cimitirul "Sf. Vineri"
- Cimitir Biserica sf Simion – Turnu Rosu

Unele cimitire la care vegetația lemnoasă este slab reprezentată pot fi reamenajate prin plantarea unor exemplare lemnoase din specii autohtone sau exotice, pentru ameliorarea climatului dar și cu rol estetic.

Spații verzi aferente ansamblurilor de locuințe

- zona Centru
- cartierul Parc
- cartierul Mărășești
- cartierul Obcini
- cartierul Areni
- cartierul Zamca
- cartierul Ițcani
- cartierul Hărbărie (Ițcanii Vechi)
- cartierul Burdujeni

Aceste spații verzi variază de la un cartier la altul sub aspectul mărimii, modului de amplasare față de imobilul de locuințe, compoziție dar și sub aspectul vârstei exemplarelor lemnoase sau chiar accesibilitate. În linii mari, aceste spații verzi au beneficiat de o amenajare inițială, uneori sumară, realizată după terminarea construcției cvartalelor de locuințe, cu specii locale (tei pucios, tei cu frunza mare, paltin de camp, paltin de munte, arțar american, salcâm, plop) sau exotice dar adaptate condițiilor locale (pin negru austriac, tuia, biota, salcie pletoasă). Peste acest fond inițial de specii, au apărut în timp numeroase specii plantate de locatarii din zonă, în funcție de preferințele acestora.

Interesant este și faptul că aceste spații verzi au moștenit și numeroase elemente remarcabile din grădinile fostelor case ce au existat în anumite zone, demolate cu ocazia construirii noilor cartiere de blocuri.

Figura 33 Amplasare principale categorii de spații verzi la nivel municipal- grad de deservire.

4. ELEMENTE DE PEISAJ ANTROPIC/ CONSTRUIT. TIPOLOGIA PEISAJELOR

4.1. TIPOLOGII MORFOLOGICE

Plecând de la premiza că principalele elemente constitutive ale sistemului de peisaj sunt: unitățile de peisaj (constituite la nivel urban de insulele urbane și elementele de fond construit), limitile și elemente de relaționare ale unităților de peisaj (constituit la nivel urban cu precădere din sistemul stradal), morfologia este analizată din perspective următoarelor componente:

- sistem stradal
- Parcelar
- Fond construit/ relația plin- gol

Din perspectiva sistemului stradal, ca sistem structurant al celorlalte sub-unități de peisaj, sunt utilizate criterii de clasificare *de natură formală, tehnică, morfo- genetică și funcțională*⁵.

Matrice de suprapunere a unităților morfologice

Unitate morfologică	Parcele 150-500 mp	Parcele 500- 1000 mp	Parcele peste 1000 mp
Spontan arborescent	X		
Spontan axial	X		
Cvartal		X	
Prestabilit omogen	X		
Industrial			X

43

⁵ Morfologie urbană, spații plantate, peisaj urban și metropolitan, studiu de fundamntare PUG Municipiul Ploiești, S.C. ENVISO SRL, 2014.

- criterii de natura formală

- geometria tramei - cu referire la profilul longitudinal al traseelor
- tipul de direcționalitate- trame mono-directionate, liniare, sau trame multidirectionate, radial concentrice, sau nedirectionate
- forma și distribuția/frecvența nodurilor/ intersecțiilor

- criterii de natura tehnică

- gradul de conectivitate – dat de numărul de conexiuni între diferitele niveluri ierarhice conținute în rețeaua respectivă
- gradul de ierarhizare al tramei stradale – dat de numărul de tipuri de trasee și noduri existente, care generează categorii diferite de gabarite stradale

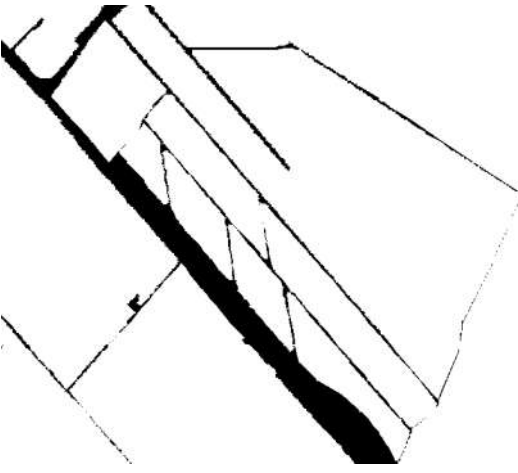
- criterii de naturamorfo-genetica

- modul de apariție
- vechimea și reziliența

- criterii de natura funcțională - caracterul străzii după funcțiunea dominantă-comercială, de promenadă, de tranzit,etc.

Aplicând aceste criterii tramei stradale la nivelul municipiului Suceava au rezultat următoarele unități:

Unitate	Caracteristici	Imagine caracteristică
Tip 1 Spontan-arborescent	- Rețea ramificată - Densitatea ridicată căi de comunicație - Tramă istorică - Densitate ridicată ochiuri rețea - Bună deservire a țesutului	
Tip 2 Spontan-axial	- Rețea liniară direcționată - Tramă specific rurală - Densitate scăzută a rețelei stradale și ochiurilor de rețea - Densitate ridicată fundături - Slabă deservire a țesutului	
Tip 3 Cvartal	- Tramă rectangulară cu ochiuri echidistante - Densitate medie a tramei stradale cu densitate ridicată a fondului construit	

Tip 4 Prestabilit omogen	- Tramă rectangulară cu ochiuri echidistante - Densitate ridicată a tramei stradale cu densitate scăzută a fondului construit	
Tip 5 Industrial	- Tramă direcționată sinuoasă - Densitate scăzută a tramei stradale și ochiurilor de rețea	

Analiza dimensionării parcelelor ilustrează gradul de fragmentare al peisajului urban. Analiza s-a realizat raportat la următoarele suprafețe de parcelar:

- parcele mici, cu suprafață între 150- 500 mp
- parcele medii, cu suprafață între 500- 1000 mp
- parcele mari cu suprafață peste 1000 mp

Disponerea parcelelor în funcție de suprafață corespunde parțial unităților morfologice, fiind corelat cu funcțiunile existente.

Se remarcă disponerea parcelelor de dimensiuni medii în zona de dezvoltare a funcțiunilor și serviciilor publice și a locuințelor colective, în timp ce parcelele de mari dimensiuni sunt caracteristice zonei industriale, respectiv lunii râului Suceava.

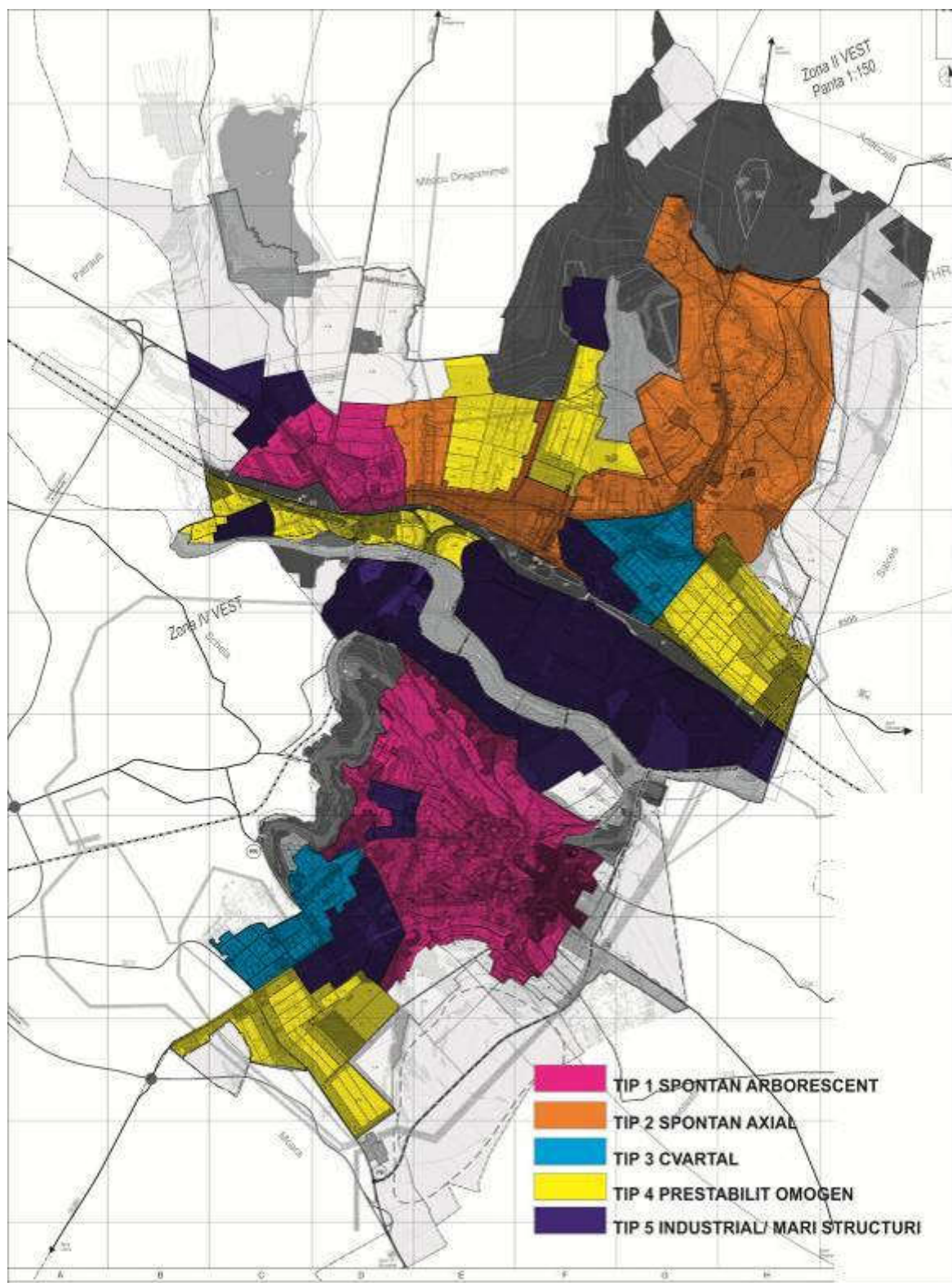

Figura 34 Tipologii morfologice

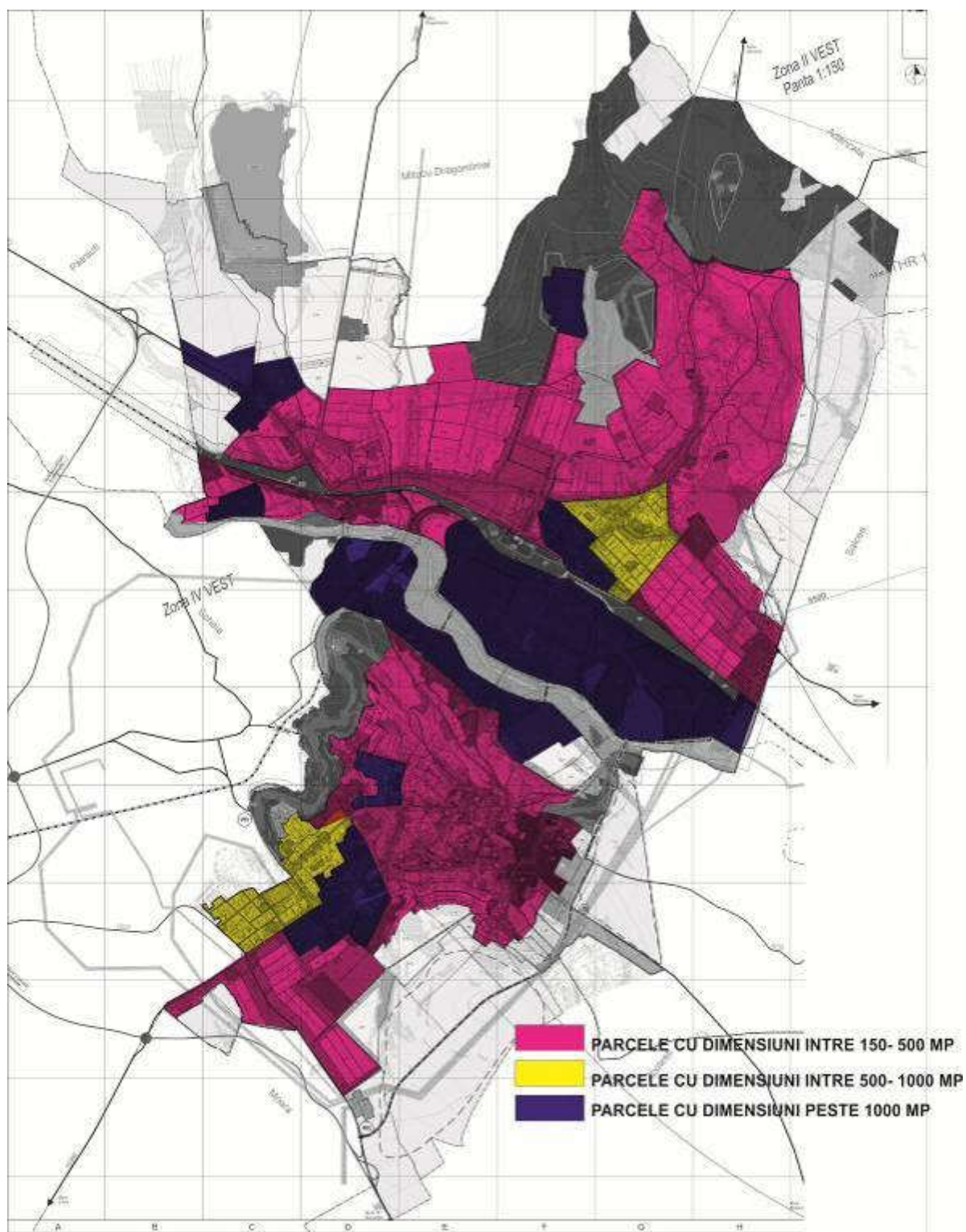

Figura 35 Dimensiunea medie a parcelelor

Din punct de vedere al densității și dispunerii fondului construit, gradientul de densitate al construcțiilor, respectiv raportul plin- gol este evidențiat în planul următor:

48

Figura 36 Raport plin- gol la nivel fond construit/ parcellar

Amplasarea caracteristică construcțiilor în raport cu strada și parcela este prezentată în tabelul următor:

Tipologie construcție- parcelă- insulă urbană	Exemplificare
Punctual izolat de mici dimensiuni, retras față de aliniament și construit pe o singură latură a parcelei, parcele de dimensiuni reduse cu grad mare de ocupare	
Punctual izolat de mici dimensiuni, retras față de aliniament, construit pe o singură latură a parcelei, parcelă caracterizată de împărțiri succesive cu servitute de acces, construcții multiple pe lot	
Punctual izolat pe parcelar rural- caracterizat de utilizarea ca grădină a lotului din spate, parcelă de dimensiuni reduse, retras față de aliniament	

Punctual izolat cu construcții de dimensiuni medii și mai multe corpuri de clădire pe parcelă, retras față de aliniament, cu precădere construit pe o singură latură a parcelei

Liniar cu gabarite mari, tip insula urbană cu spațiu semi- public introvertit

Punctual de dimensiuni mari

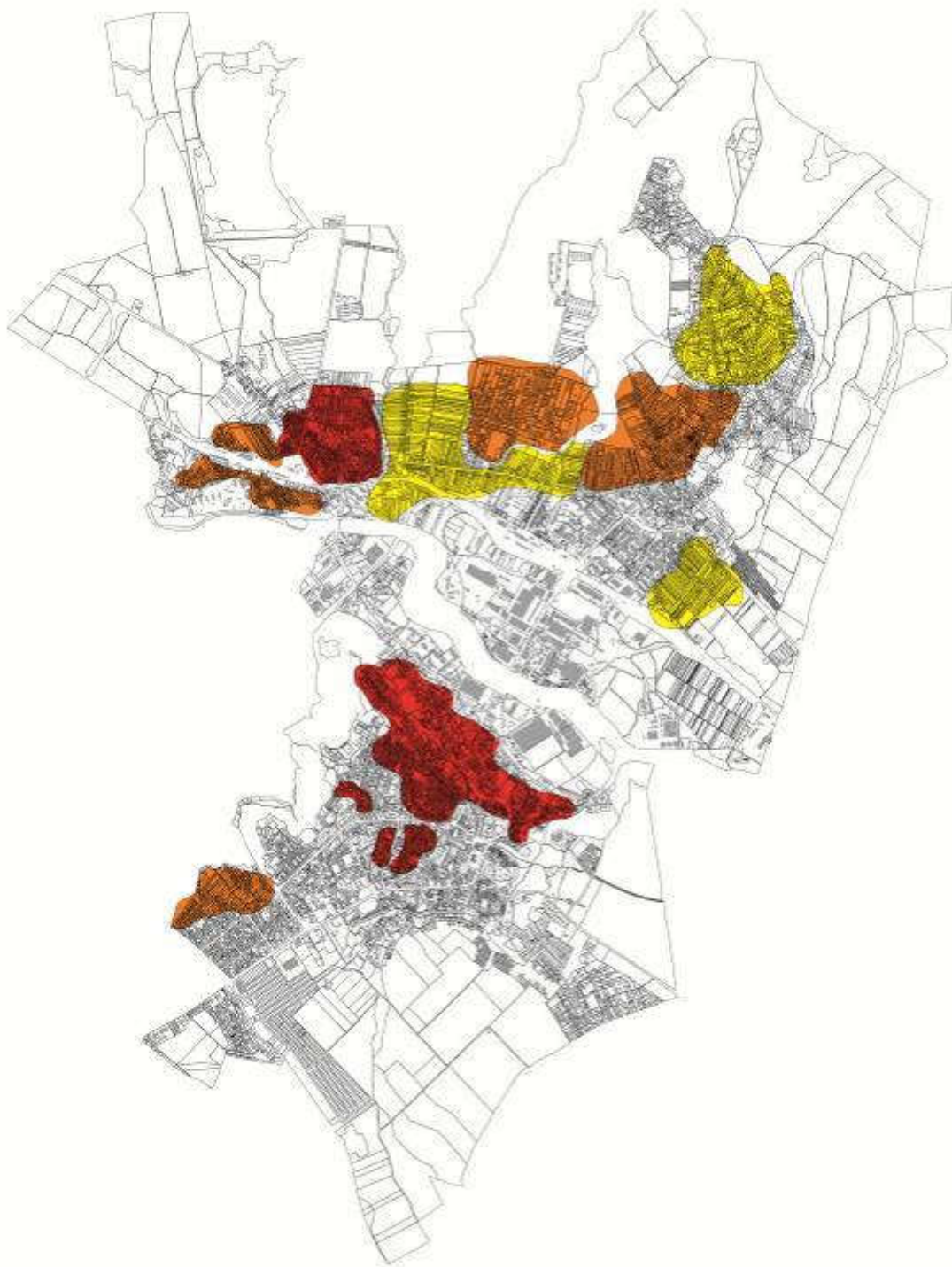

Punctual de dimensiuni medii, cuplat, retras față de aliniament pe parcele de dimensiuni reduse și grad mare de ocupare al parcelei

Punctual de mari dimensiuni- tip bară izolată și tip punct înalt

52

Figura 37 Dispunere tipologii parcelar la nivel municipii: roșu- zone dense cu construcții de dimensiuni medii și parcele de dimensiuni reduse, galben- zone cu parcelar de tip agricol cu grădină în spatele lotului și construcții izolate de dimensiuni reduse, portocaliu- zone în curs de densificare, caracterizate de subîmpărțirea parcelarului agricol, construcții de dimensiuni medii pe loturi de dimensiuni reduse, loturi cu servitute de acces

4.2. ELEMENTE DE PEISAJ ANTROPIC/ CONSTRUIT

4.2.1. TIPOLOGII DE PEISAJ ANTROPIC/CONSTRUIT REZULTATE DIN EVOLUȚIA MUNICIPIULUI

Principalele etape de evoluție a municipiului definitorii pentru forma actuală a peisajului urban⁶:

Condițiile naturale (forme de relief, rețea hidrografică, calitatea și fertilitatea solului, clima etc.) de care a beneficiat microzona în care s-a format orașul medieval Suceava au fost într-atât de favorabile traiului unor colectivități umane statornice, încât se poate aprecia că, pe o suprafață de cea 100 km², se înregistrează o aproape neîntreruptă continuitate de viață, începând din paleoliticul mijlociu și până astăzi.

Fără să lipsească de pe chiar teritoriul viitorului oraș medieval, descoperirile arheologice aparținând paleoliticului mijlociu și celui superior s-au dovedit suficient de bogate, mai ales în zona din imediata apropiere a vetrei viitorului oraș,

O situație similară, dar încă mai bogată în semnificații istorice, se înregistrează și în ceea ce privește epoca neolitică și perioada de trecere la epoca bronzului, mai ales această din urmă perioadă fiind ilustrată de descoperiri care atestă intrarea microzonei geografice a Sucevei într-un circuit și cadru cultural foarte amplu.

Cât privește perioada de trecere la epoca bronzului, cele mai consistente și semnificative descoperiri s-au făcut chiar pe teritoriul orașului (zona spitalului județean). Mai puțin consistente, descoperirile aparținând primei epoci a fierului par să sugereze o oarecare deplasare a comunităților umane în zone oarecum periferice, aceste comunități revenind însă pe aceleași locuri, cu începere din secolele III-II î. Hr.

Odată cu primele secole ale erei noastre, apar, atât pe teritoriul orașului, cât și în jurul acestuia, urme consistente de locuire, locul principal fiind ocupat de necropola dacică de incinerare, datând din sec. II-III d. Hr. (necropola s-a descoperit în cartierul „Ana Ipătescu” al orașului actual). Parțial contemporană cu această necropolă de incinerare este o întinsă așezare - descoperită la Siliștea Șcheii -, tot dacică, datând de la sfârșitul secolului al II-lea și din secolul al III-lea d. Hr., așezare care ilustrează o puternică influență provincial romană asupra populației dacice extracarpatică.

Începând cu secolul al III-lea d. Hr., descoperirile arheologice, făcute atât pe teritoriul orașului, cât și în împrejurimile lui nemijlocite, capătă o semnificație istorică particulară, datorită faptului că succesiunea lor cronologică, practic neîntreruptă, scoate în evidență continuitatea de locuire a populației autohtone, pe un teritoriu în centrul căruia se va forma, ulterior, unul dintre cele mai importante centre urbane de la răsărit de Carpați. Într-adevăr, cronologic vorbind, descoperirile din secolele II-III sunt urmate de altele, numeroase, datate în secolele IV-V, VI-VIII, sau de la sfârșitul mileniului I și începutul celui următor.

Dacă până în secolul al XIII-lea se poate vorbi numai în sens microzonal de o continuitate de locuire, odată cu secolul amintit, descoperirile arheologice aparținând secolului al XIII-lea, inclusiv numismatice, făcute chiar pe teritoriul actualului oraș, încep să ateste prezența statornică a unei populații românești, resturile materiale aparținând acestora concentrându-se, precumpănitor, în zona de nord-est a orașului actual (sectorul Șipot), dar repartiția lor topografică nu a permis, încă, delimitarea unei suprafețe care să poată fi considerată ca reprezentând vatra mai intens locuită a așezării.

Ceea ce ține însă de domeniul certitudinilor este faptul că, la sfârșitul secolului al XIII-lea - dacă nu,

⁶ Studiu istoric de fundamentare PUG, ADG SRL Suceava

mai curând, la începutul secolului al XIV-lea - se produce o anumită structurare topografică a așezării de la Suceava, structurare care vine să confirme tocmai realitatea semnalată mai înainte, și anume concentrarea locuirii în zona de nord-est a actualului oraș, zonă care va constitui, ulterior, vatra cea mai veche și mai intens locuită a orașului medieval. Pe măsură ce locuirea devine mai densă în zona precizată, așezarea de la Suceava își pierde caracterul de așezare „deschisă” (și, cu certitudine, rurală), ea căpătând o întăritură de tip „palisadă”, căreia i se alătură un șanț de apărare aferent, traseul acestei fortificații fiind identificat prin săpături arheologice.

Penuria izvoarelor scrise, ca și faptul că în primele două decenii de după constituirea statului medieval Moldova principalele centre politice ale noului stat s-au succedat de la Baia la Siret, lasă Suceava într-un con de umbră, din care nu va ieși decât după 1380, când, într-un moment încă neprecizat, voievodul Petru I Mușatinul (1375-1391) mută - din rațiuni complexe - reședința principală a Moldovei de la Siret la Suceava, realitate devenită certă abia în anii 1387-1388. Din acel moment, Suceava va deține supremația politică, militară, administrativă și, nu în ultimul rând, religioasă între orașele Moldovei până în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, când voievozii țării vor începe să manifeste preferințe tot mai accentuate pentru orașul Iași, care va deveni, de altfel, capitala Moldovei, începând cu mijlocul secolului al XVII-lea.

Într-un timp foarte scurt după ce a devenit reședința principală a voievozilor Moldovei (și, în orice caz, înainte de anul 1400), Suceava începe să se bucure de atenția specială a domniei, însuși voievodul Petru I Mușatinul luând inițiativa construirii în oraș a unei Curți domnești și a unei puternice cetăți de piatră (Cetatea Șcheia), situată la vest de oraș și amplasată pe un pînten înalt, cu pante abrupte, care îi asigură o poziție strategică remarcabilă.

Procesul consolidării structurilor urbane (în sensul cel mai complex al cuvântului) ale Sucevei va continua și, cel puțin, în cursul primelor două decenii ale secolului al XV-lea, la aceasta contribuind, nu în chip neglijabil, unele măsuri de ordin economic adoptate în favoarea orașului de voievodul Alexandru cel Bun (1400-1432). Devenit unul dintre cele mai importante centre economice ale țării, orașul Suceava va cunoaște, tocmai în perioada amintită, începutul unei structurări interne (care va sta la baza întregii evoluții ulterioare a așezării), ușor de remarcat.

În al doilea rând, este de remarcat faptul că, în aceeași perioadă, devine certă alcătuirea tramei stradale a Sucevei, drumurile comerciale, atât internaționale (poate chiar mai ales acestea), cât și cele de importanță internă, contribuind, decisiv, la trasarea acestei trame stradale, la începutul secolului al XV-lea. În explicarea rețelei stradale a Sucevei nu este suficientă însă influența factorului comercial, acesteia trebuind să i se adauge o alta, nu mai puțin importantă: trama stradală a Sucevei (care va rămâne, în esență, aceeași în tot cursul istoriei medievale a orașului) s-a constituit în funcție și de poziția ocupată de Curtea domnească din oraș, care cunoaște - începând tocmai din primii ani ai domniei lui Alexandru cel Bun - o remarcabilă înflorire și o dezvoltare planimetrică puse în evidență tot de cercetările arheologice.

În primele trei decenii ale secolului al XVI-lea, mai puțin, dar spre mijlocul și, mai ales, în a doua jumătate a aceluiași secol, Suceava începe să prezinte semnele unui oraș în plină dezvoltare, atât pe plan teritorial, cât și sub raportul calității construcțiilor de locuit. Pe plan teritorial, descoperirile arheologice fac certă extinderea orașului către vest și sud, numărul complexelor aparținând perioadei amintite fiind suficient de consistent, iar dacă la aceasta se adaugă și amplasarea unor noi edificii de cult, datând din aceeași perioadă, se conturează certitudinea că orașul se dezvoltă anume pe direcțiile amintite

În ceea ce privește orașul, există suficiente motive să se aprecieze că, începând cu a doua jumătate a secolului al XVII-lea, se înregistrează, în paralel, două procese la fel de importante, și anume: pe de-o parte, extinderea teritorială a Sucevei, cu mult în afara spațiului care intrase, cândva, în limitele așezării apărate de fortificațiile epocii lui Ștefan cel Mare, este o certitudine, direcția de dezvoltare a orașului fiind precumpănitor spre vest-sud-vest; pe de altă parte, în spațiul mai mult sau mai puțin central al orașului, se înregistrează o evidentă creștere a densității locuirii, această ultimă realitate având însă urmări negative, nu lipsite de importanță: creșterea numărului construcțiilor de piatră și cărămidă, cele mai multe din acestea fiind ridicate pe beciuri, a afectat nivelurile de locuire anterioare, răzuirea și nivelarea terenului, pe suprafețe destul de întinse, provocând distrugerea construcțiilor anterioare. În plus, odată cu abandonarea Sucevei (care, de data aceasta, va fi definitivă) de către domnie, Curtea domnească încetează să mai reprezinte principalul edificiu al orașului - în funcție de care, până la un moment dat, se structurase întreaga zonă centrală a acestuia -, casele orașenilor, prăvăliile și beciurile apropiindu-se tot mai mult de

fosta reședință domnească din oraș. De altfel, judecând după relatările, chiar și succinte, rămase de la diferiți călători străini - care treceau, din ce în ce mai rar, prin Suceava -, nu numai Curtea domnească și Cetatea de Scaun sunt prezentate ca fiind într-un continuu proces de degradare, dar chiar despre oraș se vorbește, în termeni care nu lasă loc îndoielilor, că își pierde, tot mai accentuat, din vechea sa importanță, el devenind, practic, un centru urban de valoare cu totul secundară.

Distrugerea Cetății de Scaun a Sucevei de către obedientul domn Dumitrașcu Cantacuzino (1675), care, punând în aplicare ordinele primite de la Poartă, nu s-a mulțumit numai cu incendiarea cetății, ci a încercat chiar aruncarea în aer a zidurilor acesteia, a pus capăt unei istorii de peste trei veacuri a acestei, cândva, falnice expresii a gloriei militare a Moldovei. Inițiativa voievodului amintit nu făcea însă decât să desăvârșească un proces (care se desfășurase lent) de degradare a orașului, ceea ce a însemnat, practic, trecerea Sucevei în rândurile orașelor de importanță secundară ale Moldovei. Tocmai de aceea, se poate spune că anul 1675 a reprezentat, pentru istoria Sucevei, încheierea unui ciclu istoric.

Structura internă a Sucevei în cursul secolului al XVIII-lea este foarte greu de identificat numai pe temeiul datelor oferite de cercetările arheologice și tocmai de aceea ea poate fi clarificată în mod satisfăcător numai începând din momentul în care cercetarea se poate întemeia pe date oferite de planurile austriece, întocmite după 1775, când Suceava intră în granițele teritoriului cedat Imperiului Habsburgic de către Imperiul Otoman, după pacea de la Kuciuk-Kainargi. În linii mari, nu se poate vorbi despre o extindere a teritoriului orașului, în decursul secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, planurile austriece (inclusiv cele din secolul al XIX-lea) părând să sugereze (prin confruntarea lor cu izvoare scrise anterioare și cu rezultatele săpăturilor arheologice) două realități semnificative, și anume: pe de-o parte, trama stradală a Sucevei secolelor anterioare a continuat să se păstreze fără modificări esențiale; pe de altă parte, transformarea Sucevei într-un oraș eminent comercial a determinat o concentrare accentuată a activităților de profil într-un spațiu care a redefinit centrul orașului, fără să se țină însă seama de poziția ocupată anterior de Curtea domnească, fostul drum comercial internațional care traversa Suceava de la nord la sud devenind principala arteră a tramei stradale de la finele secolului al XVIII-lea și din secolul următor.

Una dintre problemele cele mai importante pe care le ridică studiul rolului și evoluției structurii interne ale orașului Suceava în perioada care a urmat instaurării stăpânirii austriece asupra zonei de nord a Moldovei este aceea a stabilirii măsurii în care noua sa funcție de oraș comercial (însuși dreptul de a ține un târg anual subliniind preponderența acestuia), care, chiar dacă era înzestrat cu o magistratură proprie, nu reprezenta și un centru administrativ, a influențat o redistribuire a zonei centrale a fostei capitale a Moldovei.

În absența unor documente cartografice foarte concludente, datând din perioada imediat următoare anului 1775, singura hartă a orașului care datează însă abia de la mijlocul secolului al XIX-lea (1856), devine concludentă numai prin confruntarea ei cu datele oferite de săpăturile arheologice, în lumina acestor date, este posibil să se constate că, într-adevăr, funcția preponderent comercială a Sucevei secolului al XIX-lea se materializează prin creșterea considerabilă a densității construcțiilor anume în imediata apropiere a fostei Curți domnești, ceea ce dovedește că vechiul centru comercial al orașului din secolele XVI-XVIII își păstrează, în continuare, profilul economic. Dacă la aceasta adăugăm că fosta axă rutieră principală a orașului medieval (numită Ulița Mare) - care nu era altceva decât drumul comercial de interes internațional, venind dinspre Polonia și conducând, spre sud, la Baia - înregistrează, în continuare, o densitate de construcții neegalată în alte zone ale orașului, nu facem decât să evidențiem tendința firească de concentrare a activităților comerciale în același perimetru, în linii mari, în care se conturase cu cel puțin două secole în urmă.

Curând însă, după începutul secolului al XIX-lea, Suceava începe să joace și rolul unui centru administrativ, exercitându-și autoritatea asupra unui număr de cca 130 de sate, orașul beneficiind, concomitent, de un regulament de sistematizare. Cu toate acestea, instituțiile cu caracter administrativ, sanitar (spitalul orașului) și chiar cu profil militar nu vor beneficia decât cu mare întârziere de clădiri proprii, ele fiind instalate în clădiri vechi și nu într-un totuș satisfăcător. Abia târziu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Suceava va începe să fie înzestrată cu construcții destinate unor instituții publice (în principal administrative și de învățământ), concentrate tot în zona centrală a orașului și purtând amprenta stilului arhitecturii austriece.

Totuși, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-a produs consolidarea caracterului precumpănitor negustoresc al zonei centrale a orașului, ceea ce, de fapt, nu reprezenta decât o

continuare, în timp și spațiu, a unor structuri mai vechi, cu singura deosebire că, din punct de vedere etnic, elementele alogene vor deține primatul în aceste zone, localnicii neputând rezista concurenței noilor veniți.

Pe parcursul unei perioade de peste trei decenii, care a urmat revenirii Moldovei de Nord la statutul său normal de parte componentă a teritoriului României (1918-1940, 1941-1944), Suceava nu și-a modificat esențial nici profilul economic, nici structura urbanistică, orașul fiind foarte puțin afectat chiar de evenimentele tragice ale celui de-al doilea război mondial. Situația orașului nu a fost influențată nici măcar de creșterea rolului său administrativ și politic, vreme de cel puțin un deceniu după 1945 principalele activități desfășurându-se în vechile localuri ale prefecturii, primăriei și tribunalului, datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Mai mult, chiar principalele piețe ale orașului și-au continuat activitatea în vechile lor perimetre, ceea ce a făcut ca Suceava anilor '50 să fie puternic impregnată de spiritul și nota care se conturaseră în cursul secolului al XIX-lea.

Adevărata tragedie a orașului a început abia după anul 1950. În numele unei politici (juste în esență, dar dezastruos materializată) de aliniere a orașului la standardele considerate obligatorii pentru centrele cu rol administrativ și politic important, Suceava este supusă unei campanii furibunde de distrugere a vechiului său centru istoric⁷.

Evoluția localității în perioada comunistă

Momentul zero în evoluția postbelică a Sucevei îl constituie anul 1955, când, la nivel central s-au planificat importante investiții pentru a forța industrializarea și urbanizarea uneia din cele 16 capitale de regiune - care avea pe atunci numai 20 de mii de locuitori și o producție industrială nesemnificativă. În vara aceluia an s-a hotărât ca viitoarele ansambluri de locuințe planificate să fie realizate în perimetrul orașului vechi, deși acesta avea un fond construit modest, dar semnificativ ca patrimoniu istoric. Soluția alternativă corectă ar fi fost probabil îndiguirea Luncii râului Suceava și construirea orașului nou în platoul inferior, de-a lungul râului regularizat, iar zona industrială să fie amplasată în aval, la sud de noua zonă rezidențială. Se trasase de la nivelul cel mai înalt sarcina stabilirii strategiei de dezvoltare forțată a unei capitale de regiune defavorizată. Totuși, marile inundații care tocmai avuseseră loc în iunie 1955, în lunca Sucevei, au fost argumentul hotărâtor în soluția stabilită (îndesire pe versant).

Evoluția istorică înregistrează astfel un episod dramatic : înlocuirea, într-o perioadă istoric foarte scurtă, a vechiului fond construit cu unul „nou” din punct de vedere fizic, dar perimat moral în câteva decenii, pe trama stradală majoră existentă. Trama secundară a fost în multe cazuri izolată împreună cu grupuri de case între blocurile de locuințe tăindu-se continuitatea legăturilor ca un fel de condamnare la o moarte lentă prin sufocare. Această substituție de fond s-a efectuat cu precădere în zona centrală, în „temeiul” unei dorințe „legitime” a regimului de democrație populară de a conferi fostei Cetăți de scaun domnesti, un „prestigiu” muncitoresc internațional, pe măsura vremurilor. Vechile locuințe parter, pe lot individual, au fost înlocuite, cu blocuri amplasate - conform tinerei științe a urbanismului liber – pe un teren comun (al nimănui).

Locuirea colectivă, funcțiunea dominantă ca ocupare a terenului, nu a apărut dintr-o cerință firească de existență și dezvoltare a localității, ci a fost indusă de o ideologie străină, în 4 etape succesive de „sistemizare”:

Etapa anilor 1948-1958, Se caracterizează prin construcții de mică anvergură, bloculețe cu P+1 până la P+2 etaje, cu 1-2 scări, ocupate în întregime cu locuințe, pe sistemul constructiv zidărie portantă din cărămidă și planșee din beton armat. Cel mai reprezentativ bloc al acestei perioade este cel de lângă Prefectură, transversal pe str. Ștefan cel Mare. Cinematografele din Burdujeni si Modern din centrul orasului au o arhitectura clasicizanta, preluata prin prisma viziunii autoritare a epocii.

⁷ Acest subcapitol prezinta extrase din: *Studiul de fundamentare istoric Municipiul Suceava*, elaborat de Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național a județului Suceava în 2007 la comanda primăriei municipiului Suceava pentru întocmirea documentațiilor de urbanism PUZ/PUG

Etapa anilor 1959-1967, pe care istoria o consemnează ca „hrușciovistă”. Îndrăznelile tehnologice – supraetajările ajung până la P+10 – sunt înveselite de decoruri inspirate din cultura națională. Atmosfera socială e în continuare favorabilă progresului. Ca o prelungire a epocii anterioare, dar aproape de neexplicat, sunt realizarea extinderilor de la cladirile fostei Prefecturi (actuala arhiva) și Primăriei austriece (actualul Consiliul Județean) în stilul originar al cladirilor construite la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, chiar dacă în al doilea caz era vorba chiar de sediul noului partid comunist.

Etapa anilor 1967 – 1977 –Locuințele colective, care nu dau înapoi de la regimul P+4 „cucerit” în perioada anterioară, au un confort sporit, sunt mai largi (inclusiv ca număr de camere), au finisaje superioare la fațade și au și garaje la subsol sau demisol. Sunt construite într-un regim de credit ipotecar care încurajează inițiativa privată.

Etapa anilor 1977-1989 Este perioada celor mai ample intervenții în orașele românești.

După 1990 Suceava cunoaște transformări, marcate de decizii urbanistice punctuale. Poate cea mai importantă transformare este înlocuirea fostelor unități industriale ce au făcut gloria industriei planificate socialiste cu spații comerciale de tip supermarket sau mall: Carrefour și Baumax în locul fostului Combinat de industrializare a lemnului, Iulius Mall, Bricostore și Auchan, în locul IFA, Dedeman în locul IUPS, Lidl în zona Combinatului de celuloză și hârtie, Kaufland în locul Fabricii de tricotaje ZIMBRU Univers și BILLA în locul fostului ILF, Real în zona Rulmentul, etc. Tot o astfel de dotare, centrul comercial METRO, a inițiat urbanizarea terenurilor ce au fost rezervate în toată perioada socialistă cercetării agricole, destinație susținută direct de Academia română prin reprezentanții politici ai perioadei respective, ce a împiedicat dezvoltarea firească a orașului spre sud-est.

Principalele monumente și situri arheologice aflate pe raza municipiului Suceava conform Listei Monumentelor Istorice 2015:

	Cod LMI	Denumire	Adresa	Datare
	MONUMENTE UNESCO			
156	SV-II-m-A-05469.01	Biserica "Sf. Gheorghe	Str. Ioan Vodă Viteazul 2	1514-1522
	MONUMENTE DE CATEGORIA A			
1	SV-I-s-A-05389	Cetatea Scheia – Suceava	„Dealul Septilici” la marginea de NV a orașului	Sf. Sec. XIV
2	SV-I-s-A-05390	Platoul din fata Cetatii de Scaun	„Campul Santurilor” la marginea de E a orașului și pantele de N ale dealului	sec. XIV-XVII
3	SV-I-s-A-05391	Situl arheologic „Vechiul centru medieval Suceava”	Zona cuprinsă pe str. P.Rares (N), A.Ipatescu (E), N.Balcescu (S), Stefan cel Mare (V)	
4	SV-I-s-A-05391.01	Ansamblul Curtii Domnesti	Zona cuprinsă pe str. P.Rares (N), A.Ipatescu (E), N.Balcescu (S), Stefan cel Mare (V)	sec. XIV-XIX
5	SV-I-s-A-05391.02	Vechiul centru medieval al orașului Suceava	Zona cuprinsă pe str. P.Rares (N), A.Ipatescu (E), N.Balcescu (S), Stefan cel Mare (V)	sec. XIV-XIX
6	SV-I-s-A-05392	Situl arheologic "Orașul medieval Suceava"	Zona cuprinsă între str. Cetății, Luca Arbore, Ștefăniță Vodă	
7	SV-I-m-A-05392.01	Vatra orașului medieval Suceava	Zona cuprinsă între str. Cetății, Luca Arbore, Ștefăniță Vodă	sec. XIII - XVII
8	SV-I-m-A-05392.02	Fortificația premușatină	Zona cuprinsă între str. Cetății, Luca Arbore, Ștefăniță Vodă	sec. XIII - XIV și XVII
125	SV-II-a-A-05449	Cetatea de Scaun a Sucevei	La marginea de E a orașului	sec. XIV
126	SV-II-m-A-05449.01	Fortul Mușatin	La marginea de E a orașului	sec. XIV
127	SV-II-m-A-05449.02	Incinta exterioară	La marginea de E a	1476-1477

	Cod LMI	Denumire	Adresa	Datare
			orașului	
128	SV-II-m-A-05449.03	Șanț de apărare	La marginea de E a orașului	sf. sec. XV
129	SV-II-m-A-05449.04	Zid de contraescarpă	La marginea de E a orașului	a doua jum. a sec. XV
133	SV-II-m-A-05452	Biserica armenească "Sf. Cruce	Str. Armenească 1	sec. XVI
152	SV-II-a-A-05467	Ansamblul bisericii "Sf. Simion	Str. Enescu George 51	sec. XVI
153	SV-II-m-A-05467.01	Biserica "Sf. Simion	Str. Enescu George 51	sec. XVI
154	SV-II-m-A-05467.02	Turn clopotniță	Str. Enescu George 51	
155	SV-II-a-A-05469	Mănăstirea "Sf. Ioan cel Nou	Str. Ioan Vodă Viteazul 2	sec. XVI - XIX
157	SV-II-m-A-05469.02	Clisiarniță- paraclis	Str. Ioan Vodă Viteazul 2	1629
158	SV-II-m-A-05469.03	Stăreție	Str. Ioan Vodă Viteazul 2	sec. XIX
159	SV-II-m-A-05469.04	Chilii	Str. Ioan Vodă Viteazul 2	sec. XIX
160	SV-II-m-A-05469.05	Clopotniță	Str. Ioan Vodă Viteazul 2	1589
163	SV-II-a-A-05471	Ansamblul "Curtea Domnească"	Str. Ipătescu Ana f.n	sec. XIV - XVII
164	SV-II-m-A-05471.01	Palatul Domnesc- ruine	Str. Ipătescu Ana f.n	mijl. sec. XIV
165	SV-II-m-A-05471.02	Turn locuință- ruine	Str. Ipătescu Ana f.n	sec. XIV
166	SV-II-m-A-05471.03	Turn de poartă - ruine	Str. Ipătescu Ana f.n	sec. XIV
167	SV-II-m-A-05471.04	Anexă - ruine	Str. Ipătescu Ana f.n	1486
168	SV-II-m-A-05472	Biserica "Învierea Domnului - Vascesenia	Str. Ipătescu Ana 14	1551
169	SV-II-m-A-05473	Biserica "Adormirea Maicii Domnului - Țicanii Vechi	Str. Labiș Nicolae 17	1639
170	SV-II-m-A-05474	Biserica "Sf. Nicolae - Prăjescu	Str. Mihai Viteazul 2	1611
171	SV-II-m-A-05475	Biserica "Sf. Gheorghe - Mirăuți	Str. Mirăuți 17	sec. XIV, XVII
175	SV-II-a-A-05479	Ansamblul bisericii "Sf. Dumitru	Str. Ștefan cel Mare 1	sec. XIV-XVI
176	SV-II-m-A-05479.01	Biserica "Sf. Dumitru	Str. Ștefan cel Mare 1	
177	SV-II-m-A-05479.02	Ruinele bisericii vechi	Str. Ștefan cel Mare 1	sec. XIV - XV
178	SV-II-m-A-05479.03	Clopotniță	Str. Ștefan cel Mare 1	1560
182	SV-II-m-A-05483	Biserica "Nașterea Sf.Ioan Botezătorul (aCoconilor)	Str. Ștefăniță Vodă 3	1643
184	SV-II-a-A-05485	Mănăstirea Zamca	Str. Zamca f.n.	sec.XVI-XVII
185	SV-II-m-A-05485.01	Biserica "Sf. Axentie	Str. Zamca f.n.	1551
186	SV-II-m-A-05485.02	Paraclisul "Sf. Grigore	Str. Zamca f.n.	1606
187	SV-II-m-A-05485.03	Paraclisul "Sf. Maria	Str. Zamca f.n.	sec. XVII
188	SV-II-m-A-05485.04	Chilii	Str. Zamca f.n.	sec. XIX
189	SV-II-m-A-05485.05	Zid de incintă	Str. Zamca f.n.	sec. XVII
190	SV-II-m-A-05485.06	Turn clopotniță	Str. Zamca f.n.	1606
191	SV-II-m-A-05485.07	Fortificația de pământ	Str. Zamca f.n.	1691
MONUMENTE DE CATEGORIA B				
130	SV-II-m-B-21030	Fosta Uzină de Apă	Str. Apeductului, nr. 4	1910-1912
131	SV-II-s-B-05451	Vechea zonă comercială a Sucevei	Str. Armenească și Dragoș Vodă ambele fronturi de clădiri monument	sec. XIX
132	SV-II-m-B-05450	Liceul "Ștefan cel Mare	Str. Alecsandri Vasile 3	1893
134	SV-II-m-B-05453	Casă	Str. Armenească 7	sec. XIX
135	SV-II-m-B-05454	Casa de lemn Hopmeier	Str. Armenească 13	sf. sec. XIX
136	SV-II-m-B-05455	Casa Pățu	Str. Armenească 14	sec. XVIII - XIX
137	SV-II-m-B-05456	Casa Seserman	Str. Armenească 18	sf. sec. XVIII
138	SV-II-m-B-05457	Casa Roșu	Str. Armenească 24	sec. XVIII
139	SV-II-m-B-05458	Casă	Str. Armenească 26	sec. XIX
140	SV-II-m-B-05459	Casa Frățian	Str. Armenească 31bis	sec. XVII
141	SV-II-m-B-05460	Casă	Str. Armenească 47	mijl. sec. XVIII
142	SV-II-m-B-05461	Casă	Str. Bălcescu Nicolae 3	sec. XIX
143	SV-II-m-B-05462	Casă	Str. Creangă Ion 17	sec. XIX

	Cod LMI	Denumire	Adresa	Datare
144	SV-II-a-B-05463	Mănăstirea Teodorenii - Burdujeni	Str. Cuza Vodă 19	secXVI - XIX
145	SV-II-m-B-05463.01	Biserica "Înălțarea Domnului	Str. Cuza Vodă 19	sec. XVI,transf.1785
146	SV-II-m-B-05463.02	Chilii vechi	Str. Cuza Vodă 19	sf. sec. XVI
147	SV-II-m-B-05463.03	Turn clopotniță	Str. Cuza Vodă 19	1597
148	SV-II-m-B-05463.04	Zid de incintă	Str. Cuza Vodă 19	sec. XVIII
149	SV-II-m-B-05464	Casa Hagi	Str. Dragoș Vodă 10	sec. XIX,adăugiri sf.sec. XIX
150	SV-II-m-B-05465	Casa de lemn Colonescu	Str. Dragoș Vodă 13	sec. XIX
151	SV-II-m-B-05466	Casa de lemn Ignătescu	Str. Dragoș Vodă 23	sec. XIX
155	SV-II-m-B-05468	Gara Suceava Nord-Ițcani	Str. Gării 4	1876
162	SV-II-m-B-05470	Gara Suceava-Burdujeni	Str. Iorga Nicolae 7 cartier Burdujeni	1869
172	SV-II-m-B-05476	Hanul Domnesc, azi Muzeu etnografic	Str. Porumbescu Ciprian 5	mijl. sec. XVII
173	SV-II-m-B-05477	Casă	Str. Prunului 1	sec. XIX
174	SV-II-m-B-05478	Casa Costin Tarangul	Aleea Simion Florea Marian 2	sec. XIX
179	SV-II-m-B-05480	Fosta prefectură, azi Complexul Muzeal "Bucovina"	Str. Ștefan cel Mare 33	1898
180	SV-II-m-B-05481	Clădirea administrativă a orașului, azi Prefectura și Consiliul Județean Suceava	Str. Ștefan cel Mare 36	înc. sec. XX
181	SV-II-m-B-05482	Fostul tribunal, căpitănie districtuală și închisoare	Str.Ștefan cel Mare 58	1885
183	SV-II-m-B-05484	Casă	Aleea Trandafirilor 4	sf. sec. XVIII
489	SV-IV-m-B-05688	Cripta-cavou a familiei dr.OttoBinder	În cimitirul orașului	1914
490	SV-IV-m-B-05689	Monumentul lui Ștefan cel Mare	În parcul Cetății de Scaun	1975
491	SV-IV-m-B-05690	Mormântul logofătului George Cantacuzino	În cimitirul orașului	1812
492	SV-IV-m-B-05691	Mormântul lui Simion Florea Marian	În cimitirul orașului	1907
493	SV-IV-m-B-05692	Cripta-cavou a familiei Rodzina SessuskiHasenorow	În cimitirul orașului	1834
494	SV-IV-m-B-05693	Mormântul lui Grigore Vindereu (1830-1888)	În cimitirul orașului	1826
495	SV-IV-s-B-05694	Muzeul Satului Bucovinean	În Parcul Cetății de Scaun a Sucevei	sec. XIX
496	SV-IV-m-B-05695	Statuia lui Petru I Mușat	Piața 22 Decembrie 1989 lângăCasa de Cultură	1976
497	SV-IV-m-B-05696	Casa folcloristului Simion Florea	Aleea Simion Florea Marian 4	înc. sec. XIX

Cod RAN	Denumire	Categorie	Tip	Cronologie	Ultima modificare
146272.01	Cetatea de la Scheia – Suceava – Dealul Septilicii la marginea de NV a orasului	Locuire civila	cetate	Epoca medievala / sec. XIV	04.02.2009 (actualizata)
146272.02	Situl arheologic de la Suceava – Turnu Rosu	Locuire civila	asezare	Epoca medievala/ sec.XIV - XV	10.12.2014 (actualizata)
146272.03	Situl arheologic de la Suceava – Vechiul centru medieval. Intreaga zona cuprinsa intre Str. Petru Rares (N), Ana Ipatescu (E), Nicolae Balcescu (S), Stefan cel Mare (V)	locuire	Curte domneasca	Epoca medievala / sec. XIV-XIX	04.02.2009 (actualizata)
146272.04	Situl arheologic de la Suceava – orasul medieval intre strazile	locuire	Locuire	Epoca medievala / sec. XIII	10.02.2009 (actualizata)

	Cetatii, Luca Arbore, Petru Musat, inclusiv incinta Bisericii „Sf. Gheorghe” - Mirauti				
146272.05	Situl arheologic de la Suceava – Ferma 2 Ițcani	Locuire civila	asezare	Neolitic, eneolitic, epoca migrațiilor, epoca bronzului / sec. V-VI	10.12.2014 (actualizata)
146272.06	Manastirea Sf.Ioan cel Nou de la Suceava	Structura de cult/religioasa	Biserica	Epoca medievala, Epoca Moderna / 1514-1522, adaugiri 1579 si 1828, sec. XVII, sec. XVIII, sec. XIX, sec.XVI, 1629,1589	10.02.2009 (actualizata)
146272.07	Biserica armeanogregoriană Sfanta Cruce de la Suceava	Structura de cult/religioasa	Biserica	Epoca medievala/1521, adaugiri 1776, tranf. 1918	14.12.2014 (actualizata)
146272.08	Situl Manastirii Zamca (Sf. Oxen) de la Suceava	Structura de cult/religioasa	Manastire	Epoca medievala/sec. XVII, a doua jum. A sec. XVI, 1551, 1606, 1691	06.05.2015 (actualizata)
146272.09	Casa de lemn Ungureanu Samoila (Seserman) de la Suceava	constructie	Casa	Epoca medievala, Epoca Moderna / sec. XVIII, 4/4 sec XVIII	10.02.2009 (actualizata)
146272.10	Platoul din fata Cetatii de Scaun – Campul Santurilor la marginea de E a orasului si pe pantele de N ale dealului	fortificatie	Fortificatie	Epoca medievala, epoca bronzului / sec. XIV-XVI	27.06.2012 (actualizata)
146272.11	Biserica Sf. Ioan Botezatorul din Suceava, Curtea Domneasca	constructie	Biserica	Epoca medievala	27.06.2012 (actualizata)
146272.12	Situl arheologic de la Suceava – cartier Burdujeni	locuire	Asezare si necropola	Epoca medievala, Eneolitic / sec. XV	10.02.2009 (creata)
146272.15	Biserica Adormirea Maicii Domnului – Ițcani Vechi de la Suceava	Structura de cult/religioasa	Biserica	Epoca medievala/1501-1600, sec.XIV, 1601/1639-1700, sec. XIV-XV	06.05.2015 (actualizata)
146272.17	Ansamblul sitului medieval al bisericii Sf. Gheorghe Mirauti din Suceava. In apropierea Curtii Domnesti din Suceava, cartierul Mirauti	Structura de cult/religioasa	Biserica	Epoca medievala, epoca moderna / sec. XVIII, sec. XIV,XVI,XVII,XVIII,XIX, sec. XVII, 1375-1391 – sec. XVII	10.12.2014 (actualizata)
146272.18	Ansamblul sitului medieval al bisericii Sf. Gheorghe Mirauti din Suceava, in apropierea Curtii Domnesti din Suceava, cartierul Mirauti	Constructie de cult	Biserica si necropola	Epoca medievala/sec.XVII, sec. XIV-sf. Sec.XIV, (sf. Sec XIV – sf. Sec. XVI)	11.12.2014 (actualizata)

61

Figura 38 Amplasare zone protejate și zone de protecție monumente istorice la nivelul municipiului. Sursa: Studiu istoric de fundametrie PUG, AGD SRL.

Zonele protejate aferente mun. Suceava identificate conform Studiu istoric de fundametrie:

- ZCP.1. Zona construita protejata - CASA DE CULTURA si PIATA CENTRALA
- ZCP.2. Zona construita protejata – CURTEA DOMNEASCA
- ZCP.3. Zona construita protejata - STR. ARMENEASCA si DRAGOS VODA
- ZCP.4. Zona construita protejata - STR. PETRU RARES
- ZCP.5. Zona construita protejata - STR. MIHAI VITEAZUL
- ZCP.7. Zona construita protejata - PIATA ARENI
- ZCP.8. Zona construita protejata - CASA DE OASPETI
- ZCP.9. Zone construite protejata - STR. I.L.CARAGIALE, ITCANI
- ZCP.10. Zone construite protejata - ZONA GARII SUCEAVA – BURDUJENI
- ZCP.11. Zone construite protejata – FOSTUL ABATOR
- ZCP.12. Zone construite protejata – POSTA si FOSTA PRIMARIE BURDUJENI

- ZCP.13. Zone construite protejate – SCOALA nr.6

Principalele clădiri identificate prin studiul istoric și propuse pentru clasare:

1. Casa de Cultura si Piata Centrala

**2. Hotel Continental/Arcasu (1968-1970
– arh. Leon Strulovici)**

3. Universitatea “Stefan cel Mare” (Institutul Pedagogic – 1968-1969 – arh. Miculescu Sandu si Marius Smigelschi)

4. Planetariu si Observator Astronomic (1978-1980 – arh. Calin Irimescu)

5. Casa de oaspeti (1966, arh. Nicolae Porumbescu)

6. Uzina Electrică (1910)

7. Rezervorul de Apa 1912

8. Casa administratorului si statia de pompe (1912) din cadrul ansamblului Uzina de Apa, declarata deja monument istoric

9. Turnul fostului abator Burdujeni

10. Depou Gara Burdujeni

11. Scoala Jean Bart

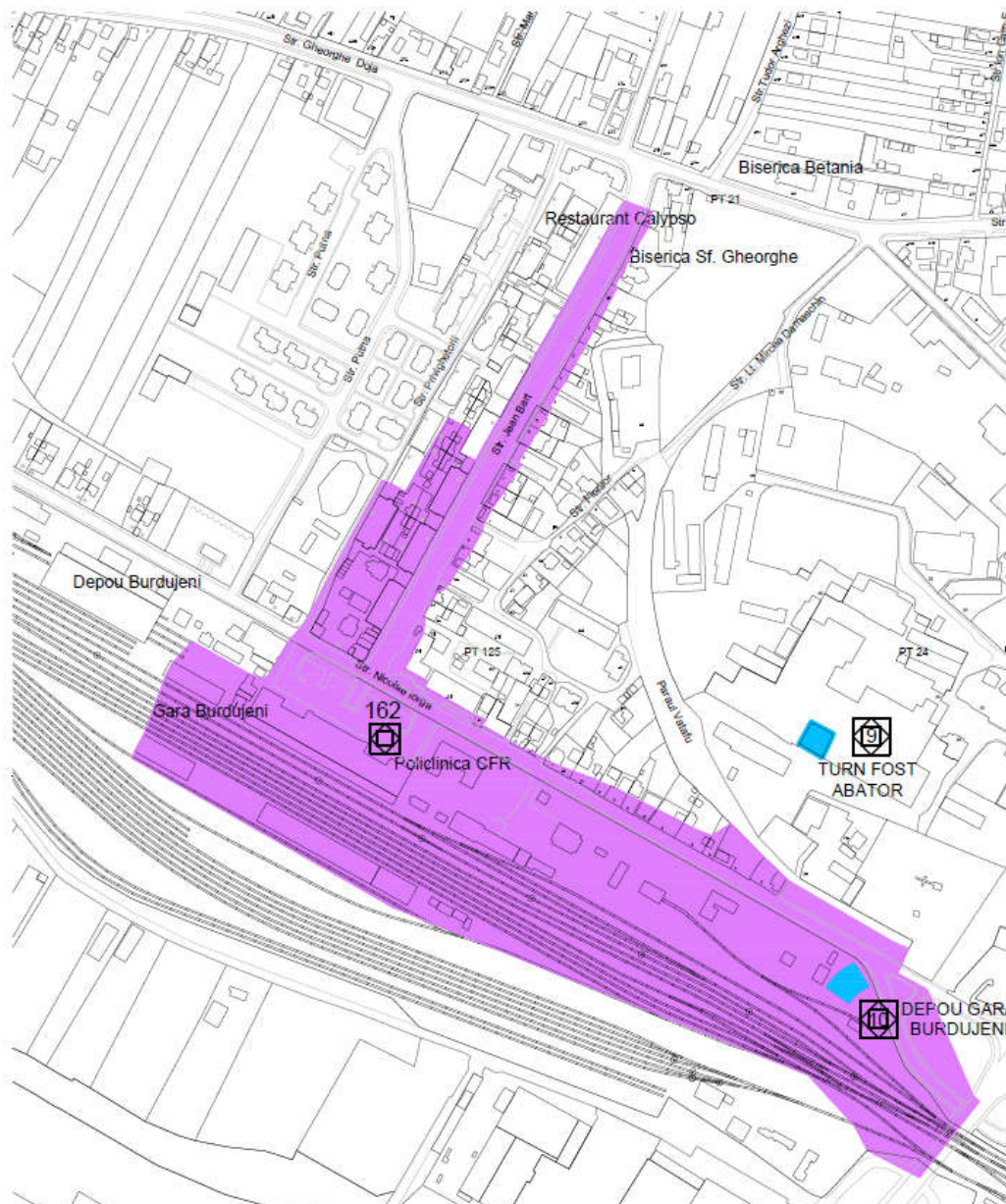
12. Fosta Primarie Burdujeni

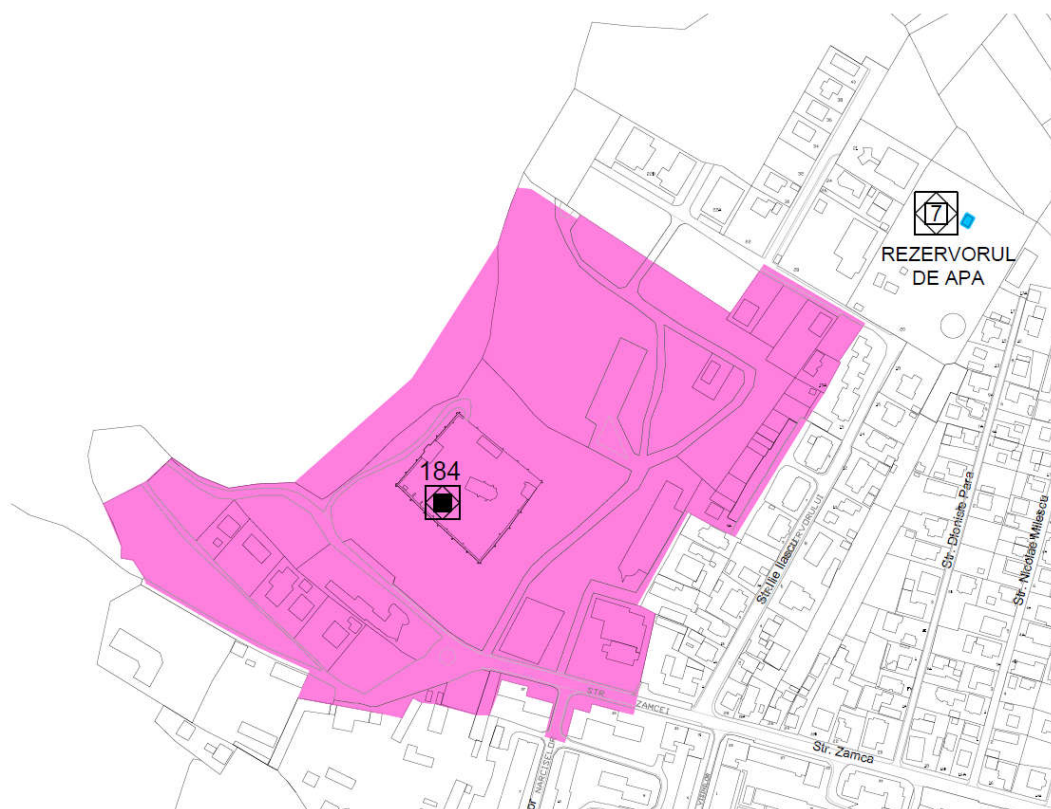

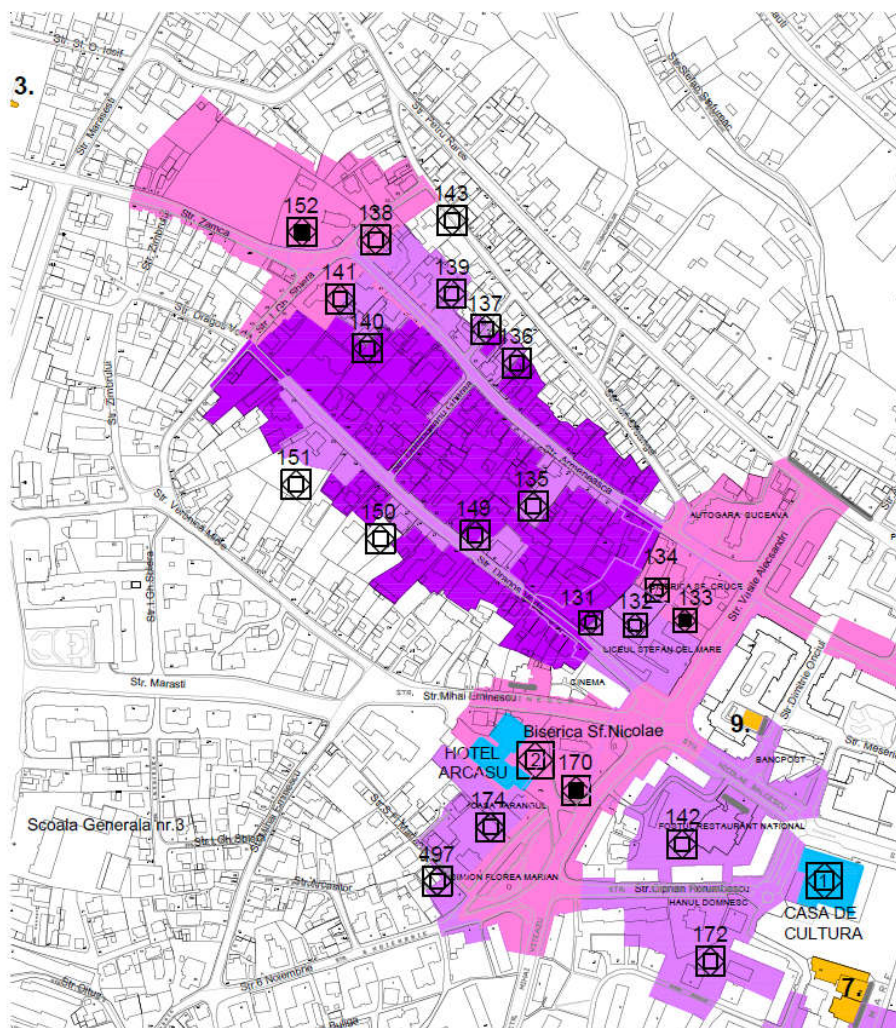
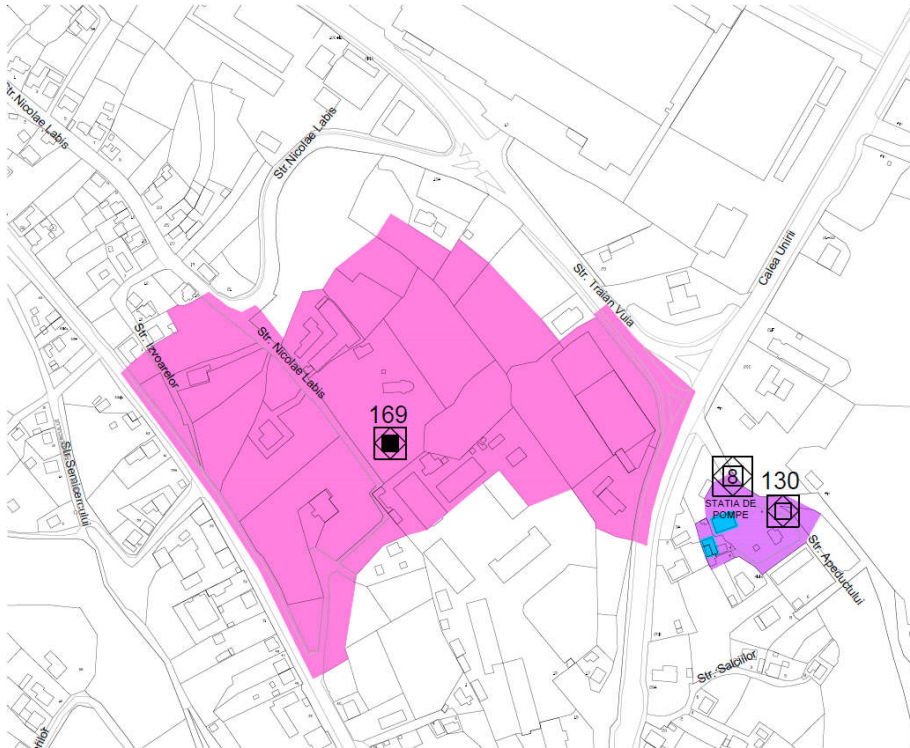
13. Scoala nr.6	
14. Cladire auxiliara Gara Suceava Nord (Itcani)	

Clădiri cu valoare arhitectural- ambientală identificate conform Studiului istoric de fundamentare:

1. Spitalul Judetean Suceava
2. Inspectoratul Judetean de Politie Suceava
3. Directia Silvica
4. Biserica Catolica
5. Cladire pe str. Vasile Bumbac nr.8
6. Cladire Ion Gramada nr. 3 actuala Casa Prieteniei
7. Front strada Stefan cel Mare (casa Schorr, sediul al I.R.E. (arh. Dan Sergiu Hanganu, 1968))
8. Casa strada Ciresilor nr.1 (1966 - arh. Nicolae Porumbescu)
9. Casa strada Mirauti nr.12
10. Casa strada Mirauti nr.3
11. Sinagoga Gah, strada Dimitrie Onciul
12. Imobil strada Garii nr. 9 actuala sectie de Politie din cartierul Itcani
13. Imobil strada Garii nr. 11
14. Biserica strada Garii nr. 13

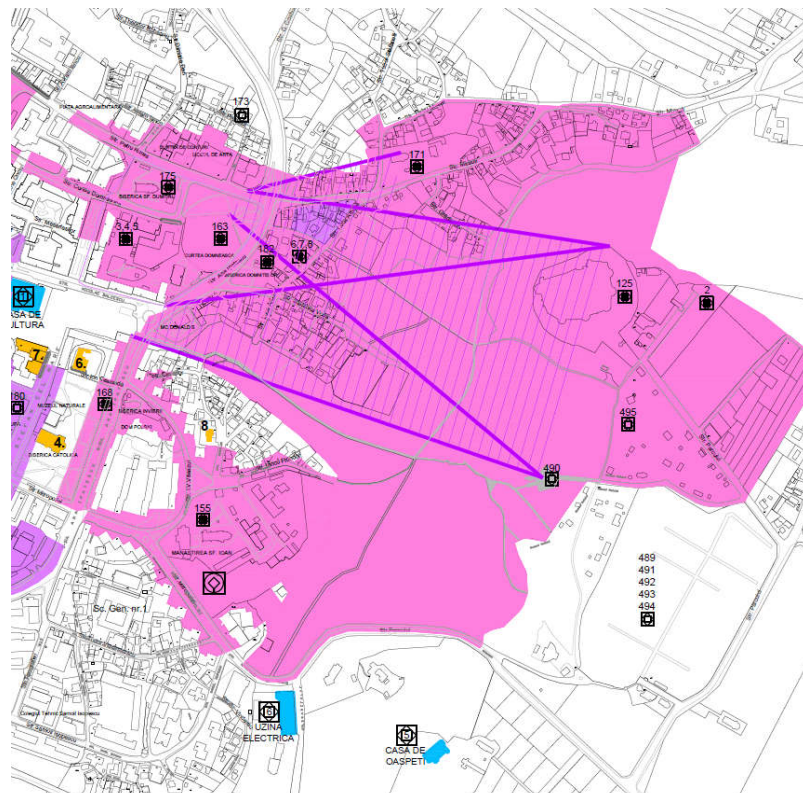
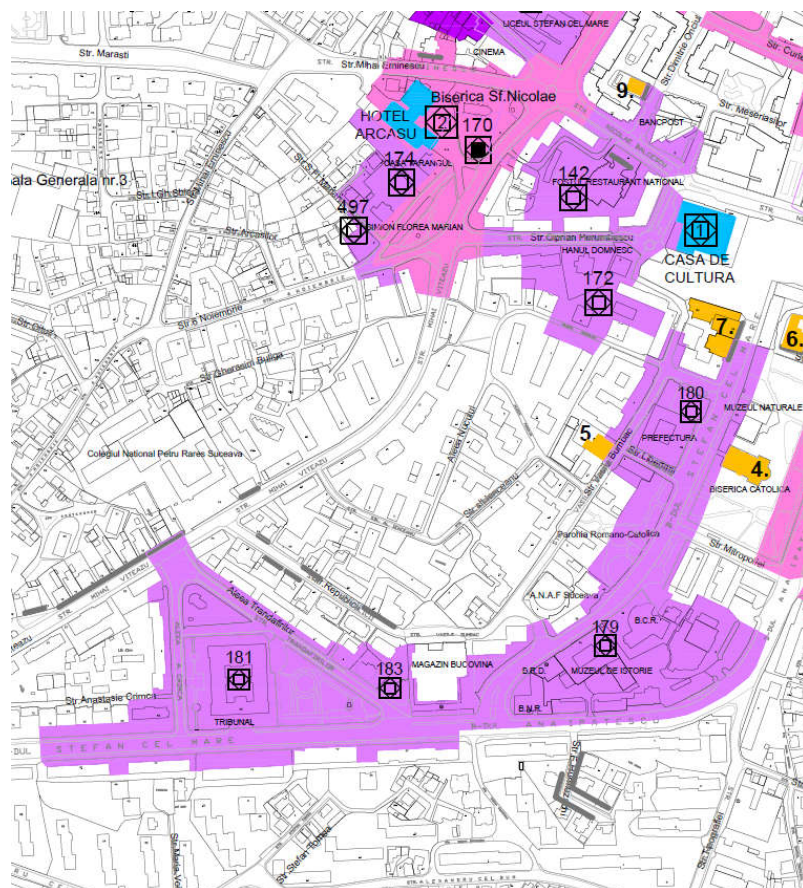

Figura 39 Zone și conuri de vizibilitate monumente istorice. Sursa: Studiu istoric de fundamentare PUG, AGD SRL.

Principalele elemente de continuitate a peisajului la nivelul municipiului Suceava sunt bisericile și cetățile, acestea aând un rol deosebit din perspectiva evoluției orașului dar constituind și reale repere la nivel urban. Totodată Cetatea de Scaun a Sucevei a fost propusă pentru înscriere pe lista monumentelor UNESCO.

Figura 40 Limita zonei de protecție a Cetății de Scaun a Sucevei transmisă către UNESCO (2010)

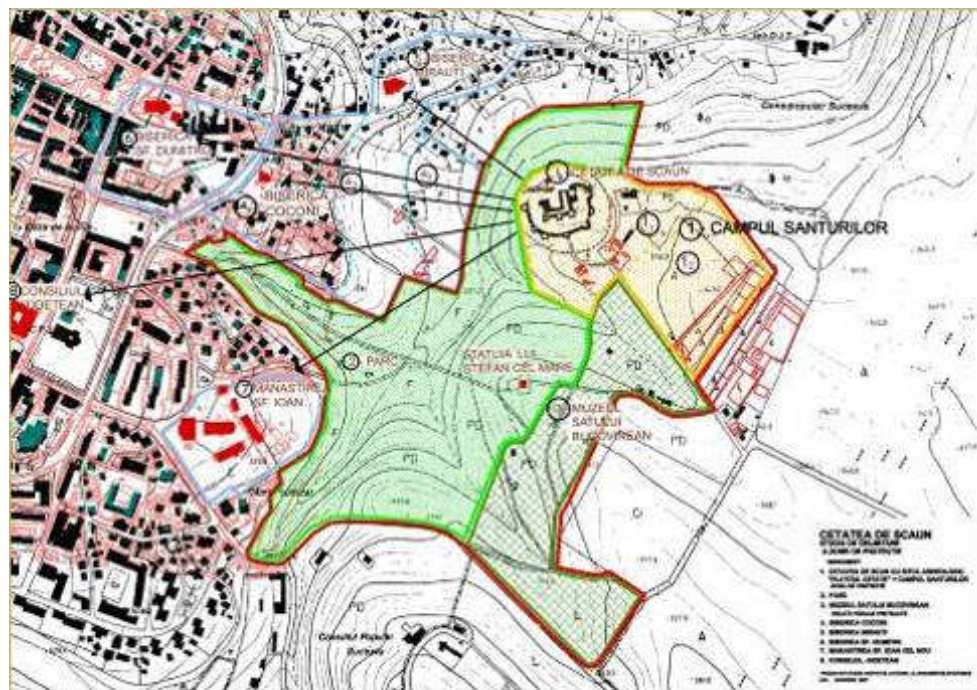

Figura 41 Limita zonei de protecție a Cetății de Scaun a Sucevei conform Studiu de delimitare a zonei de protecție a Cetății Sucevei, INMI 2007

Principalele elemente de continuitate a peisajului (repere la nivel local) pentru care este necesară acordarea unei atenții deosebite peisajului din imediata vecinătate, astfel încât să nu fie alterată percepția acestor elemente:

- Cetatea de Scaun a Sucevei, împreună cu elementele: Biserica Mirăuți, Biserica Sf. Dumitru, Bis. Coconi, Consiliul Județean, Mănăstirea Sf. Ioan, Biserica Sf. Gheorghe
- Mănăstirea Zamca
- Rezervorul de apă
- Turn fost abator

71

Figura 42 Rezervorul de apă dinspre Mănăstirea Zamca- exemplu de alterare a vizibilității și peisajului prin dezvoltări recente

Figura 43 Percepția peisajului dinspre Cetatea de Scaun

4.2.2. PEISAJ AGRICOL

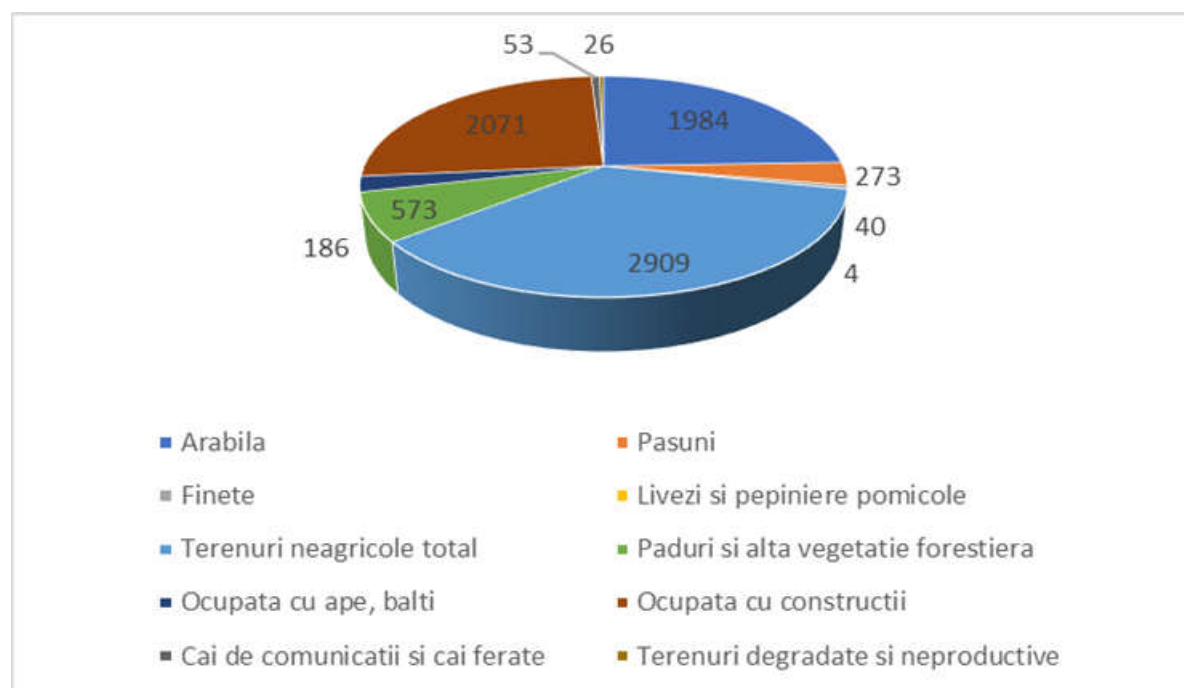
Modul de folosință al terenurilor în extravilan este indicat în tabelul următor:

	Anul 1990	Anul 2000	Anul 2005	Anul 2010	Anul 2014
	UM: Ha				
Total	5210	5210	5210	5210	5210
Agricola	2580	2290	2314	2301	2301
Arabila	2062	1953	1984	1984	1984
Pasuni	301	288	273	273	273
Finete	95	32	40	40	40
Livezi si pepiniere pomicole	122	17	17	4	4
Terenuri neagricole total	0	0	0	2909	2909
Paduri si alta vegetatie forestiera	0	0	0	573	573
Ocupata cu ape, balti	0	0	0	186	186
Ocupata cu constructii	0	0	0	2071	2071
Cai de comunicatii si cai ferate	0	0	0	53	53
Terenuri degradate si neproductive	0	0	0	26	26

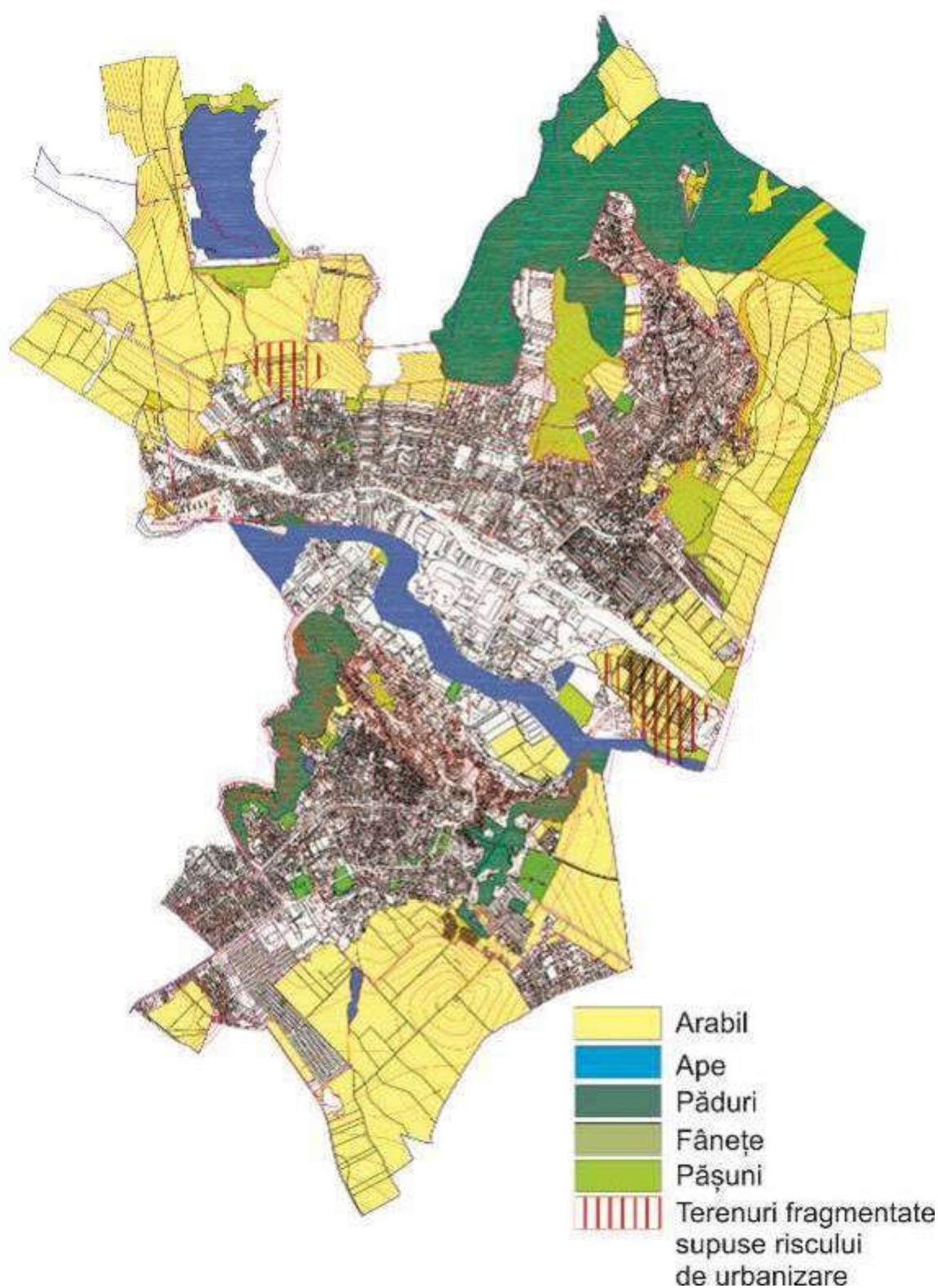
Sursa: Institutul Național de Statistică

Se observă că ponderea cea mai ridicată o au terenurile agricole/ arabile (peste 50% din totalul suprafețelor), suprafața acestora scăzând cu circa 300 ha în intervalul 1990-2000. Categoria de terenuri Agricole cu cea mai mare scădere, și care practice în prezent nu mai este reprezentată la nivelul teritoriului administrativ al municipiul Suceava este cea a livezilor și pepinierelor agricole.

72

Sursa: Institutul Național de Statistică

73

Figura 44 Categorii de folosință terenuri și structura terenurilor agricole

La nivelul teritoriului administrativ al municipiului se observă că cea mai mare pondere o au terenurile arabile cu suprafețe mari, acestea fiind pretabile pentru agricultura în sistem extensiv.

În ultimii ani tendința este de extindere periferică a zonelor de locuit, respectiv fragmentare și alternare a peisajului agricol prin subdiviziunea loturilor și parcelarea în zone de locuințe preponderent individuale.

Figura 45 Exemplificare- dezvoltare periferică recentă alternate cu peisaj agricol

Figura 46 Peisaj agricol caracteristic

Figura 47 Peisaj agricol caracteristic

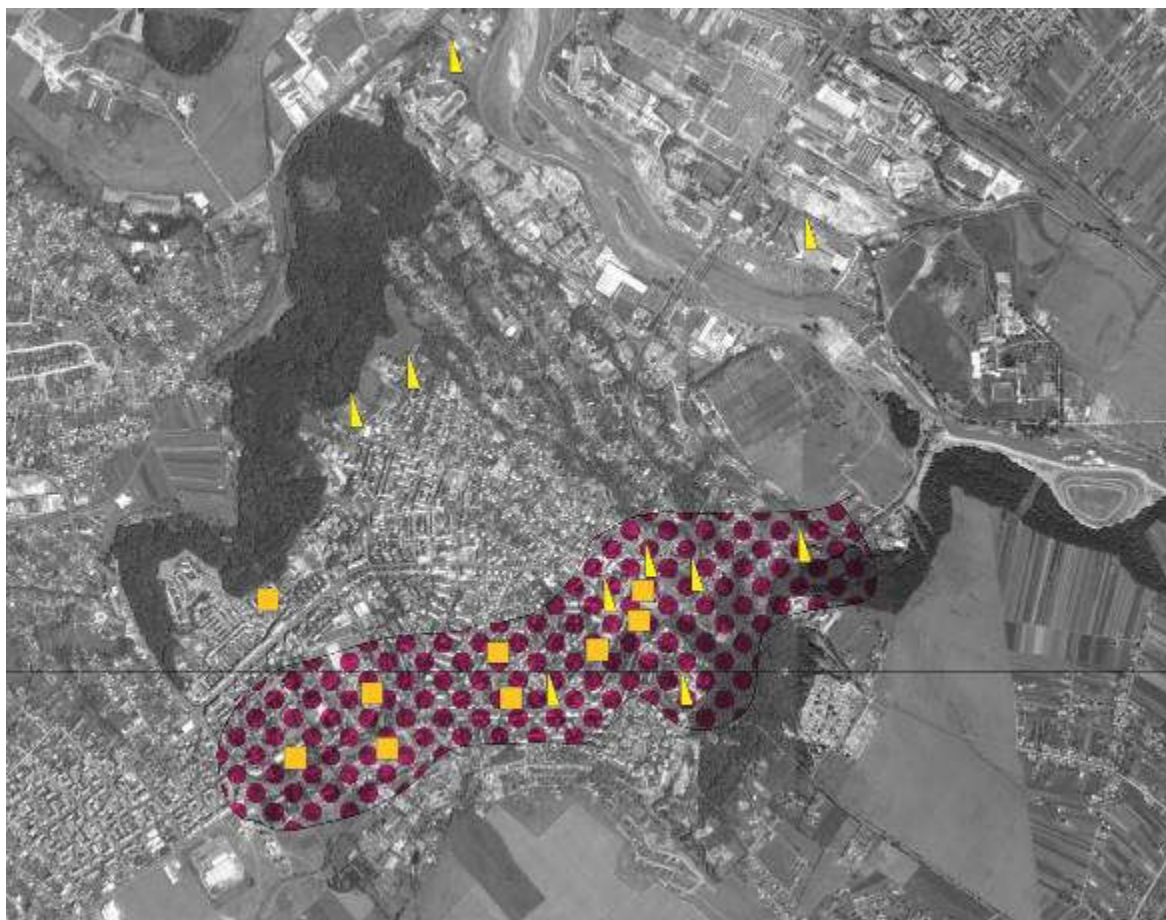
4.2.3. IMAGINE ȘI SILUETĂ URBANĂ

Datorită configurației reliefului, respectiv a existenței teraselor râului Suceava și a luncii râului, precum și a elementelor forestiere, la nivelul municipiului se disting elemente de peisaj caracteristic dar și zone și puncte de percepție diferențiată.

Figura 48 Localizarea reperelor: cu roșu repere funcționale, cu galben repere culturale, cu portocaliu repere vizuale.

Din punct de vedere al reperelor existente la nivelul municipiului, analiza acestora relevă faptul că predomină reperele culturale pe direcția est- vest și cele funcționale pe axul constituit de bul. 1 Mai- Ștefan cel Mare- Ana Ipătescu. Reperele vizuale sunt constituite de turlele bisericilor și turnurile existente (Rezervorul de apă, turnul de parașurism etc.).

76

Figura 49 Localizare accente: cu triunghi accente de înălțime, cu pătrat accente volumetrice- se remarcă dispunerea acestora cu precădere pe axul central.

La nivelul municipiului se evidențiază următoarele elemente definitorii pentru imaginea și silueta urbană:

- Perspective direcționate, de câmp, nesustținute vizual
- Perspective direcționate, în con, susținute vizual
- Perspective secvențiale, dinamice, nesustținute vizual
- Perspective secvențiale, dinamice, susținute vizual
- Câmpuri vizuale aferente monumentelor istorice în cazul cărora se recomandă menținerea nealterată a acestora
- Câmpuri vizuale de percepție a peisajului natural/ agricol unde se recomandă menținerea pe cât posibil a imaginii rurale/ natural; în cazul acestora se recomandă evitarea înlocuirii peisajului natural cu peisaj antropoc de factură rurală, precum și evitarea alternanței celor două tipuri de peisaje, respective a dispersiei elementelor antropice în peisajul rural
- Câmpul de percepție a luncii Sucevei
- Cele trei planuri altimetrice care structurează peisajul municipiului și pentru care se recomandă nealterarea reperelor vizuale/ accentelor de înălțime

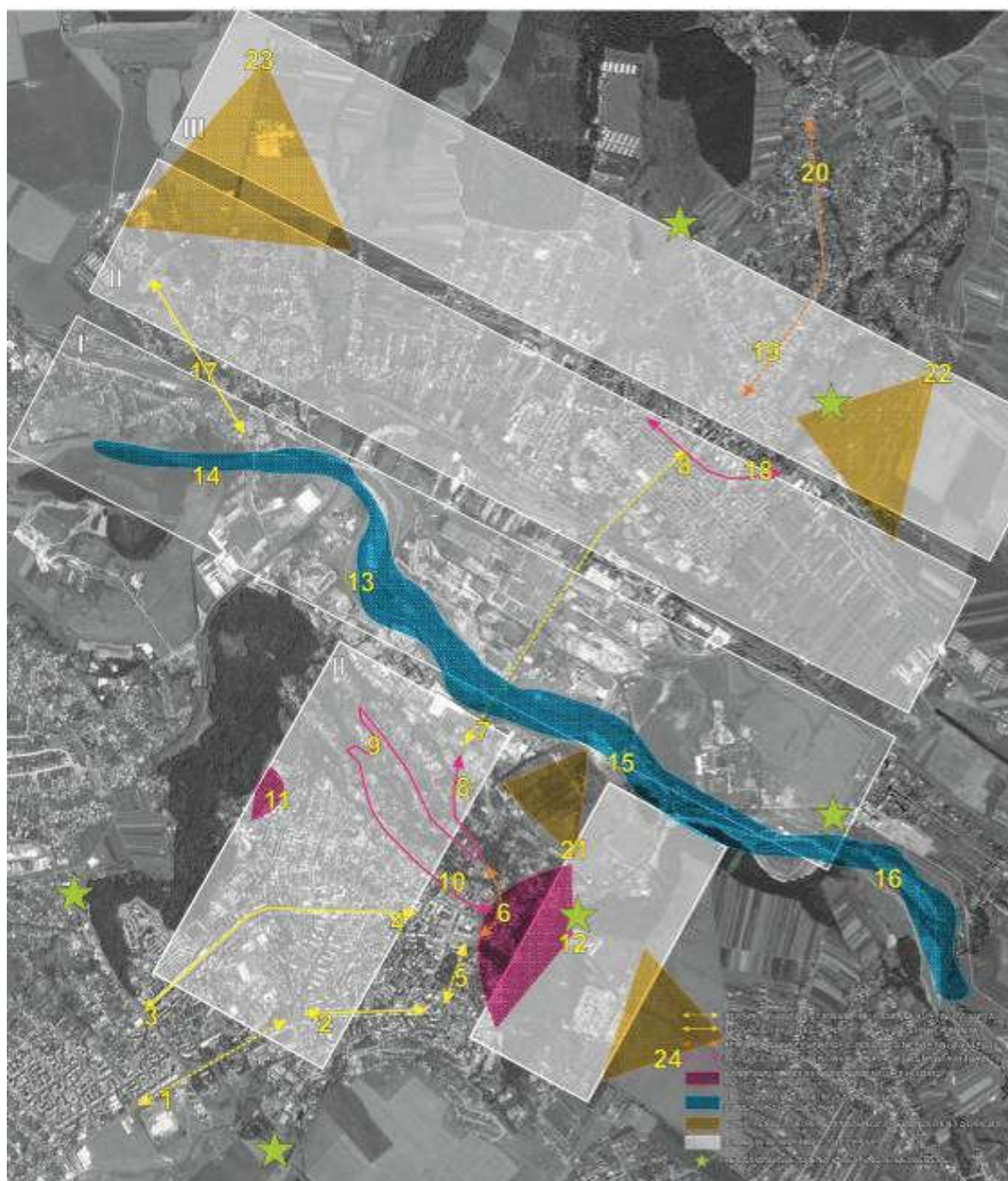

Figura 50 Tipuri de perspective din punct de vedere al percepției și zone de vizibilitate asupra peisajului construit și natural.

Figura 51 Vedere asupra municipiului Suceava

Tipuri de percepție- imagini reprezentative:

1- Perspectivă direcționată, de câmp, nesuținută vizual (Bl. 1 Mai)

2- Perspectivă direcționată, în con, susținută vizual (str. Ștefan cel Mare)

3- Perspectivă direcționată, în con, susținută vizual (Bl. George Enescu)

5 - Perspectivă direcționată, de câmp, nesusținută vizual (str. Ana Ipătescu)

6 – Perspectivă dinamică, secvențială, în câmp, nesusținută vizual (Calea Unirii)

9- Perspectivă dinamică, secvențială, susținută vizual

7 – Perspectivă direcționată, în câmp, nesusținută (Calea Unirii)

13, 14, 15, 16- Câmp visual Lunca Sucevei

19,20- Perspectivă secvențială, dinamică , nesusținută visual

22- Percepție terase municipiul Suceava de la Burdujeni

Imaginile desfășurate relevă planuri successive ale municipiului, atât altimetrice cât și constitutive, net diferențiate ca densitate, structură și funcționalitate.

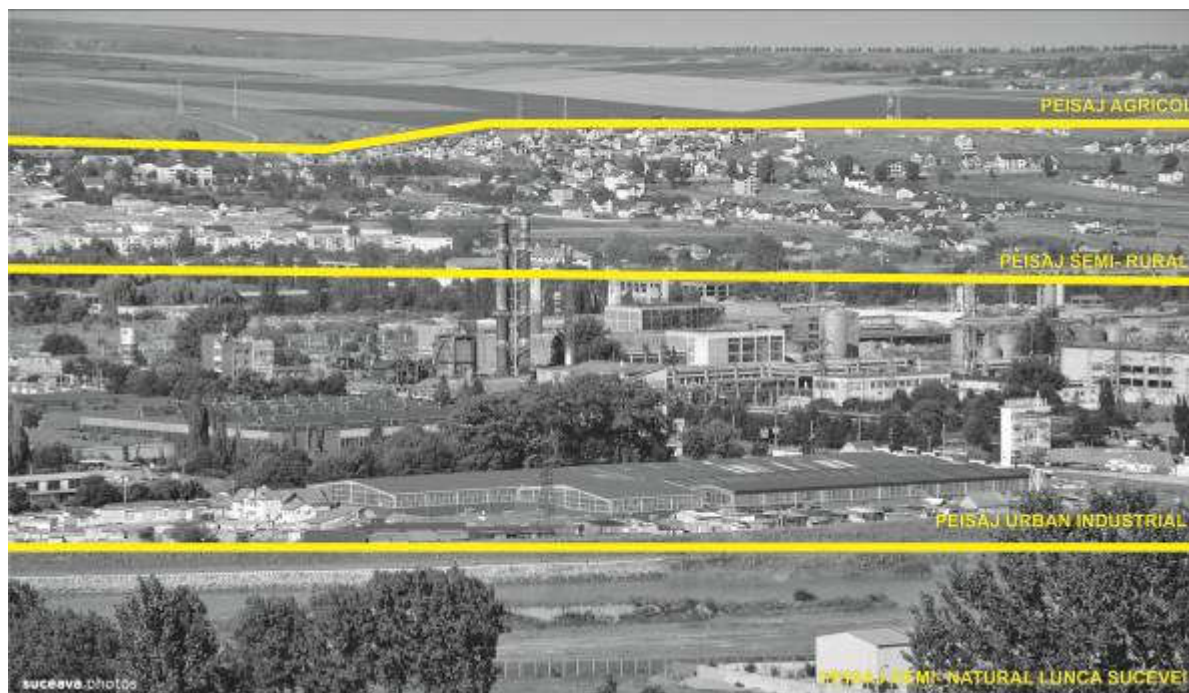

Figura 52 Vedere asupra municipiului Suceava- planuri succesive: Peisaj luncă-peisaj urban industrial- peisaj semi- rural- peisaj agricol. Prelucrare după <https://suceava.photos/municipiul-suceava-10/>

81

Figura 53 Vedere asupra municipiului Suceava- planuri succesive: Peisaj luncă-peisaj urban industrial- peisaj urban cu elemente naturale. Prelucrare după <https://suceava.photos/municipiul-suceava-10/>

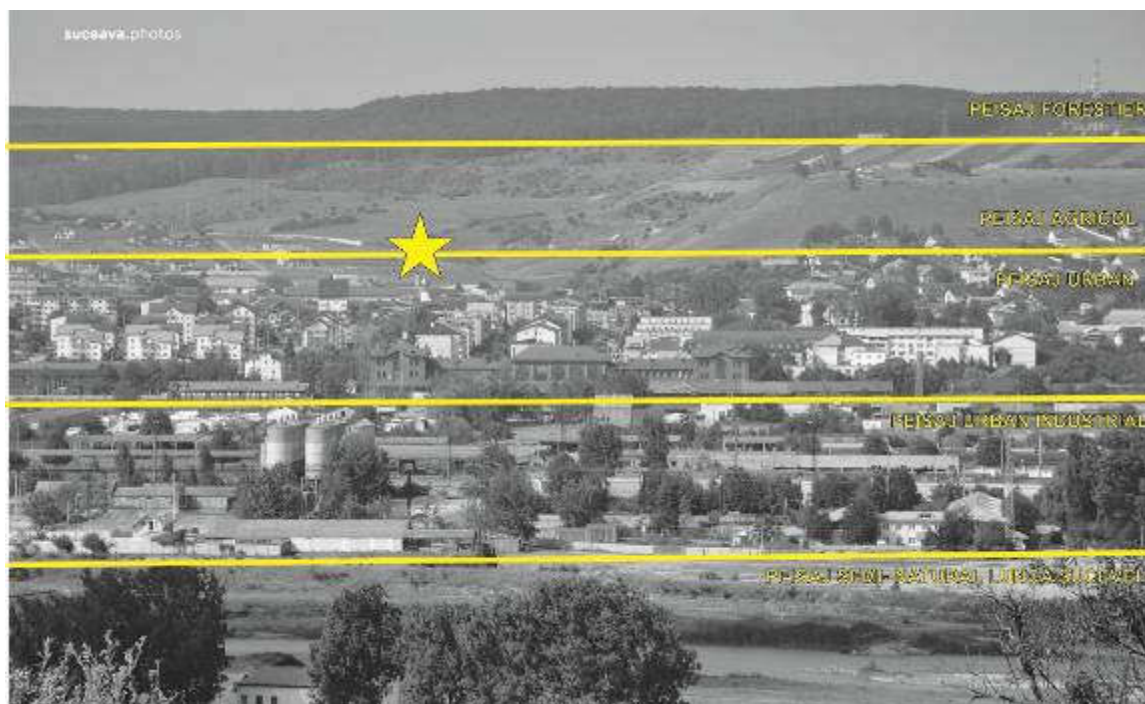

Figura 54 Vedere asupra municipiului Suceava- planuri succesive: Peisaj luncă-peisaj urban industrial- peisaj urban – peisaj agricol- peisaj forestier. Prelucrare după <https://suceava.photos/municipiul-suceava-10/>

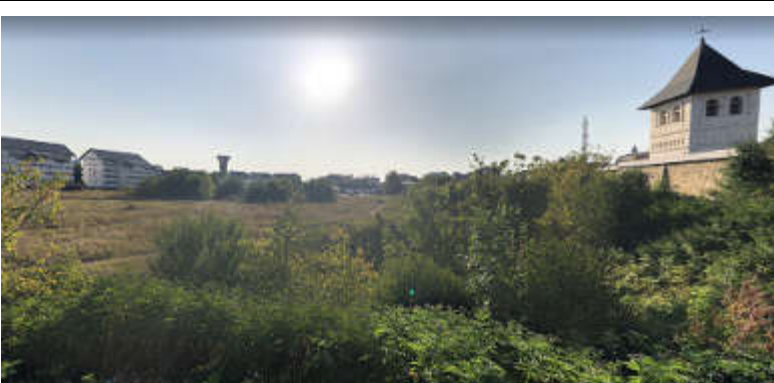
Figura 55 Vedere asupra municipiului Suceava- planuri succesive: Peisaj forestier cu elemente urbane- peisaj urban. Prelucrare după imagine Studiu de delimitare a zonei de protecție a Cetății de Scaun a Sucevei

Figura 56 Vedere asupra municipiului Suceava- planuri succesive: Peisaj forestier cu elemente urbane- peisaj urban- peisaj agricol.

Exemplificări de alterări ale câmpului vizual (alternare de peisaj natural cu inserții punctuale dispersate ale unor elemente de urbanitate cu imagine rurală, blocare camp visual, destructurare front și imagine, slabă valorificare a potențialului peisager și de belvedere a unor locații etc.).

Localizare/ Tip intervenție	Exemplificare
Drum de acces Cetate de Scaun și Muzeul Satului Bucovinean	
Aleea Cetății	
Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava pe stil vechi și perspective asupra orașului	
E85 dinspre Șcheia (acces dinspre gara Suceava Vest)	

Mănăstirea Zamca (inserarea locuințe colective medii P+4)	
Str. Ștrandului- acces lunca Sucevei	
Zona Burdujeni	
Zona E 58	

4.3. PRINCIPALE TIPURI DE PEISAJE IDENTIFICATE LA SCARA MUNICIPIULUI.
UNITĂȚI DE PEISAJ

Principalele elemente constitutive ale peisajului la nivel municipal sunt rezultate din structura și morfologia teritoriului urban. Printre acestea exemplificăm:

Limite naturale (liziera păduri, limita terenurilor agricole, cursuri de apă)	
Limite construite (fronturi continue, zone dens construite)	
Bariere- elemente separatoare și de delimitare (căi de comunicație, ape etc.)	

Unități morfologice de peisaj (definite de tipologia parcelarului și fondului construit, exemplificate la capitolele anterioare)	
Noduri (intersecții, piețe, areale de convergență a mai multor tipuri de peisaje)	
Repere (elemente care se disting de la distanță, orientează spațial și dau specificitate peisajului)	

Dezvoltarea din ultimii ani a dus la modificarea peisajului semi- natural (agricol) din proximitatea municipiului prin întrepătrunderea elementelor de urbanitate juxtapuse pe structura rurală caracteristică. Se recomandă evitarea acestor forme de dezvoltare urbană fiind recomandate proiecte de dezvoltare coerentă și etapizată a unor zone de interes concomitent cu conservarea unor peisaje naturale valoroase, cu accent pe cele care permit percepția planurilor succesive de peisaj (terasele) caracteristice Sucevei.

Figura 57 Peisaj agricol perforat

Figura 58 Peisaj agricol divizat

Figura 59 Peisaj agricol alterat

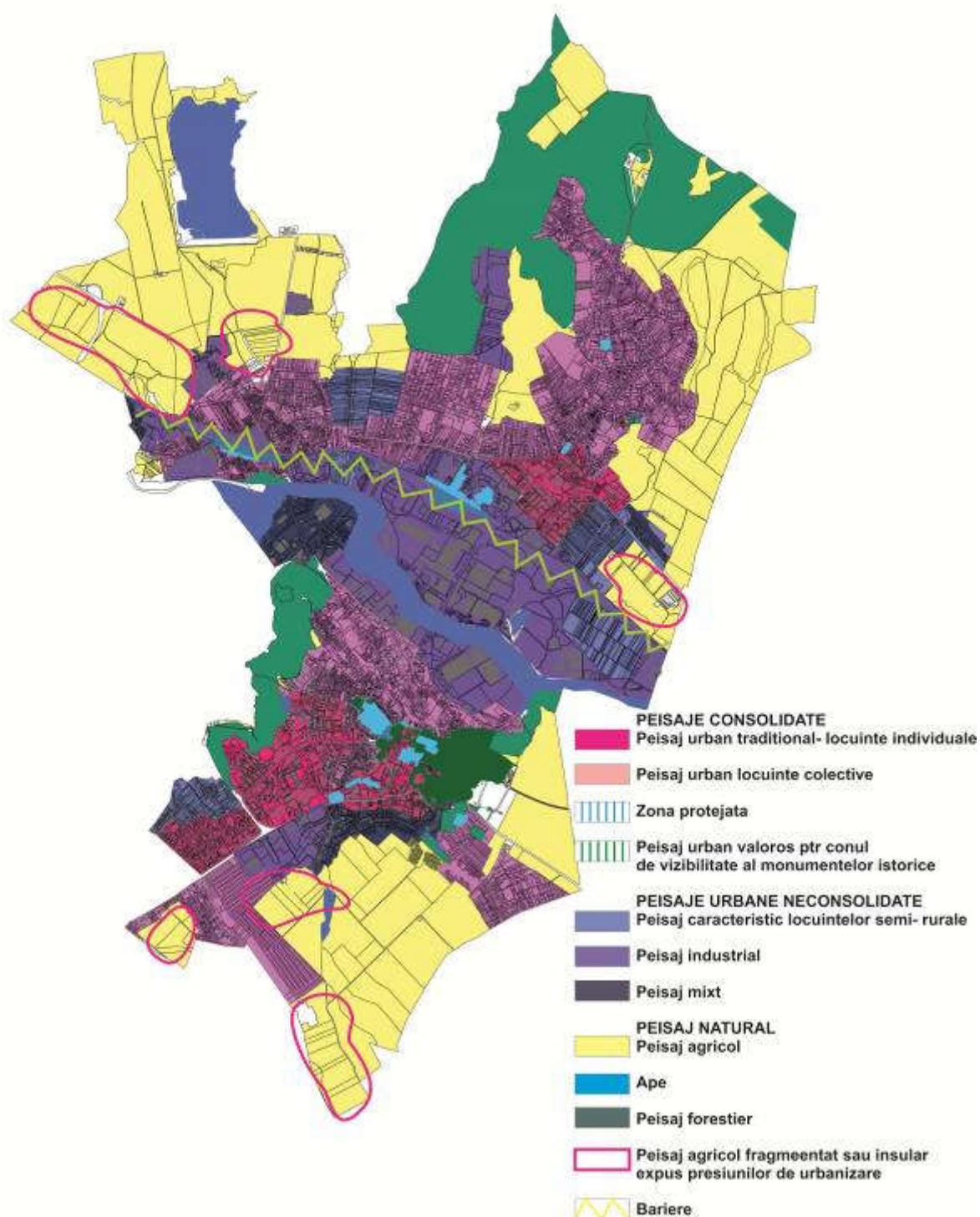

Figura 60 Unități de peisaj la nivelul municipiului Suceava

5. ELEMENTE DE PEISAJ CULTURAL

Patrimoniul cultural imaterial poate fi constituit din manifestări aparținând următoarelor domenii:

- a) tehnici legate de meșteșuguri tradiționale;
- b) branduri / marci locale legate de produse culturale;
- c) porturi tradiționale utilizate cotidian sau în artele spectacolului, având ca mijloace de expresie sunetul muzical și mișcarea corporală;
- d) practici sociale, ritualuri și evenimente festive, jocuri de copii și jocuri sportive tradiționale;
- e) cunoștințe și practici referitoare la natură și la univers;
- f) tradiții și expresii verbale, având limbajul ca vector principal al expresiei culturale;

Figura 61 Extras din harta etnografică a României. Sursa: <http://2.bp.blogspot.com/--Sc5ERSqS-Q/TZT-hEgGSml/AAAAAAAAAHU/FglGa6nE4mU/s1600/RomaniaEtno.gif>

Zona etnografică Suceava - În vechea cetate de scaun a Moldovei menționată documentar din anul 1388, pe locurile unde săpăturile arheologice au dat la iveală existența unei așezări a dacilor liberi, precum și continuitatea de viață în secolele următoare, ești întâmpinat mai întâi de frumusețea realizărilor arhitecturale moderne, de o citadelă urbană în adevăratul înțeles al cuvântului. În Suceava pot fi însă descifrate sensuri și semnificații profunde ale unei imense bogății spirituale reflectate în valorile creației populare tradiționale. Decorul arhitecturii populare din lemn este de o mare sobrietate, de sensibilă eleganță, dar niciodată nu este lipsit de simțul proporțiilor. Costumul popular din Suceava se remarcă printr-o croială simplă, care dă corpului o linie zveltă. Cămașa sau ia este din bumbac, în sau cânepă și se croiește din două foi, care se strâng în jurul gâtului prin creți. Ea este decorată cu broderii în mai multe culori, îmbogațite cu fire de aur și argint și cu mărgăle. Motivele de broderie care îmbogațesc alțițele, mânecile și piepții au diverse forme geometrice, motive florale și imagini de păsări și animale, în cele mai variate culori. Fotele sunt dintr-o bucată în formă dreptunghiulară, care înconjoară corpul și se petrece în partea stângă.

Pe lângă elementele patrimoniale (monumente istorice și clădiri cu valoare ambientală) prezentate în capitolele anterioare, peisajul agricol și forestier existent, peisajul cultural este evidențiat în cadrul Muzeului Satului Bucovinean, acesta constituind o resursă cultural deosebită cu precădere pentru zona peisajului rural bucovinean.

Muzeul Satului Bucovinean este un muzeu în aer liber din municipiul Suceava, care pune în valoare patrimoniul cultural-arhitectonic de factură populară din Bucovina. Înființat în anii '70, muzeul a cunoscut dezvoltarea și extinderea majoră începând cu anii '90, iar în prezent dispune de un număr de peste 30 de obiective: case tradiționale din lemn, anexe gospodărești, instalații tehnice populare, ateliere meșteșugărești, construcții comunitare. El este amplasat în partea estică a orașului Suceava, pe Strada Parcului, în apropiere de Cetatea de Scaun a Sucevei, Cimitirul Pacea și Parcul Șipote-Cetate.

Muzeul Satului Bucovinean a fost inclus pe Lista monumentelor istorice din județul Suceava din anul 2004, având codul de clasificare SV-IV-s-B-05694

Ideea înființării unui muzeu în aer liber care să valorifice potențialul etnografic al Bucovinei datează din anul 1958, când satul bucovinean dispunea încă de numeroase monumente de arhitectura populară. Cu toate acestea, abia în anul 1971 s-au început primele campanii de cercetări în teren, de culegere de material folcloric și etnografic. Consiliul Popular Municipal Suceava a alocat atunci o porțiune de 1,7 hectare de teren pe platoul din apropierea Cetății de Scaun a Sucevei, pentru a se instala 11 obiective. În acei ani au fost transferate mai multe obiective și s-au reconstruit trei dintre ele (Gospodăria tradițională din Straja, Casa de locuit din Ostra și Casa Roată din Câmpulung Moldovenesc) până în anul 1976, după care activitatea muzeografilor și restauratorilor a fost întreruptă.

După schimbarea regimului comunist, în anul 1990 a fost reluat proiectul, extinzându-se suprafața alocată la 6 hectare pe același amplasament. În anul 1996, printr-o hotărâre de guvern, a fost înființat Muzeul Satului Bucovinean. Începând din 1998 au fost reluate lucrările de achiziție și restaurare și s-au achiziționat 30 de noi obiective de arhitectură populară (gospodării și instalații tehnice) care au fost aduse pe platoul cetății pentru a fi reconstruite și puse în valoare. Unele dintre acestea nu sunt însă reconstruite, acest proces fiind în desfășurare în prezent.

Muzeul în aer liber este conceput ca un sat tradițional bucovinean și ar urma să cuprindă la momentul în care se va finaliza organizarea sa un număr de 80 de monumente de arhitectură populară: biserică, școală, gospodării țărănești, ateliere meșteșugărești, instalații tehnice, crâșmă, un interior de mină și un traseu de mocăniță.

Pe lângă elementele de patrimoniu mobil, patrimoniu imobil este reprezentat în zona Sucevei. Printre aceste obiceiuri pot fi menționate: prelucrarea lemnului, încondeierea ouălelor, șesăturile și măștile textile, portul popular, coacerea pâinii cu motive, pictarea icoanelor, puține dintre acestea păstrându-se nealterate, mai ales la nivelul zonele urbane. Printre obiceiurile care s-au păstrat până în prezent și la nivelul orașului sunt încondeierea ouălelor și coacerea pâinii cu motive.

Figura 62 Selecție- monumente de for public

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

Colindul românesc - Odată cu începutul Postului Crăciunului, creștinii se adună și repetă colinde. La români, colindul reprezintă un liant între generații, păstrat, parcă, mai fidel decât la oricare alt popor. Colindătorii sunt mesageri ai lui Dumnezeu: vin cu pace, îndeamnă la nădejde, urează sănătate și fericire și vestesc mântuirea. Așa se explică deosebita cinste cu care sunt întâmpinați de gospodari.

În Bucovina, Crăciunul este sărbătoarea care se păstrează, poate, mai mult decât în alte părți, fără mari abateri de la tradiție. În preajma Crăciunului, se recuperează sau se restituie lucrurile împrumutate prin sat, deoarece se consideră că nu este bine să ai lucruri împrumutate pe durata sărbătorilor de iarnă.

Crăciunul este un minunat prilej pentru înfrumusețarea interioarelor țărănești, gospodinele punând, acum, sub streșini diverse plante aromate (ochisele, minta creăta, busuioc, maghiran), plante ce rămân expuse acolo o perioadă îndelungată din anul viitor. Datinile de Crăciun sunt pregătite cu mult înainte, odata cu Postul Crăciunului (15 noiembrie), când încep să se constituie cetele de colindători și se învață colindele ce vor fi rostite în timpul mării sărbători.

În Bucovina, colindatul este nu numai o datină ci, prin modul de organizare, a devenit o adevărată instituție, cu legi și reguli specifice. Copiii și tinerii se întrunesc, din timp, în grupuri de câte 6 persoane, pentru alcătuirea viitoarelor cete, selecția făcându-se în funcție de categoria socială, afinitățile personale, calitățile morale sau gradele de rudenie.

Tot din timp se alege și conducătorul cetei - numit vătaf, calfă sau turc - ce trebuie să fie un bun organizator, să aibă autoritate asupra tinerilor, să aibă o conduită morală ireproșabilă și să fie un bun dansator.

Poate cel mai important moment în derularea sărbătorii Crăciunului este seara de ajun, atunci când se pregătește o masă specială, numită "masa de ajun", și încep colindele.

Pregătirea mesei de ajun începea în primele ore ale dimineții, când gospodinele coceau colacii "rotunzi ca Soarele și Luna" și un colac special, numit "Creciun", frumos împodobit, împletit în forma cifrei opt, colac ce se păstra până primavara, pentru a fi folosit în practicile începutului de an agrar. Tot acum erau preparate douăsprezece feluri de mâncare de post (grâu pisat și fiert, prune afumate fierte, bob fiert, sarmale cu crupe, ciuperci tocate cu usturoi, borș de bureți, fasole fiartă și "sleita" etc), precum și mâncăruri din pește. Bucatele erau așezate pe masa din "casa cea mare", după ce pe aceasta se așternea cea mai frumoasă față de masă. Uneori, sub fața de masă se puneă fân, peste masă se petrecea un fir de strămătură roșie, legat sub formă de cruce, iar pe colțurile mesei se așezau măciulii de usturoi. În mijlocul mesei se așeza un colac rotund, iar în jurul său se ordonau douăsprezece farfurii în care se aflau cele douăsprezece feluride mâncare. Seara, după trecerea preotului cu icoana, întreaga familie se primenea și se așeza la această masă.

Colindatul s-a păstrat cu multă acuratețe în majoritatea comunităților bucovinene. Datina este deschisă de către copii, care, în jurul prânzului, în grupuri mici, încep colindul, trecând, pe rând, pe la toate casele. În trecut, micii colindători, înainte de a pleca să vestească Nașterea lui Iisus, se strâneau în cete pentru a-și cere iertare unii de la alții.

Colindele rostite de Crăciun sunt considerate ca cele mai vechi forme literare, la noi fiind atestate încă din Evul Mediu. Odată cu lăsarea întinericului, satele sunt animate de colindele cetelor de flăcai care străbat ulițele, de la un capăt la altul al satului, pe întreg parcursul nopții. Tinerii se îmbracăși astăzi în costume de iarnă tradiționale, cu sumane sau cojoace, și au căciulile împodobite cu mirt și mușcate. Șeful cetei are căciula împodobită cu panglici multicolore, ca semn distinctiv.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE ANUL NOU

Sărbătorile de iarnă aduc cu ele miracolul Nașterii Domnului, a sfârșitului și începutului de an. Însușirea fundamentală a acestor sărbători este bucuria și speranța cu care omul întâmpină trecerea de la anul vechi la anul nou, începutul unei noi etape din viață, fiind și începutul unei noi perioade de vegetație din viața sătenilor. Acesta este momentul de a saluta cu bucurie venirea Anului Nou, de a-l întâmpina cu cântece și jocuri, daruri și urări exprimate prin tradiții și obiceiuri cunoscute fiind : Colindele, Capra, Ursul, Plugușorul, Sorcova.

Folclorul românesc a grupat, obiceiurile în patru cicluri care concordă celor patru anotimpuri: obiceiuri de primăvară, de vară, de toamnă și de iarnă, acestea din urmă fiind deosebit de vaste, pe întreg teritoriul folcloric, încărcate de semnificații și simboluri pentru cultura noastră populară. Conform tradiției după lăsarea secolului, flăcăii din comuna, ce vor îmbrăca costumele căiuților, a caprei, caută și împacă muzicanții (lăutarii) care îi vor însoți la parada mascaților, desfășurată inițial în fața mulțimii adunate în centrul satului în ultima zi a anului, apoi se transfera pe la casele gospodariilor, a fetelor de măritat și pe la rude, ducând cu ei și urăturile de bun augur. Tonul plugușorului sau uratul este dat

de către copii care, în ultima zi din an, în preajma amiezei, încep a umbla pe la case, rostind urături și primind în schimb colaci, fructe sau bani după posibilitățile gazdelor. Urătura cea mai des rostită este plugușorul, fiind strâns legat de mitul fertilității. Către seara copii se retrag fiecare la casele lor, alaiul plugușorului fiind amplificat de cetele de mascați formate din căiuți, urși, capre, banda jianu, căldărari etc.

Deși nu se mai cunoaște în totalitate sensul acestor semnificații și simboluri, întreg procesul ritualic al acestor datini se desfășoară respectând tradiția transmisă din “tată în fiu”, măștile de o adevărată măiestrie întruchipând diferite figuri mitologice, costumele, excelarea, învățarea dansului (jocul) ce îl vor executa cetele și întreaga recuzită sunt pregătite din timp, necesitând multă atenție și respect, toate acordate acestor datini și obiceiuri.

Jocul ursului. Pregătirea costumului de urs pentru mascarada de Anul Nou se face din timp, cu o deosebită minuțiozitate, capul de urs este confecționat dintr-un suport metalic astfel încât să redea cât mai real forma de cap a animalului, peste care se întinde o piele de miel, fiind împodobit ulterior cu șireaguri de mărgele. Tinerii ce îmbracă acest costum poartă de la gât în jos un cojoc lung întors pe dos sau o blană de oaie, în mână țin un toiag (bâta) având la unul dintre capete un lanț scurt de care se prinde un franj de culoare roșie. De notat faptul că fiecare sat component al comunei întrunește caracteristicile tradiționale participând la desfășurarea acestor parade prin cetele proprii de căiuți, urși, capre etc. Cetele de urși sunt formate din grupuri de 3 până la 6 personaje, în frunte cu un ursar, costumele acestuia fiind confecționat dintr-un material în care roșul este culoarea predominantă.

Tinerii cei mai vâjnoși ce îmbracă aceste măști, au ocazia de a-și etala forța și iscusința, caractere întâlnite la urs, ridicându-și ursarul pe băte și purtat pe umerii acestora, își fac loc prin mulțimea adunată la această desfășurare de parade mascate ce au loc în ultima zi a anului în centrul satului, intrând în spațiul special amenajat, scena derulării acestor tradiții, în acompaniamentul tobei și strigătelor produse de către ursar. Jocul urșilor este imprimat după un ritual vechi, în care se mimează moartea ursului apoi reînvierea, rotirea acestora în cerc și ridicarea pe toiag (bătă), făcând parcă aluzie la depășirea iernii acestui animal prin hibernare și venirea primăverii, simbol al regenerării vegetației. Jocul urșilor este la fel de spectaculos ca și cel al căiuților fiind foarte apreciat.

Un loc deosebit îl ocupa și **jocul caprei**, între jocurile cu măști. Costumele sunt confecționate dintr-un cap care să redea cât mai real forma capului de capră sculptat în lemn, maxilarul inferior este mobil, în timpul dansului acesta este acționat fiind tras de o sfoară, producând sunetele unei clămpăniri în ritm de fluier sau a strigăturilor interpretate de către cioban cum ar fi: ța, ța, ța, căpriță, ța!..să corespundă cât mai mult cu realitatea capul este încadrat de două cornițe împodobite cu oglinzi și panglici, fixat apoi de un băț care se sprijină de pământ. Corpul personajelor care interpretează rolul caprei este acoperit în prezent cu o scoarță, peste care se cos diferite panglici, deși până nu demult, costumele caprei erau acoperite cu stofă. Dansul caprei este săltareț, interpretând felul zvăpăiat de a fi al acestor animale, totul se desfășoară pe ritmul și în acordul cântecelor unui fluieraș. Ca și la jocul urșilor și la jocul caprei sunt întâlnite mai multe faze printre care îmbolnăvirea, moartea și reînvierea.

Cercetătorii presupun că dansul caprei provine din ceremoniile sacre arhaice închinat morții și renașterii divinității. Jocul caprei este cunoscut ca fiind numărul final, subordonându-se cetelor de căiuți și urși.

Oamenii din Bucovina sunt vestiți pentru tradiții, în special cele legate de Anul Nou. În toate satele, cetele de flăcăi se pregătesc pentru urături, iar gospodarii așteaptă să apară "Ursul", "Capra", "Bunghierii", "Căiuții", "Malanca", "Jienii". "Mascății", așa după cum le spune toată lumea, își pregătesc din timp recuzita. Mai ales măștile, care vorbesc cel mai mult despre imaginația și umorul săteanului român. Unii meșteri s-au specializat în confecționarea costumelor, ele devenind cu timpul adevărate podoabe de artă populară.

TRADITII ȘI OBICEIURI DE PAȘTI

Cea mai mare sărbătoare a creștinilor, Învierea Domnului, este prilejul, pentru români, de a trăi clipe de bucurie sfântă, dar și de a sărbători în cadrul comunității.

Cea mai răspândită și mai renumită tradiție a încondeiatului ouălor este în Bucovina. Mai întâi, aici se încondeiau ouă crude, apoi fierte, iar azi se închistresc ouă golite de conținut. Instrumentul cu care se "scriu" ouăle se numește chisiță (un vârf ascuțit de tablă de aramă, fixat într-o măciulie a unui baț plat). Tehnica tradițională spune că la încondeiat se mișca oul, iar nu instrumentul. Acum se mai folosește și penița, în cazul încodeierii ouălor cu tuș.

Ziua Învierii Domnului, cunoscută și sub numele de Paști începe, din punct de vedere liturgic, în noaptea dinainte; la miezul nopții, când se spune ca mormântul s-a deschis și a înviat Hristos. Chiar dacă românii participă în număr destul de mic la Sfânta Liturghie din această noapte sfântă, ei vin la Slujba Învierii, pentru a lua lumină. Apoi se duc pe la casele lor, revenind, dimineața, la biserică, în locurile unde se sfințește pasca și prinoasele. În Bucovina e obiceiul ca, în noaptea Învierii, să se lase luminile aprinse în toata casa și în curte, ca să fie luminată gospodăria, în cinstea luminii pe care a adus-o Hristos în lume, prin Învierea Sa. Din acest moment salutul obișnuit este înlocuit cu cel de "Hristos a înviat", la care se răspunde "Adevarat a înviat", salut păstrat până la Înălțarea Domnului. Este o formă de mărturisire a Învierii și a credinței creștine.

Ouăle de Paști. Din marțea Săptămânii Mari, dar mai ales în zilele de joi, vineri și sâmbătă, în toate gospodăriile bucovinene se vopsesc ouăle roșii de Paști. Obiceiul folosirii ouălor colorate în practicile de renovare a timpului primăvara, când se serba, odinioară, Anul Nou, ține de mitul cosmogonic al oului primordial, pe care îl găsim și în unele legende bucovinene.

În Bucovina ouăle de Paști sunt numite cu un termen generic "merișoare" și erau, la început, colorate numai în roșu ("rosete") pentru ca mai târziu să se răspândească și practica vopsirii în galben ("gălbinete"), în verde ("verdețe"), în albastru ("albăstrele") și în negru ("negrete"). Altă dată, culorile se obțineau numai din plante ce erau puse la macerat în Duminica Floriilor. Astăzi acest obicei este în mare parte pierdut, femeile folosind culori acrilice pentru vopsirea tuturor ouălor de Paști.

Cele mai frumoase ouă de Paști, care fac și acum faima Bucovinei, sunt ouăle închistrite, numite impropriu ouă încondeiate. Tehnica uzitată este aceea a păstrării culorii de fond și consta în trasarea pe ou a unor desene, cu ajutorul cerii de albine topită, și scufundarea succesivă în băi de culoare (galbenă, roșie și neagră).

Cele mai răspândite motive folosite la închistirea ouălor sunt crucea Paștelui, floarea Paștelui, cărarea ciobanului sau cărarea rătăcită, brâul și desagii popii, brăduțul, frunza de stejar, albina, peștele, coarnele berbecului, cârja ciobanului, steaua ciobanului, inelul ciobanului, fluierul ciobanului, "patruzeci de clișișori", vârtelnița, creasta cocoșului, broasca, fierul plugului, ulița satului, grebla, sapa etc.

Figura 63 Sursa: <https://www.activenews.ro/prima-pagina/Suceava-Incondeierea-oualor-traditie-si-afacere-32350>

95

Figura 64 Costum popular zona Sucevei. Sursa: <https://ro.pinterest.com/pin/512566001333719160/?lp=true>

6. DISFUNCTIONALITATI

Principalele disuncții evidențiate la nivelul municipiului Suceava sunt:

Peisajul de acces

- Zona de acces carosabil nu este suficient valorificată, deși potențialul este foarte mare- sunt necesare amenajări specifice
- Nu există puncte de panoramare special amenajate
- Imagine defectuoasă pe arcursul căilor de acces către monumente
- Porțile de intrare în oraș nu sunt amenajate corespunzător: Piața Gării Burdujeni nu este iluminată; autogara privată dispune de un cadru inadecvat de așteptare

Spații verzi la nivel municipal

- Spațiile verzi publice (parcuri, scuaruri) sunt situate cu precădere în zona centrală a municipiului și deserve cu precădere acest perimetru
- Deși municipiul dispune de circa 28 mp/ locuitor acestea nu sunt distribuiți omogen din punct de vedere spațial, existând numeroase zone slab deservite de spații verzi cu acces zilnic, de proximitate (cu precădere zonele de locuințe collective cu densitate ridicată)
- necesită amenajare următoarele parcuri și scuaruri: Parc Gara Burdujeni, Scuar 1 Decembrie, Scuar catedrală, Scuar Patinoar, Parc Gara Ițcani
- aliniamentele stradale din Suceava sunt de cele mai multe ori descompletate, nu există intenția de a se completa lipsurile de arbori din aceste aliniamente iar modul de toaletare al acestor arbori (ne referim la foioase) este total inadecvat
- Există multe artere care evoluează spre “străzi deschise” (fără aliniamente de arbori) și există și multe străzi fără aliniamente stradale care ar trebui dotate cu astfel de plantații
- Spațiile verzi pentru agrement în Suceava sunt puține ca număr, mici și de cele mai multe ori îngrijite necorespunzător
- Cartodromul și zona turnului de parașutism prezintă doar o vegetație ierboasă
- Zona de luncă a râului Suceava nu este amenajată corespunzător
- Trupul de pădure din amonte de Gara Ițcani nu are amenajat un acces corespunzător
- Zona Lacului Lipoveni nu este amenajată ca zonă de agrement și nu este prevăzută cu zone de plantație înaltă
- Pădurea Zamca nu este utilizată pentru agrement, nu are amenajat un acces auto, nu există alei sau trasee marcate
- Potențialul Pădurii Adâncata nu este valorificat, nu există trasee de agrement și marcaje corespunzătoare
- Existența spații verzi în intravilan nevalorificate/ neamenajate
- Spațiile reziduale nu sunt utilizate ca spații verzi

- nu există un Parc/zonă verde pretabilă pentru o reședință de județ

Unități morfologice. Peisaj

- Zone periferice de densificare urbană caracterizate de loturi agricole subîmpărțite, construcții de dimensiuni medii pe loturi de dimensiuni reduse, lotizări cu servitui de acces
- Alterarea a vizibilității și peisajului adiacent unor monumente istorice ca urmare a dezvoltării recente. Este necesară instituirea zonelor de protecție a monumentelor istorice.
- Reducerea suprafețelor terenurilor agricole, acestea fiind considerate doar o resursă de dezvoltare pentru dezvoltarea zonelor rezidențiale din ultimii ani
- Dispariția livezilor și pepinierelor
- Extindere periferică a zonelor de locuit, caracterizată de fragmentare și alternare a peisajului agricol prin subdiviziunea loturilor și parcelarea în zone de locuințe preponderent individuale
- Alterări ale câmpurilor vizuale (alternare de peisaj natural cu inserții punctuale dispersate ale unor elemente de urbanitate cu imagine rurală, blocare câmp vizual, destructurare front și imagine, slabă valorificare a potențialului peisager și de belvedere a unor locații etc.)
- Dezvoltarea din ultimii ani a dus la modificarea peisajului semi- natural (agricol) din proximitatea municipiului prin întrepătrunderea elementelor de urbanitate juxtapuse pe structura rurală caracteristică (procese de perforare, divizare și alterare a peisajului agricol)
- Secvențele de peisaj și perspectivele descendente către Cetate, oraș și râu nu sunt valorificate
- Semnalizarea obiectivelor de patrimoniu este deficitară
- lipsește infrastructura de promovare: hărți, panouri informative, panouri de interpretare etc
- Spații industriale dezafectate și aflate în stare avansată de degradare

7. PROPUNERI DE PROTECȚIE ȘI CONSERVARE PEISAGISTICĂ

7.1. ELEMENTE CORELATE CU STRATEGIA DE DEZVOLTARE A MUNICIPIULUI

Din punct de vedere al peisajului, dezideratul de dezvoltare pe termen lung la nivel municipal vizează dezvoltarea calitativă a acestuia, în sensul refacerii echilibrului dar și încurajării sustenabilității prin valorificarea minim invazivă a resurselor peisagistice existente. Din această perspectivă, dezvoltarea vizează principalele dimensiuni ale peisajului:

- **Dimensiunea funcțională:** fiind încurajată dezvoltarea unor zone unități de peisaj cu funcționalitate și utilizarea multiplă, plurivalentă, astfel încât să fie descurajate fenomenele de abandon sau reutilizare spontană
- **Dimensiunea ecologică:** sunt încurajate intervențiile minim invazive (în sensul modificării și antropizării peisajului) și măsurile sustenabile. Se vor încuraja intervențiile care valorifică menținerea/ dezvoltarea elementelor naurale și relaționarea eco- sistemică în peisaj
- **Dimensiunea cultural- patrimonială:** se vor proteja fragmentele de peisaj cultural/ patrimonial, se vor limita intervențiile care pot induce modificarea masiv a peisajului în sensul pierderii lizibilității și recognoscibilității acestuia, respective a caracteristicilor locale
- **Dimensiunea socio- economică:** intervențiile asupra peisajului vor avea în vedere potențialul de utilizare și valorificare a acestuia din perspectivă socio-economică.

98

În raport cu Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană pot fi subliniate următoarele programe și proiecte care acționează în mod direct asupra elementelor de peisaj, în cazul acestora trebuind acordată o atenție deosebită în fazele de implementare (realizare proiecte împreună cu studii dedicate d epeisaj, imagine etc.):

Obiectiv specific	Direcții/ Programe/ Proiecte
OSC 1.1 – Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice	îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii, șarpantelor și învelitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare a clădirilor publice;
OSC 1.2 – Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale	îmbunătățirea izolației termice și hidroizolare anvelopei clădirii, șarpantelor și învelitoarelor inclusiv măsuri de consolidare;
OSC 1.3 – Scăderea emisiilor de CO2 generate de transportul rutier motorizat	construirea/ modernizarea/ reabilitarea pistelor/ traseelor pentru bicicliști și a infrastructurii tehnice aferente (puncte de închiriere, sisteme de parcaj pentru biciclete, reabilitare trotuare, creare trasee pietonale etc.);
	realizarea sistemelor de tip park and ride;

	crearea de piste pentru biciclete;
	adaptarea infrastructurii pentru promovarea mersului pe jos;
	realizarea de perdele forestiere - alineamente de arbori, cu capacitate mare de retenție a CO2.
OSC 3.1 – Punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu/turistice	restaurarea, protecția și valorificarea patrimoniului cultural
	valorificarea economică a potențialului turistic cu specific local;
	realizarea de infrastructură turistică publică de agrement.
OSC 3.2 – Creșterea gradului de promovare a localității ca destinație turistică	derularea de evenimente de promovare a tradițiilor și a obiceiurilor locale;
	organizarea de evenimente de promovare a orașului;
	crearea de circuite turistice/trasee pietonale între obiectivele turistice
OSC 5.1 – Creșterea accesibilității, conectivității și mobilității prin realizarea de investiții în infrastructura de transport	reabilitarea infrastructurii străzilor, sistematizarea și organizare rutieră a acestora, amenajarea și sistematizarea intersecțiilor;
	renovarea Gării Suceava Nord - Ițcani, prin consolidarea componentelor afectate și modernizarea acestora în scopul măririi gradului de utilizare și a creșterii importanței acestora pentru transportul feroviar ce asigură legăturile periurban - municipiul Suceava.
OSC 5.4 – Îmbunătățirea infrastructurii urbane	uniformizarea designului mobilierului de odihnă și creșterea numărului de astfel de facilități destinate odihnei, pentru a deservi un număr mai mare de cetățeni;
	construirea de noi facilități destinate odihnei pentru a deservi un număr mai mare de cetățeni;
	planificarea riguroasă a spațiului destinat publicității, astfel încât acestea să devină parte integrată în spațiul urban și să nu iasă în evidență în detrimentul aspectelor care cu adevărat conferă frumusețe și identitate orașului;
	reorganizarea și amenajarea fostei zone industriale;
	amenajarea și construirea unor spații comerciale cu aspect uniform și integrat din punct de vedere estetic, pentru prezentarea și desfacerea produselor industriale;
	condiționarea realizării finisărilor fațadelor blocurilor (inclusiv balcoane), atât a celor care beneficiază de

	programul privind reabilitarea termică sau de structură precum și viitoarele construcții de mansarde sau de clădiri noi, de respectarea unor reguli de arhitectură, regim de culoare, înălțime
OSC 5.5 - Prevenirea și gestionarea riscurilor natural	amenajarea malurilor râului Suceava pentru evitarea unor eventuale inundații având în vedere gradul de eroziune a malurilor;
OSC 6.1 – Dezvoltarea infrastructurii pentru recreere și agrement	extinderea și organizarea peisagistica a spațiilor verzi existente;
	creșterea atractivității spațiilor verzi;
	modernizarea parcurilor prin construirea unor facilități care să atragă și să ofere cetățenilor posibilități de petrecere a timpului liber;
	amenajarea / crearea unor noi spații de joacă pentru copii. Noile locuri de joacă trebuie să fie moderne și sigure, pentru a se elimina nevoia deplasării pe distanțe lungi a adulților însoțiți de copii și deci a elimina supraglomerarea locurilor de joacă situate în alte cartiere;
	realizare zone de agrement și recreere.

Propunerile de protecție și conservare peisagistică sunt strâns relaționate dezvoltării previzionate pentru municipiul Suceava. Principalele direcții de protecție și conservare a peisajului natural și antropocentric vizează:

- **Reabilitarea/ Dezvoltare infrastructură turistică** relaționată resursei culturale și naturale, respectiv reabilitare peisaj de acces în municipiu, peisaj de acces către obiectivele culturale (cu precădere Cetatea de Scaun), dezvoltare zone de agrement (Ștrand, Lac Lipova, Rîul Suceava, Pădurea Adâncata, Pădurea Zamca) respective accese, zone parcare/ primire, centre de agrement, trasee turistice etc.
- **Semnalizarea corespunzătoare și amenajarea** structurilor de acces în relație cu obiectivele culturale și naturale
- **Mediatizarea potențialului turistic** (realizare harti turistice și pliante)
- **Îmbunătățirea imaginii urbane** (reabilitare monumente și fronturi stradale, mobilier urban, conservare câmpuri vizuale peisaje caracteristice, imagini reprezentative, repere, zone monumente istorice)
- **Amenajarea căilor de acces/ peisajului de acces**, crearea de puncte de belvedere și puncte de informare turistică cu indicarea obiectivelor de interes peisagistic și cultural

Propuneri punctuale:

- Amenajare puncte de belvedere în vedere valorificări percepției marelui peisaj
- Reabilitarea căilor de acces către monumente
- Amenajarea părților de intrare în oraș: Gara Burdujeni, autogara, Gara Ițcani etc.
- Dezvoltarea unor piste de bicicliști care să unească cele trei zone de concentrare a activităților culturale (Cetatea de Scaun- Zona central- Mănăstirea Zamca) și cele două părți ale municipiului (orașul și Burdujeni)
- Crearea de noi spații verzi cu precădere în zonele de locuințe colective
- Amenajarea spațiilor verzi existente: Parc Gara Burdujeni, Scuar 1 Decembrie, Scuar catedrală, Scuar Patinoar, Parc Gara Ițcani
- Dezvoltarea unor noi spații de agrement
- Plantarea de vegetație înaltă în zona cartodrom și turnul de parașutism
- Dezvoltarea de noi plantații de aliniament și completarea celor existente
- Crearea de perdele forestiere pentru atenuarea efectelor poluării
- Reabilitarea și modernizarea spațiilor publice
- Valorificarea elementelor naturale: Lacul Lipova, Pădurea Zamca, Pădurea Adâncata
- Valorificarea monumentelor istorice prin menținerea nealterată a câmpurilor vizuale
- Valorificarea reperelor locale
- Valorificarea peisajului specific, respectiv planurile succesive (terasele râului Suceava)
- Valorificarea potențialului natural deținut de râul Suceava- amenajarea zonei de luncă
- Amenajarea trupului de pădure din zona Gării Ițcani- amenajarea acces corespunzător
- Prevederea de plantații înalte în zona lacului Lipoveni și amenajare acces auto
- Limitarea dezvoltării punctuale, pe lot, cu precădere în zonele de extindere periferică. Se recomandă dezvoltare prin proiecte unitare și corente dedicate unei întregi zone.
- Este necesară instituirea zonelor de protecție a monumentelor istorice.

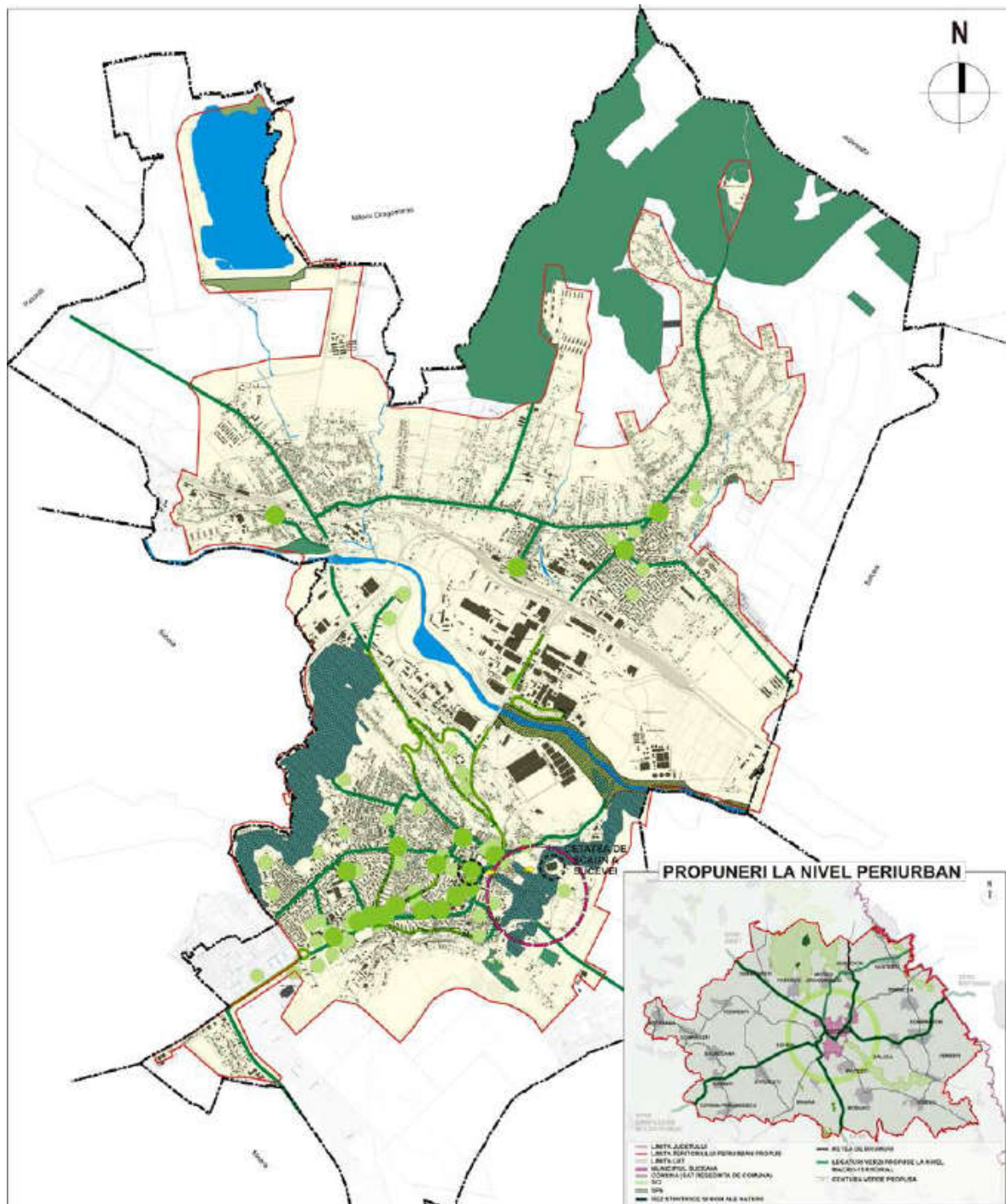

Figura 65 Premize pentru protecția și valorificarea cadrului natural al municipiului Suceava. Sursa: Studiu de fundamentare PUG privind zonele natural protejate, Urban Team SRL, AGD SRL

7.2. PROPUNERE CONCEPT DE AMENAJARE A PEISAJULUI- SISTEM VERDE LA NIVEL TERITORIAL

- **CREȘTEREA GRADULUI DE REPREZENTATIVITATE PRIN PEISAJ CULTURAL** (reprezentativitate și valorificare peisaj caracteristic)
- **REABILITAREA ȘI PROTEJAREA VALORILOR DE PEISAJ NATURAL, ANTROPIC ȘI CULTURAL, PRECUM ȘI A PATRIMONIULUI ISTORIC ȘI PEISAGISTIC;**
- **ACCENTUAREA ROLULUI ELEMENTELOR NATURALE EXISTENTE**
- **VALORIFICAREA SPĂTIILOR REZIDUALE ȘI INTEGRAREA DE NOI DOTĂRI ȘI FUNCȚIUNI SPECIFICE SPĂTIILOR VERZI DE AGREMENT ȘI TURISTICE**
- **RELĂȚIONAREA ÎN SISTEM VERDE A SPĂTIILOR VERZI**

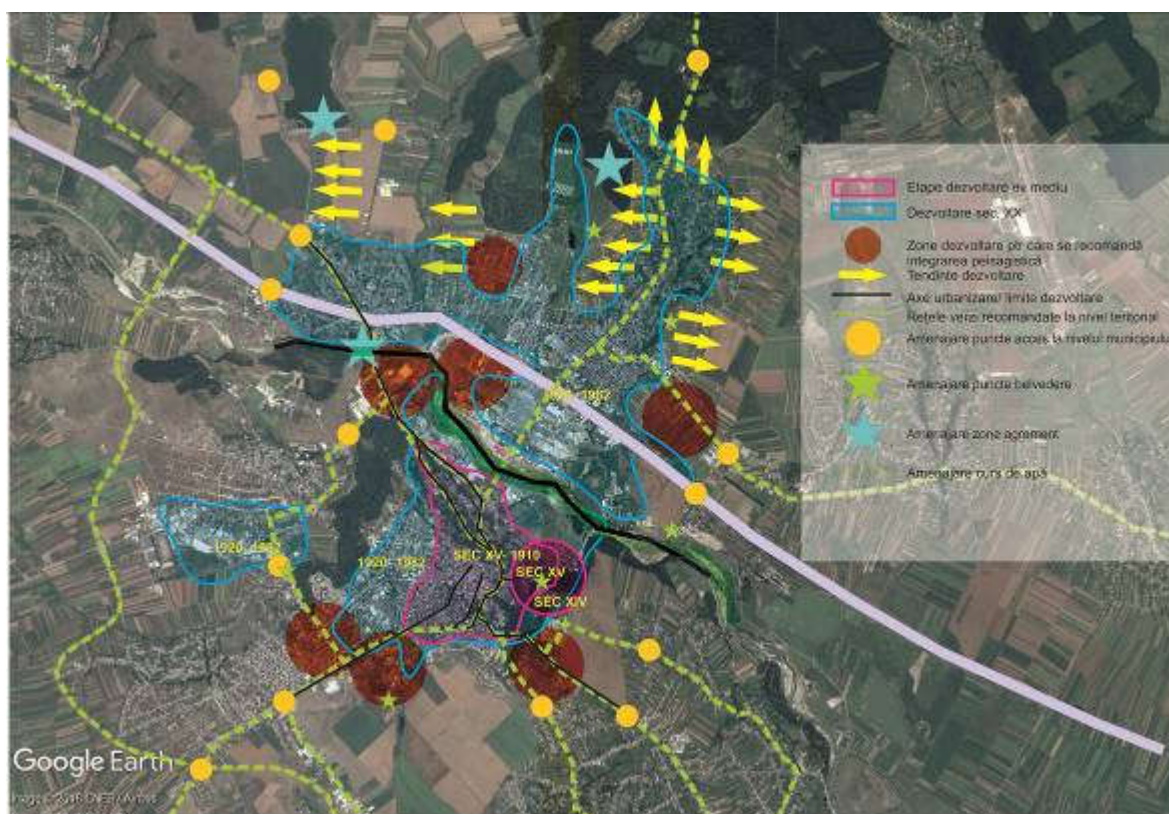

Figura 66 Concept de amenajare macropaisaj

8. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Planul de Amenajare a Teritoriului National
- Planul de Dezvoltare Regionala Nord- Est 2014- 2020
- Atlasul Romaniei 2006
- Plan Urbanistic General al municipiului Suceava (var. 2018)
- Lista monumentelor istorice Județul Suceava , 2015
- Repertoriul Arheologic Național
- PUZ Zona Centrală mun. Suceava (2007)
- Studiu istoric municipiul Suceava (2010)
- Strategia integrată de dezvoltare urbană municipiul Suceava
- Studiu geotehnic și hidrogeologic (2013)
- Studiu hidrologic (2015)
- Studiu zone protejate naturale (2013)
- Studiu de delimitare a zonei de protecție Cetatea de Scaun a Sucevei, 2010, INMI
- Studiul de fundamentare istoric Municipiul Suceava, elaborat de Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural National a județului Suceava in 2007 la comanda primariei municipiului Suceava pentru intocmirea documentatiilor de urbanism PUZ/PUG
- Guvernul României (2007), *OM nr. 776/2007 privind declararea siturilor de importanta comunitara ca parte integranta a rețelei ecologice Natura 2000 în România*, Monitorul Oficial nr. 615, 15 septembrie 2007
- Guvernul României (2007), *HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protectie speciala avifaunistica ca parte integranta a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România*, Monitorul Oficial nr. 739, 31 octombrie 2007
- Lege pentru aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 195/2005 privind protectia mediului; Ordonanta de urgenta nr. 114/2007 pentru modificarea si completarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 195/2005 privind protectia mediului
- LEGEA APELOR, lg. nr. 107 din 25/09/1996
- LEGE PENTRU RATIFICAREA CONVENTIEI EUROPENE A PEISAJULUI, adoptata la Florenta la 20 octombrie 2000 (L451/2002),lg. nr. 451 din 8 iulie 2002
- LEGEA PRIVIND REGIMUL ARIILOR NATURALE PROTEJATE, CONSERVAREA HABITATELOR NATURALE, A FLOREI SI FAUNEI SALBATICE, lg. nr. 462 din 18 iulie pentru aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 236/2000 2001
- HOTARÂREA PRIVIND INSTITUIREA REGIMULUI DE ARIE NATURALA PROTEJATA PENTRU NOI ZONE, hot. nr. 2151 din 30 noiembrie 2004
- LEGE PRIVIND REGLEMENTAREA SI ADMINISTRAREA SPATIILOR VERZI DIN ZONELE URBANE, lg. nr. 24/2007
- Lege pentru aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 59/2007 privind instituirea Programului national de imbunatatire a calitatii mediului prin realizarea de spatii verzi in localitati, legea nr. 343/2007

- Legea nr. 49 din 19 martie 2008 privind aprobarea Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 108/2007 pentru modificarea alin. (2) al art. 8 din Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 59/2007 privind instituirea Programului national de imbunatatire a calitatii mediului prin realizarea de spatii verzi in localitati
- ORDONANTA DE URGENTA PRIVIND REGIMUL ARIILOR NATURALE PROTEJATE, CONSERVAREA HABITATELOR NATURALE, A FLOREI SI FAUNEI SALBATICE, oug. nr. 57 din 20 iunie 2007
- HOTARAREA PRIVIND REFACEREA ZONELOR IN CARE SOLUL, SUBSOLUL SI ECOSISTEMELE TERESTRE AU FOST AFECTATE, hot. nr. 1403/2007
- CODUL SILVIC, lg. nr. 46 din 19 martie 2008
- Carta de la Torremolinos, 1983, Conferinta Europeana a Ministrilor pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) în cadrul Consiliului Europei
- Raportul „Europa 2000” , 1998, actualizat ulterior sub titlul „Europa 2000+” Cooperare pentru amenajarea teritoriului european”.
- Obiectivele spatiale urmarite prin programele PHARE, ISPA (Instrumente de Politici Structurale pentru Preaderare) si SAPARD (Program de Actiuni Speciale de Asistenta pentru Preaderare în domeniul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale).
- Tratatul de la Amsterdam, document UE care accentueaza, unele prevederi orientate catre politicile de promovare a dezvoltarii durabile cuprinse în Tratatul de la Maastricht din 1992.
- Conferinta Informala a Ministrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene a adoptat „**Perspectiva Dezvoltarii Spatiului European**” (ESDP), la Potsdam, în mai 1999.
- Documentul „**Principii directoare pentru dezvoltarea teritoriala durabila a continentului european**”, Hanovra, 2000, Conferinta Conferinta Europeana a Ministrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT)
- AGENDA 21, adoptata la Summit-ul de la Rio, 1992
- PROGRAMUL DE MANAGEMENT URBAN AL BANCII MONDIALE, 1994, componenta „Managementul urban si mediul” - „*Consideratii cu privire la utilizarea terenului si managementul urban ecologic*”.
- DIRECTIVE PENTRU PLANIFICAREA SI GESTIUNEA UNUI HABITAT COMPATIBIL CU DEZVOLTAREA DURABILA, document care apartine Comisiei Europene ONU pentru Europa, 1996.
- AGENDA HABITAT, document al Comisiei ONU pentru Asezari Umane, semnat la Istanbul, 1996.

Webografie:

- <https://suceava.photos/municipiul-suceava-10/>
- <http://www.pensiunevatradornei.ro>
- <http://2.bp.blogspot.com/--Sc5ERSqS-Q/TZT-hEgGSml/AAAAAAAAAhU/FglGa6nE4mU/s1600/RomaniaEtno.gif>
- <https://www.activenews.ro/prima-pagina/Suceava-Incondeierea-oualor-traditie-si-afacere-32350>
- <https://ro.pinterest.com/pin/512566001333719160/?lp=true>